

การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

นางพุทธชาติ ทองกร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคนิคการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4731-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE MANAGEMENT OF CHILD-CENTERED LEARNING IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE DISTRICT ONE

MRS. PUTTACHAT TONGKORN

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development
Department of Educational Administration

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4731-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1
เขต 1
โดย นางพุทธชาติ ทองกร
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

พุทธชาติ ทองกร : การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1. (A STUDY OF THE MANAGEMENT OF CHILD-CENTERED LEARNING IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA OFFICE DISTRICT ONE).
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 219 หน้า. ISBN 974-17-4731-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการและปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 400 ฉบับ ได้รับคืนเป็นฉบับสมบูรณ์ 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.50 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบายโดยยึดหลักเกณฑ์การตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด กำหนดความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีประเมินความต้องการ จัดทำแผนงานโครงการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด และดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจโดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์

การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการโดยการสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร ครูผู้สอนมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะ การบริหารและบริการหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดห้องเรียน จัดหลักสูตร จัดกิจกรรม จัดบรรยากาศการเรียนรู้ และจัดบริการแนะแนวให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดระบบสนับสนุนผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่จัดแหล่งความรู้ สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งมอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนดูแลรับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดระบบนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนเตรียมการวางแผนการนิเทศ ดำเนินการปฏิบัติตามแผนการนิเทศและประเมินผลการนิเทศ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้วิธีการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล

การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดผู้ประเมินผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล วิธีการที่ใช้ในการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนใช้การประเมินตามสภาพจริง

ปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความร่วมมือ ขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ภาควิชา	บริหารการศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต .....
สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ปีการศึกษา	2546	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4583745127 MAJOR : SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD: CHILD-CENTERED LEARNING / SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA OFFICE DISTRICT ONE

PUTTACHAT TONGKORN : A STUDY OF THE MANAGEMENT OF CHILD-CENTERED LEARNING IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA OFFICE DISTRICT ONE. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VALAIRAT BOONSWASDI. 219 pp. ISBN: 974-17-4731-4.

The purpose of this research were to study the management and problems of child-centered learning in secondary schools under the jurisdiction of Bangkok Education Service Area Office District One. The researcher sent 400 copies of questionnaire to administrators and teachers, and were returned 360 copies, count 92.50% data analysis was accomplished by frequency distribution and percentage.

The finding were as follows:

The preparation for management of child-centered learning, administrators have prescribed the policy based on responsiveness to the policy of the head department, prescribed the necessity by needs assessment, prepared the project plan by meeting of all concerned persons and public relation to promote better understanding by mean of appointing the persons responsible for public relation work.

For the management of child-centered learning, personnel development, administrators surveyed the development demand, teachers provided the information and suggestions. The curriculum management, administrators and teachers were to manage the classroom, curriculum, activity and learning atmosphere and guidance service that facilitated to child-centered learning. For supporting management, administrators and teachers provided learning source, media and equipment to promote and support the child learning and authorized the academic committee of school to take responsible for the child-centered learning activity. The internal supervision system, administrators prepared the plan about supervision and compliance with the supervision plan and assessment while teachers had jointly promoted the internal supervision by using peer coaching and joined in the supervision assessment as the information provider.

The assessment of child-centered learning, administrators have prescribed the assessor who would assess the performance, teachers had jointly given information. The method used in the assessment was based on authentic assessment.

The problem found on the management of child-centered was the personnel did not realize to the important of the problem, lack of cooperation, lack of knowledge and understand, insufficient time, lack of media and equipment and discontinuous and unsystematic assessment process.

Department of Educational Administration

Field of study Supervision and Curriculum Development

Academic year 2003

Students' signature .....

Advisor's signature .....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาบริหารการศึกษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด และ อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา ที่ได้ประสิทธิ์-ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่กรุณาให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณสุวิทย์ ทองกร ที่เป็นแรงผลักดัน เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญเทียม คุณแม่บุญชู สารอด พี่ต้อม พี่บำเรอ น้องรัชช น้องนิจ เตี้ย โม น้องรมย์ ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา หากงานวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อการศึกษา ขอมอบความดีนี้ให้แก่ทุกท่านที่กล่าวมา

พุทธชาติ ทองกร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	9
ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10
แนวคิด ทฤษฎี หลักการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	12
เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	15
บทบาทของบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้ เรียนเป็นสำคัญ	18
การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน มัธยมศึกษา	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ.....	71
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้ เรียนเป็นสำคัญ	107
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	126
สรุปผลการวิจัย.....	126
อภิปรายผล	138
ข้อเสนอแนะ	154
รายการอ้างอิง.....	155
ภาคผนวก.....	162
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	219

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์.....	64
2	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ	66
3	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ	68
4	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	71
5	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	75
6	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	77
7	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	80
8	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	82
9	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	87
10	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน	92
11	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน	95
12	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน.....	96
13	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน.....	101
14	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	103
15	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการเตรียม การในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	107
17	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการเตรียมการในการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	110
18	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการดำเนิน การในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	111
19	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการดำเนินการในการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	118
20	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการประเมิน ผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	124
21	จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการประเมินผลใน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	125

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา “คน” อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 2)

ในสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม การรับส่งข้อมูล และวิทยาการต่างๆ การแพร่ขยายของวัฒนธรรมข้ามชาติ รวมถึงการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลกในระบบการค้าเสรี จากการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านต่างๆไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ความสามารถที่จะรับถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของฝีมือแรงงานหรือการเตรียม “คน” ให้มีคุณภาพ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ล้วนแต่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคมอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

สภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้สังคมไทยต้องหันมาทบทวนการจัดการศึกษากันใหม่ การปฏิรูปการศึกษาเป็นความจำเป็นของประเทศในภาวะที่ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์หลายๆ ด้าน ทั้งความอยู่รอด ความแข็งแกร่ง ที่จะยืนหยัดอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ และความเจริญมั่งคั่งของแผ่นดิน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539 : 3)

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่ยังจัดการศึกษา ได้เริ่มการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดำรงอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข มุ่งสร้างบุคคล องค์กร และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยและเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้นำการปฏิรูปครั้งนี้ จึงได้วางยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขึ้น เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานและบุคลากรทุกระดับ โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูป 5 ด้านดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 8)

1. การปฏิรูประบบการศึกษา ให้สอดคล้องกันทั้งระบบการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การปฏิรูปการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับหลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียน การสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้
3. การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนโดยเน้นการกระจายอำนาจ และให้ระบบการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร
4. การปฏิรูประบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีครูดีครูเก่ง ยกฐานะครูให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง มีสวัสดิการ และค่าตอบแทนที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ
5. การปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญที่สุด คือ การมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการตามหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย พัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมทั้งบุคลากรที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน การบริหารจัดการ เพื่อให้เอื้อต่อความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนต้องสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียน จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้เกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 2-3)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ในนโยบายข้อที่ 3 การปฏิรูประบบการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มาตราข้อที่ 11 ว่า พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ แสวงหาและเรียนรู้ด้วยตนเองและปรับตัวได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8

(พ.ศ. 2540 – 2544) ว่ามุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ มุ่งให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ และสามารถที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543: 8)

ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แล้วก็ตาม แต่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ยังคงมีปัญหาและไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีเหตุปัจจัยหลายประการซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นที่ถือเป็นสาเหตุสำคัญ ก็คือ การจัดการเรียนรู้อย่างคงเน้นที่ครูเป็นศูนย์กลาง ครูส่วนมากยังคงเชื่อมั่นและคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้กับลูกศิษย์ ครูคือผู้รู้ดีที่สุด และมีอำนาจที่สุดในห้องเรียน (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2541: 7) ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิทยากร เชียงกุล (2541 : 70) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียน ยังไม่ได้พัฒนาให้ครูมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้อย่างคงเน้นเนื้อหาวิชาและการท่องจำแบบเดิม เนื่องจากปรัชญาแนวคิดของอาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงมองเห็นว่าการศึกษาเป็นเรื่องของการป้อน หรือการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งนักเรียนนักศึกษาจะต้องท่องจำเพื่อให้ได้ความรู้เหล่านั้นเข้าในหัวของตน ปรัชญาและแนวคิดแบบนี้ ทำให้นักเรียน นักศึกษาไทยพัฒนาได้อย่างจำกัด เช่นเดียวกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 4) ได้สรุปพฤติกรรมการสอนของครูไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพแวดล้อมในสังคม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนรู้ ขาดจิตสำนึก และจิตวิญญาณของความเป็นครู

นอกจากการไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูแล้วสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ประสบผลสำเร็จอาจเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษา (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2543: 6) เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จ หรือประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขององค์กร (สุพีพรรณ พัฒนาพานิชย์, 2541 : 12) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดุก และคอนเนลลี (Duke and Connolly อ้างถึงใน สัญญา จันทวังษ์, 2535 : 13) ที่ว่า คุณภาพ และความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างยิ่ง เพราะหากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจมีความมุ่งมั่นเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ก็จะแสดงบทบาทให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในที่สุดการปฏิรูปการเรียนรู้ก็จะประสบความสำเร็จ

แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญต่อการแสดงบทบาทในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อย นั่นคือ ไม่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้จึงทำให้ขาดความรู้ ความสามารถ ไม่อาจให้การส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ ไม่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู ไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำ หรือสนับสนุนทรัพยากร การบริหารให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วีรนุช ปิณฑวนิช, 2543 : 8) อีกทั้ง ไม่สนับสนุนให้กำลังใจให้การเสริมแรงแก่ครู ทำให้ครูที่ผ่านการอบรมแล้วทำงานโดยลำพัง ขาดขวัญกำลังใจ เกิดความว่าเหว่ ลังเล ไม่แน่ใจ ทำให้ครูทิ้งการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลับไปสู่การเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ที่ตนเองคุ้นเคยอีก ในที่สุดการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะล้มเหลว (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 59)

ในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีความจำเป็นที่บุคลากรทางการศึกษาต้องปรับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใหม่ ที่จะสามารถออกแบบระบบการจัดการศึกษา หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ตามแบบแผนการเรียนรู้ของตน เรียนรู้วิธีการเรียน มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในยุคของสังคมที่ซับซ้อนได้ (นิวัฒน์ วดีศิริศักดิ์, 2542 : 3) โรงเรียนต้องสามารถจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้แบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเชิงบูรณาการจากเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน ชุมชน และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง ครูต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่มีศักยภาพ และความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ คุณลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย (กรมสามัญศึกษา, 2543 : 1)

1. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. การมีความสามารถที่จะรับ ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม
4. การมีความสามารถในการแก้ปัญหาและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ
5. การรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ
6. ความตระหนักในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การปกครองระบอบประชาธิปไตยและคุณธรรมตามหลักศาสนา

กรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ตระหนักในความสำคัญต่อบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนั้น ในช่วงการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กรมสามัญศึกษาจึงพยายามที่จะดำเนินการวางแผนให้มีความชัดเจน ครบคลุมและสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาความต้องการทั้งในส่วนบุคคลและสังคม เหมาะสมกับความพร้อมด้านทรัพยากรตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาประชากร ของประเทศให้สามารถแข่งขัน ร่วมมือและดำรงความเป็นไทยอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีความสุข จึงได้กำหนดให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นยุทธศาสตร์หลักของการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 2)

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาสอดคล้องกับแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จึงได้ระดมแนวคิดและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวดำเนินการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้แต่ละโรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้บรรลุผล ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา สังคม ให้เป็นคนเก่ง คนดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัวยุ ชุมชน และสังคม ได้อย่างมีคุณภาพ (กรมสามัญศึกษา, 2543: 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 37 บัญญัติให้การบริหารและการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา หลังจากผ่านขั้นตอนการศึกษาวิจัยและทดลองนำร่อง ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเริ่มดำเนินการบริหารงานแบบเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 175 เขต โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา ตลอดจนจำนวนประชากรระหว่าง 300,000 – 500,000 คน จำนวนสถานศึกษาประมาณ 150 – 300 แห่ง ข้อจำกัดด้านการคมนาคม การสื่อสาร รวมทั้งงบประมาณเพื่อการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาต้องประหยัดและคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 151)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ประกอบด้วยโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางรัก วัฒนา สาทร พระโขนง บางนา คลองเตย บางคอแหลม ยานนาวา ดินแดง และห้วยขวาง ดูแลรับผิดชอบ

โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งหมด 40 โรงเรียน บริหารและจัดการศึกษาตามนโยบาย และเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพ-มหานคร เขต 1 มีผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินของกรมสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา 2544 ด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 4 เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผลการประเมินโดยบุคลากรของโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.50) ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดี ส่วนผลการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัด ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.50) ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1, 2546: 10)

ดังนั้นจากผลการประเมินตนเองและการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัด สรุปได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 มีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาการดำเนินการและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบกับไม่มีผู้วิจัยท่านใด ศึกษาการดำเนินการและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษามาก่อนเลย นับเป็นโอกาสอันดีและผู้วิจัยมีความภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้ปฏิบัติงานวิจัย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตโดยแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 รวมทั้งหมด 40 โรงเรียน ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

2. การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ยึดแนวดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประจำปี 2543 ซึ่งมีรายละเอียดและวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

2.1.1 กำหนดนโยบาย

2.1.2 กำหนดความต้องการจำเป็น

2.1.3 จัดทำแผนงาน โครงการ

2.1.4 ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

2.2 ขั้นดำเนินการ

2.2.1 พัฒนาบุคลากร

2.2.2 บริหารและบริการหลักสูตร

2.2.2.1 จัดห้องเรียนแบบคละ

2.2.2.2 จัดหลักสูตร

2.2.2.3 จัดกิจกรรม

2.2.2.4 จัดบรรยากาศการเรียนรู้

2.2.2.5 จัดบริการแนะแนว

2.2.3 จัดระบบสนับสนุน

2.2.3.1 จัดแหล่งค้นคว้า

2.2.3.2 จัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

2.2.3.3 จัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการพัฒนาการเรียนรู้

2.2.4 จัดระบบนิเทศภายใน

2.3 ขั้นประเมินผล

2.3.1 ประเมินผลการดำเนินงาน

2.4 ปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4.1 ปัญหาในขั้นการเตรียมการ

2.4.2 ปัญหาในขั้นการดำเนินการ

2.4.3 ปัญหาในขั้นการประเมินผล

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีลำดับขั้นตอน เริ่มจากขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นประเมินผล

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย บางรัก วัฒนา สาทร พระโขนง บางนา คลองเตย บางคอแหลม ยานนาวา ดินแดง และห้วยขวาง

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนใช้ประกอบการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. แนวคิด ทฤษฎี หลักการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. บทบาทของบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา
  - 6.1 ชั้นเตรียมการ ซึ่งหมายถึง การกำหนดนโยบาย กำหนดความต้องการจำเป็น จัดทำแผนงาน โครงการ และประชาสัมพันธ์
  - 6.2 ชั้นดำเนินการ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาบุคลากร บริหารและบริการหลักสูตร จัดระบบสนับสนุน และจัดระบบนิเทศภายใน
  - 6.3 ชั้นประเมินผล
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ขึ้น ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ระบุว่า รัฐจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึง มีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 43) รวมทั้งระบุให้ผู้เรียนเกิดความรู้ คู่คุณธรรม และกำหนดให้มีกฎหมายทางการศึกษาขึ้น (มาตรา 81) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 1)

จากแรงผลักดันและสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 เป็นต้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 4) ในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย ได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตราที่ 22 – 30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดได้ แก้ปัญหาได้ มีนิสัยรักการเรียนรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม โดยเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้การจัดเนื้อหา ต้องให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหา เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 2)

กล่าวโดยสรุปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดำเนินการมาอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 และได้มีเนื้อหาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหมวดที่ 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาในมาตราที่ 22 – 30 ซึ่งถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความหมายของ “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” หรือบางที่อาจเรียกว่า “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

จอห์น ดิวอี้ (อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2542: 4) ซึ่งเป็นต้นคิด ในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยการกระทำ “Learning by Doing” ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนที่ผู้เรียนเปลี่ยนจาก “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอด เป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน”

ซาแรน และซาแรน (Sharan and Sharan, 1976: 98) เสนอความคิดว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการสอนโดยยึดความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก โดยผู้เรียนเป็นผู้วางแผนจัดประสบการณ์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยความกระตือรือร้น ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา และความคิดรวบยอดต่าง ๆ จากกิจกรรมด้วยการปฏิบัติจริง

แบรนดิสและกินนิส (Brandes and Ginnis, 1988: 171 – 175) กล่าวว่า การเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อในศักยภาพความเป็นมนุษย์ว่าสามารถพัฒนาให้บรรลุความสำเร็จได้ ผู้เรียนจึงต้องได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน

ดริสคอลล์ (Driscoll, 1994: 405) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้คอยรับการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยความกระตือรือร้นและร่วมกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน รวมทั้งวิธีการที่จะทำให้การเรียนนั้นสัมฤทธิ์ผล

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 2) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง วิธีการที่สำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตน และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

กรมสามัญศึกษา (2542: 20) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การจัดประสบการณ์ โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการคิดค้น สร้าง และสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

ทิศนา แคมมณี (2542: 5) ได้ให้ความหมายการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึง การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (Center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ คือ บทบาทในการเรียนรู้ โดยดูจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ตื่นตัวตื่นใจ จดจ่อผูกพันกับสิ่งที่ทำ

เริงชัย จงพิพัฒน์สุข (2542: 12) กล่าวว่า กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำเพื่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองภายใต้การชี้แนะ และกำกับดูแลของครูผู้สอน

ไสว พักขาว (2542: 7) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และฝึกฝนให้ใช้กระบวนการอย่างชำนาญ เป็นการเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ไว้พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผู้เรียน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดค้น สร้างความรู้ในสิ่งที่ตนชอบ ถนัด สอดคล้องกับวิถีชีวิตอย่างกระตือรือร้นด้วยความรับผิดชอบ และมีความสุขกับการเรียนรู้นั้น โดยมีครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

แนวคิด ทฤษฎี หลักการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. แนวคิดจากปรัชญาที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิดมาจากปรัชญา Constructivism ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม (Matin Etal อ้างถึงใน ไสว พักขาว, 2542: 5) นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังได้แนวคิดจากปรัชญาต่าง ๆ ที่พอสรุปได้ดังนี้ (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2541: 3)

1.1 ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) ซึ่งมองว่า การศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้สนองความสนใจ ความถนัด และความสามารถ โดยให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสังคมของผู้เรียนมากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน บทบาทของครูในปรัชญาสาขานี้ คือ เตรียมแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจ เห็นจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและทำงานร่วมกัน

1.2 ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นรูปแบบและแนวคิดมาจากปรัชญา การศึกษาจะต้องมุ่งปรับปรุง และพัฒนาสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีขึ้นมา ครูต้องเป็น ผู้บุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้เรื่องของสังคม และปัญหาสังคมอย่างกว้างขวาง ผู้เรียน จะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักถึงคุณค่าของสังคม ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนให้รู้จักเทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำความเข้าใจและแก้ปัญหาสังคมตามแนวทางประชาธิปไตย

1.3 ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ซึ่งเห็นว่า มนุษย์ควรมีสติ และโอกาส ที่จะเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองมากกว่าที่จะให้ใครมาบ่อนให้ เป้าหมายของการศึกษาคือ การมุ่งมั่นพัฒนาให้คนมีอิสรภาพ และมีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสติเสรีภาพ ที่จะเลือกเรียนด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้น ส่งเสริมการเรียนรู้

1.4 ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) ปรัชญานี้อิงคำสอนของพุทธศาสนา โดยอาศัยหลักของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิตโลก และปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มี ศักยภาพที่จะขจัดกิเลส ควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามแนวทางที่ดีได้ การเรียนการสอน ตามแนวนี้ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดปัญญาด้วยกระบวนการเรียนรู้ ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ลงมือปฏิบัติจริง ครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำตนเป็น กัลยาณมิตรของผู้เรียน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้ (วัฒนาพร ระบุว่า, 2541: 7)

2.1 แนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ มีความเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น เมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่สูงขึ้นหากมีการเสริมแรง

2.2 แนวความคิดของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มองว่า คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้นการที่เด็กได้มีโอกาส เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนเอง จึงมีความหมายสำหรับเด็ก

2.3 แนวความคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ คำนึงถึง ความเป็นมนุษย์ มนุษย์มีอิสระที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำ ประโยชน์ให้สังคม มีเสรีภาพในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ในการจัดการ เรียนการสอนกลุ่มนี้ เสนอแนะว่า ควรให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) คือ ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชม และมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการดังนี้ (วัฒนาพร รัชชบุทกซ์, 2541: 9 – 10)

3.1 ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ บทบาทของครูเป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกที่จะเรียน วางแผนการเรียน แล้วเริ่มต้นเรียนรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 เนื้อหาวิชา มีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ นั่นคือ ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียนจะต้องนำมาพิจารณา ประกอบด้วย การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมาย จึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่จะสอน” และ “วิธีที่จะสอน”

3.3 การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน การได้คิด ได้ร่วมวางแผนได้ค้นพบประเด็นปัญหาที่ทำทนาย ผู้เรียนจะรู้สึกพึงพอใจหากได้ประเมินความสำเร็จของตน และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและครูก็ยิ่งมีความสุข

3.4 สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การสนทนากันเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ ต้องเป็นปฏิสัมพันธ์ในเชิงช่วยเหลือภายในกลุ่มด้วย

3.5 ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวก และเป็นแหล่งความรู้ ครูต้องมีความสามารถในการค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สามารถคิดได้หลากหลายแบบ เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน สิ่งที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคล ให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ คือ ปฏิภาณ ไหวพริบ ทักษะอารมณ์ขัน ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ความเต็มใจของครูที่จะให้การช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข

3.6 ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม ผู้เรียนกลายเป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง และควบคุมตนเองได้มากขึ้น กลายเป็นบุคคลที่ตนเองอยากเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม เปิดเผยตนเองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

3.7 การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านไปพร้อมกันทั้งด้านความรู้ ความคิด อารมณ์ และสังคม

กรมสามัญศึกษา (2542: 20) ได้เสนอหลักการการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังนี้

1. เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากแหล่งเดียว แต่มาจากหลาย ๆ แหล่ง
3. การเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี
4. กระบวนการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การเรียนรู้ มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิดมาจากปรัชญาการศึกษาต่าง ๆ คือ ปรัชญาพิพัฒนนิยม ปรัชญาปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ คือ กลุ่มพฤติกรรมนิยม กลุ่มพุทธินิยม และกลุ่มมนุษยนิยม โดยมีหลักการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน เนื้อหาวิชามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนต้องเป็นไปในทางช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูผู้สอน คือ ผู้อำนวยการความสะอาด และเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม การพัฒนาการเรียนรู้เกิดขึ้นพร้อมกันได้หลายทาง การเรียนรู้มีความหมายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2540: 3 – 4)

1. เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี

คือ เป็นผู้มีคุณลักษณะทางจิตใจที่ดี มีพฤติกรรมของความมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย

ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและส่วนรวมไม่ให้ล่วงละเมิดความชั่ว กฎหมาย ซึ่งพฤติกรรมความมีวินัย ได้แก่ ความสนใจ ความใฝ่รู้ การควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ และความขยันอดทน

ค่านิยมประชาธิปไตย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเอง และคุณค่าของคนอื่น เคารพสิทธิและปกป้องสิทธิของตนและผู้อื่น ด้วยจิตใจ ที่เคารพต่อคุณค่าของเสียงส่วนใหญ่ ที่มีเหตุผลและถูกต้องด้วยความเข้าใจระหว่างกัน และกันด้วยสันติ พฤติกรรมที่บ่งชี้ความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การเคารพสิทธิของคนอื่น และปกป้องสิทธิของตน ความมีเหตุผล เคารพกฎหมาย กติกาของสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น รวมทั้งมีความเสียสละ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางซึ่งเป็นเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในมาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 13) ที่ว่าการจัดการเรียนการสอน ต้องผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา

2. เพื่อพัฒนาคนให้เก่ง

นอกจากการเป็นคนดีแล้ว สังคมยังต้องการคนเก่ง มีความรู้ความสามารถ มาช่วยกันพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายในสังคม ดังที่ ไฮเวิร์ด การ์คเนอร์ (อ้างถึงใน วิชาสังคมศึกษา, 2540: 5 -7) ได้จำแนกความเก่งของคนไว้ 7 ประเภท หลัก ๆ ดังนี้

2.1 ด้านภาษา (Verbal / Linguistic) เป็นศักยภาพของนักโต้วาที นักร้อง นักประพันธ์

2.2 ด้านดนตรี การเดินตามจังหวะ (Musical / Rhythmic) เป็นศักยภาพของนักดนตรี แต่งเพลง นักเต้นรำ

2.3 ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical / Mathematics) เป็นศักยภาพของนักคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

2.4 ด้านการเคลื่อนไหว (Body / Kinesthetic) เป็นศักยภาพของ นักกีฬา นักวิทยาศาสตร์

2.5 ด้านศิลปะ / มิติสัมพันธ์ เป็นศักยภาพของ ศิลปิน วิศวกร สถาปัตย์

2.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล / การสื่อสาร (Interpersonal) เป็นศักยภาพของนักประชาสัมพันธ์ พิธีกร สื่อมวลชน ครู

2.7 ด้านความรู้ลึก / ความลึกซึ้งในจิตใจ (Interpreter) เป็นศักยภาพของนักเขียน นักปรัชญา นักจิตวิทยา และแพทย์

ส่วนเป้าหมายด้านความเก่งของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 54 – 55)

1. ให้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม
  2. ต้องมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  3. ความรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญา และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
  4. ต้องมีความรู้ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา
  5. ต้องมีความรู้และทักษะในการประกอบวิชาชีพ
- 3. เพื่อพัฒนาคนให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข**

การศึกษาสามารถสร้างคนให้เก่ง และเป็นคนดี ยังไม่เพียงพอในการจัดการศึกษา ต้องมุ่งหวังให้ผู้รับการศึกษาดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 41) ได้กำหนดคุณลักษณะของคนที่มีความสุข ดังต่อไปนี้

1. มีความรักและแบ่งปันซึ่งกันและกัน
2. มีความสัมพันธ์ระหว่างความจริง ความงาม และความเป็นธรรม
3. ประพฤติชอบ และมีความสุขสันติ ไม่เบียดเบียน
4. บริโภคสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญาไม่ตกเป็นทาส

พระธรรมปิฎก (2541: 47) ได้กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษา หรือปฏิรูปการเรียนรู้ก็เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของมนุษย์ ให้ช่วยปรับระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ให้เป็นไปในทางประสานเกื้อกูลกัน ไร้ความเบียดเบียน เกิดความสันติ และเกิดความสุขอย่างทั่วหน้า ซึ่งเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนนี้ มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ที่ว่า การศึกษามุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีความสุขสมบูรณ์ โดยมีคุณลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีวินัยในตนเอง มีทักษะเหมาะกับยุคโลกาภิวัตน์ เช่น เก่งภาษา คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งมีทักษะด้านการจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 12) เช่นเดียวกับแนวทางการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีเป้าหมายเพื่อให้คนมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย คณิตศาสตร์ และทักษะในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 13)

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คือ มีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ เป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม มีความสุข คือ อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัย ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เบียดเบียน รักเคารพในสิทธิ ปฏิบัติตามกฎหมาย บริโภคสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญา

บทบาทของบุคลากรในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะใช้แนวความคิดใดก็จะสำเร็จไม่ได้ หากบุคลากรต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหารโรงเรียน ไม่เปลี่ยนบทบาทของตน ซึ่งขอนำมากล่าวดังนี้

บทบาทของครูผู้สอน

ทิตินา แชมมณี (2542: 42) ได้นำเสนอบทบาทของครูผู้สอนไว้ดังนี้

1. การเตรียมการสอน
  - 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ
  - 1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
  - 1.3 วางแผนการสอน
    - 1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
    - 1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหา ความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดการสอนให้ชัดเจน
    - 1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามหลักของชิปปา หรืออื่น ๆ
    - 1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
  - 1.4 จัดเตรียม
    - 1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน
    - 1.4.2 เอกสารหนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ
    - 1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นบุคคล สถานที่ หรือสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
    - 1.4.4 เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้
    - 1.4.5 ห้องเรียนหรือสถานที่ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ โดยอาจมีการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนี้

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนให้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำและข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

2.3.7 ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

3.1 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 61) ได้เสนอบทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2. จัดกิจกรรมและสถานการณ์ที่กระตุ้นและส่งเสริมความคิด การค้นหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน

3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบกระบวนการ หรือวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

4. ใช้กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และปรับปรุงตนเอง

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยน เรียนรู้จากเพื่อนและกลุ่ม

6. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีความสุข

7. ใช้สื่อที่ส่งเสริมการฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา และค้นพบความรู้

8. ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเข้ากับ

ชีวิตจริง

9. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
10. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามของวิถีไทย และสากล

อรรถัย มูลคำ (2542: 52) ได้เสนอบทบาทของครูผู้สอนไว้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและปรับเนื้อหา กระบวนการและทฤษฎีการสอนต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้
2. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูรายวิชา กลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่สอนในชั้นเดียวกัน ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น
3. กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ เช่น เอกสาร หนังสือ วีดิทัศน์ เป็นต้น ตลอดจนแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคลและสถานที่
4. จัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน เช่น สภาพห้องเรียน บริเวณโรงเรียน สภาพท้องถิ่นสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวสามารถสัมผัสได้ และผู้เรียนสำเร็จ ให้มากที่สุด
5. ลดบทบาทผู้สอนเป็นผู้กำกับ หรือผู้จัดการเพื่อสนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยความสุข กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและแสวงหาความรู้
6. วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ วิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลของผู้เรียนรายบุคคลและเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข การวางแผนการสอนในครั้งต่อไป

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ แล้ววางแผนจัดเตรียมกิจกรรม เนื้อหา สื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม คอยอำนวยความสะดวกให้การช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้สร้างความรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มศักยภาพ ได้ศึกษากระบวนการต่าง ๆ จนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริง และสุดท้ายครูผู้สอนต้องประเมินผล โดยรวบรวมผลงาน และพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ให้สอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

บทบาทของผู้เรียน

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเรียนรู้ต้องยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประกอบกิจกรรมด้วยตัวเองอย่างเต็มที่และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

ทิตินา แชมมณี (2542: 26) ได้เสนอบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้
2. บทบาทในการศึกษาหรือลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ ใช้ความคิด ถิ่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หามาได้และสร้างความหมายให้แก่ตนเอง
3. บทบาทในการจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความคงทน และสามารถนำความรู้ไปใช้สะดวกขึ้น
4. บทบาทในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต ซึ่งในการดำเนินตามบทบาททั้ง 4 ข้อเบื้องต้น ผู้เรียนจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้
  - 1) เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น
  - 2) ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการดำเนินงาน / กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่ม
  - 3) รับฟัง พิจารณา และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
  - 4) ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น

5. แสดงความสามารถของตนและยอมรับความสามารถของคนอื่น

6. ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ

7. เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 59) ได้เสนอบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. บทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. บทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
3. บทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม
4. บทบาทในการเรียนรู้กระบวนการทำงานต่าง ๆ
5. บทบาทในการร่วมประเมินตนเองและเพื่อน

อรรถัย มูลคำ (2542: 53) ได้เสนอบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ฝึกวางแผนทำงานกับผู้อื่น
2. ค้นคว้าหาความรู้ที่ตนและกลุ่มสนใจ
3. ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม

โดยกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน กำหนดงานและลำดับขั้นการทำงาน แบ่งตามความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม ลงมือปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน รับฟังการชี้แนะและวิจารณ์จากผู้อื่น เพื่อการปรับปรุงงาน ชื่นชมผลงานร่วมกัน ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาผลงานของตนเองจนเป็นที่พอใจ สามารถสรุปความรู้ที่ค้นพบได้ด้วยตนเอง

ไสว พักขาว (2542: 243) ได้เสนอบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูผู้สอนกำหนดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
2. ดำเนินการเรียนด้วยตนเอง เพื่อให้การเรียนสนุกสนาน ตื่นเต้น มีชีวิตชีวา และทำทนายอยู่ตลอดเวลา
3. มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย จิตใจและการคิด ในทุกสถานการณ์ที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง
4. เรียนทั้งในห้องเรียน (Class) และในสถานการณ์จริง (Reality) เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม
5. ตอบคำถามสำคัญ หรือคำถามหลัก (Key Questions) ที่ครูผู้สอนกำหนดจากประสบการณ์ของตนเอง หรือประสบการณ์ในชีวิตจริง
6. มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว ในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น สามารถจำ พิจารณาทำตามคำแนะนำของครูผู้สอนได้อย่างดี
7. ทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ อาจจะทำงานเดี่ยว เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ได้ด้วยความเต็มใจและเจตคติที่ดีต่อกัน
8. มีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะทางสังคม รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่น ๆ และกับครูผู้สอน
9. เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์
10. เป็นผู้สามารถสร้างความรู้ (Construct) ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จึงสรุปได้ว่า บทบาทของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ด้วยตนเอง เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อประกอบกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เพื่อจะได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคนหนึ่งที่ผลักดันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องคอยอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งคำพูดและการปฏิบัติ ซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหากผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ ซึ่งขอเสนอแนวคิดของแต่ละท่านมาเสนอดังต่อไปนี้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 80 – 83) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ จัดเตรียมสิ่งสนับสนุน บริหารและบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน และจัดการเรียนการสอน จัดระบบการนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ครู จากนั้นก็ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อดูความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค แล้วนำมาปรับปรุง และพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมกันจัดการเรียนรู้ สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาครู และบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

สุพล วงสินธุ์ (2542: 34) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ จะต้องส่งเสริมการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะต้องจัดหาทุน และงบประมาณมาสนับสนุนโดยการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ (2542: 14) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดระบบประกันคุณภาพการเรียนรู้ ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง และใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เต็มเวลา สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน จัดทำ จัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้อย่างเต็มที่ และให้เพียงพอ ติดตามผลความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลา และติดต่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในแนวทางการจัดการเรียนรู้

อรทัย มูลคำ (2542: 53) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักของการจัดการเรียนรู้
2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน
4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
5. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล
6. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

สมาน แก้วคำไสย์ (2545: 34) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. การวางแผนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. การประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. การนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จึงสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางแผน จัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชาสัมพันธ์ พัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาครูและบุคลากร รวมทั้งจัดระบบนิเทศ ภายใน เพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ และประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนา

การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2543: 8 – 12) ได้กำหนดการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ
  - 1.1 กำหนดนโยบายของโรงเรียน
  - 1.2 กำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่าง ๆ
  - 1.3 จัดทำแผนงานโครงการ
  - 1.4 ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ
2. ชั้นดำเนินการ
  - 2.1 พัฒนาบุคลากร
    - 2.1.1 สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
    - 2.1.2 พัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติ
  - 2.2 บริหารและบริการหลักสูตร
    - 2.2.1 จัดห้องเรียนแบบคละ
    - 2.2.2 จัดหลักสูตร
    - 2.2.3 จัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน
    - 2.2.4 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
    - 2.2.5 จัดบริการแนะแนว
  - 2.3 จัดระบบสนับสนุน
    - 2.3.1 จัดแหล่งค้นคว้า
    - 2.3.2 จัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์
    - 2.3.3 จัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการพัฒนาการเรียนรู้

2.4 จัดระบบนิเทศภายใน

2.4.1 นิเทศ กำกับ ติดตาม

2.4.2 สร้างเสริมขวัญและกำลังใจ

3. ชั้นประเมินผล

3.1 ประเมินผลการดำเนินงาน

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญอันดับแรกที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นมาตรการสำคัญที่โรงเรียนจำเป็นต้องมีแนวทางการให้ประสบผลสำเร็จ โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ

กรมสามัญศึกษา (2543: 8) ได้กำหนดให้การดำเนินงานในชั้นเตรียมการประกอบด้วย การกำหนดนโยบายของโรงเรียน กำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่าง ๆ จัดทำแผนงานโครงการ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

1.1 กำหนดนโยบายของโรงเรียน

โดยกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายและเป้าหมายสำคัญที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ บุคลากรทุกคนจะต้องรับทราบ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนับสนุนการปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง แนวทางการแจ้งนโยบายนั้น ทำได้หลายวิธีด้วยกัน อาจใช้การแจ้งในที่ประชุมประจำเดือน ทำหนังสือเวียน แจ้งผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือวิธีอื่นที่เหมาะสม

1.2 กำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่าง ๆ

การเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ควรจะได้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียนทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นสภาพการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้ทุกด้าน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น (needs) ในการพัฒนาว่าโรงเรียนต้องดำเนินการ เตรียมการด้านใดบ้าง เพื่อที่จะจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมสามัญศึกษา (2540: 32) ได้เสนอแนะวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน เพื่อ กำหนด ความต้องการจำเป็น อาจใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาโดยวิธีการวิจัย
2. ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ
3. ศึกษาโดยใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ
4. ศึกษาโดยวิธีสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ

การใช้วิธีการต่าง ๆ อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้ สิ่งที่ต้อง คำนึงในขั้นตอนนี้ คือ การจัดทำข้อมูลให้เป็นรูปธรรมชัดเจนเพื่อโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่าย เกิดความตระหนักถึงความต้องการจำเป็นนั้น

1.3 จัดทำแผนงานโครงการ

เมื่อได้ความต้องการจำเป็นและกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานที่เหมาะสม แล้ว โรงเรียนควรจัดทำแผนงานโครงการที่จะดำเนินการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ประสบความสำเร็จ โครงการควรประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับ เตรียมความพร้อม เช่น การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การผลิตสื่อนวัตกรรม และกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ เช่น การนิเทศ ติดตาม

ในการจัดทำแผนงานโครงการ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. มีการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานโครงการ
2. ควรมีการกำหนดวิธีการเป็นขั้น ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม
4. กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก
5. กำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล

1.4 ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

การประชาสัมพันธ์เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง ที่จะช่วยให้บุคลากรทุกฝ่าย ของโรงเรียน รวมทั้งผู้เรียนและผู้ปกครอง ได้มีความรู้ความเข้าใจว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ รู้จักการแสดงออกและการแก้ปัญหา การเรียนรู้จะเน้นกระบวนการควบคู่ไปกับเนื้อหาความรู้ โรงเรียนจะต้องชี้แจงประชาสัมพันธ์ให้ ทุกฝ่ายเข้าใจ สนับสนุนและช่วยเหลือ รวมทั้งร่วมมือในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างจริงจัง นอกจากนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ หรือเปิดโอกาสให้ใช้สถานที่ สถานประกอบการ เป็นแหล่งศึกษาดูงานหรือทำกิจกรรมตามความ เหมาะสมด้วย

กิจกรรมประชาสัมพันธ์

สำหรับกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ได้มีผู้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

วิจิตร อวระกุล (2522: 266 – 267) กล่าวว่า งานและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนควรจัดทำในโรงเรียน คือ

1. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกัน โดยอาศัยวาระภายใน การประชุมชี้แจงการประกาศ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กีฬา สังสรรค์ ฯลฯ
2. สร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนอื่น ๆ ในระหว่างครูทุกระดับรวมทั้งกับนักเรียน ให้มีความสัมพันธ์อยู่เสมอและทุกคน
3. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานของโรงเรียน ครูกับผู้ปกครองของนักเรียนให้เกิดขึ้น โดยตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นเพื่อเป็นสิ่งเชื่อมและสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน
4. ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อจัดกิจกรรมทั่วไปหรือพยายามให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือหากชุมชนนั้นจัดขึ้น หรือร้องขอความช่วยเหลือหรือการให้ใช้อาคาร หรือบริเวณโรงเรียนจัดงาน ฯลฯ
5. จัดตั้งสมาคม ชมรม สโมสร ที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี จะต้องเอาใจใส่การดำเนินงานของสมาคมเหล่านี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วย เช่น สมาคมครู สมาคมศิษย์เก่าหรือชุมนุมที่เกี่ยวกับการศึกษา
6. ให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้สถานที่ของโรงเรียนบ้างตามสมควร เช่น ห้องประชุม สนามกีฬา บริเวณที่พักผ่อนนั่งเล่นตามสนามหญ้า สระว่ายน้ำหรือที่ยืมเครื่องมือเครื่องไม้เครื่องมือบางอย่าง จัดกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมของชุมชน อำเภอ จังหวัด อย่าให้มีลักษณะตระหนี่หวงแหน ในเรื่องสถานที่ เครื่องไม้เครื่องมือที่พอเอื้อให้ได้
7. ใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่มีอยู่ให้สนับสนุนความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น
  - 7.1 ใช้กิจกรรมของครู นักเรียน สนับสนุนกิจกรรมส่วนรวม เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การรักษาความสะอาดและความปลอดภัย
  - 7.2 สิ่งพิมพ์และวารสารต่าง ๆ บทความต้องไม่ทำลายความสามัคคี แต่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้ และทำให้เกิดความราบรื่นยิ่งขึ้น
  - 7.3 อุปกรณ์กีฬา โสตทัศนอุปกรณ์ สนาม บริเวณโรงเรียน ฯลฯ ให้มีโอกาสดูได้ใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความสามัคคี
  - 7.4 กิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถเอื้อเพื่อให้ได้

8. จัดกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือรับประโยชน์ได้โดยตรง เช่น การเชิญชวนตักบาตรเนื่องในวันปีใหม่ งานรื่นเริง งานประเพณีต่าง ๆ การฉายภาพยนตร์ การแสดงเพื่อความบันเทิง ฯลฯ เป็นโอกาสให้ครู นักเรียน ประชาชน ได้พบกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

9. จัดตั้งผู้มีความรู้ ประสบการณ์ในชุมชน เป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการอุปถัมภ์ กรรมการศึกษาของโรงเรียน โดยคัดเลือกจากชุมชนนั้น ๆ

10. จัดตั้งกลุ่มที่เป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น

10.1 กลุ่มเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา เช่น กลุ่มอาสาต่าง ๆ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มกสิกร กลุ่มคนหนุ่มสาว เพื่อบำเพ็ญประโยชน์

10.2 กลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มพ่อค้า คหบดี สหกรณ์ ฯลฯ

10.3 กลุ่มเกี่ยวกับความรักชาติเพื่อส่งเสริมความสามัคคี การป้องกันภัยของชุมชน และประเทศชาติ เป็นต้น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2530: 8) กล่าวว่า กิจกรรมที่โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่

1. ครูออกเยี่ยมผู้ปกครองเมื่อมีโอกาส
2. รายงานความก้าวหน้าทางการศึกษาของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ แจ้งเรื่องทางที่ดีให้ทราบ ไม่ใช่แจ้งตัวปัญหาหรือความเลวร้ายของนักเรียน
3. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนโรงเรียน ในโอกาสที่มีกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน และโรงเรียน
4. จัดการประชุมผู้ปกครองในโอกาสอันควรเป็นครั้งคราว
5. ส่งข่าวสาร จดหมายข่าว แจ้งความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนให้ทราบ
6. จัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน และเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชม
7. เชิญผู้ปกครองที่เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่เด็ก
8. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เช่น กีฬา ละคร ดนตรี ฯลฯ
9. จัดให้มีวัน “คุยกับครู” โดยเชิญผู้ปกครองสนทนากับครูประจำชั้นอย่างน้อย เทอมละ 1 ครั้ง
10. ผลักดันให้เกิดสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น

อัปษรศรี ปลอดภัย (2533: 110) ได้เสนอวิธีการประชาสัมพันธ์ไว้หลายแนวทาง คือการประชุม งานโฆษณา ระบบเสียงตามสาย การบอกต่อ วารสารของโรงเรียน จัดทำหนังสือคู่มือ จดหมายข่าวภายใน ป้ายนิเทศ โปสเตอร์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

ทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์ (2539: 13) ได้เสนอว่าการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดทำจดหมายข่าว วารสาร ประกาศ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ เสียงตามสาย วิทยุ เครื่องรับวิทยุประชาชน รายการโทรทัศน์ การศึกษา อินเทอร์เน็ตและแลน รายงานความก้าวหน้า จัดประชุมชี้แจง เชิญเข้ามาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด เป็นต้น

อิสระ เสียงเพราะดี (2541: 312) ได้สรุปว่า เครื่องมือและวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ประชาสัมพันธ์มีหลายอย่างเช่น บุคลากรของโรงเรียน การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน จัดทำวารสาร จัดกิจกรรมพิเศษ คำขวัญ โสวัตตัญญุภัณฑ์ จัดอบรม บรรยาย จัดให้มีการแนะแนว นิเทศ ให้กับผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องกระทำในลักษณะส่วนบุคคลและกลุ่มบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเน้นให้เกิดผลในการสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เรียนทุกคน มีส่วนสำคัญในการเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์

วิธีดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมัธยมศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2537: 3 – 4) ได้กำหนดวิธีดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมัธยมศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ให้โรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์
2. จัดทำแบบฟอร์มการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน
3. จัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงงานประชาสัมพันธ์
4. จัดบุคลากรรับผิดชอบอุปกรณ์ในการให้บริการประชาสัมพันธ์
5. จัดให้มีสถานที่บริการให้การประชาสัมพันธ์เป็นสัดส่วน
6. จัดระบบการให้บริการประชาสัมพันธ์
7. จัดระบบการผลิตสื่อการประชาสัมพันธ์
8. จัดทำหลักฐานการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ วางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

9. วางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ นโยบายโครงการกิจกรรมของโรงเรียน
10. ติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน
11. ตรวจวิเคราะห์ ติดตามข่าวสื่อสารมวลชน พฤติกรรม สภาพแวดล้อมทางการศึกษาและสังคม
12. เขียนและรวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เอกสารสิ่งพิมพ์
13. จัดทำเอกสารเผยแพร่ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน
14. จัดรวบรวมภาพข่าวและกิจกรรมของโรงเรียน
15. จัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์
16. จัดระบบสารนิเทศภาพข่าว จัดทำแฟ้มข่าวกิจกรรม ของสถานศึกษา

เนื่องจากการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นภาระงานที่หนัก เป็นเรื่องใหม่ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งระดับหน่วยงาน ชุมชน และระดับบุคคล ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้รวมไว้ในมาตรา 9 (5) (6) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คือ ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครอบครัวและชุมชน (ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และเรณูมาศ มาอุ่น, 2542: 6) ดังนั้นการประชาสัมพันธ์จึงเป็นขั้นตอนสำคัญ ขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน รวมทั้งผู้เรียนและผู้ปกครอง ได้มีความรู้ความเข้าใจว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ รู้จักการแสดงออกและการแก้ปัญหา การเรียนรู้จะเน้นกระบวนการควบคู่ไปกับเนื้อหาความรู้ โรงเรียนจะต้องชี้แจงประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายเข้าใจ สนับสนุนและช่วยเหลือ รวมทั้งร่วมมือในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ หรือเปิดโอกาสให้ใช้สถานที่ สถานประกอบการ เป็นแหล่งศึกษาดูงานหรือทำกิจกรรมตามความเหมาะสม

2. ขั้นตอนการ

กรมสามัญศึกษา (2543: 8 -12) ได้กำหนดให้การดำเนินงานในขั้นดำเนินการ ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร บริหารและบริการหลักสูตร จัดระบบสนับสนุน และจัดระบบนิเทศภายใน

2.1 พัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นขั้นตอนที่สำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาทุกด้าน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้สำคัญ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านเจตคติ ด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติ

ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาไว้ ดังนี้

พิเชษฐ สุทธิวิรัตน์ (2540: 15) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถทำให้บุคลากรได้รับความรู้ ความชำนาญเพิ่มขึ้น สามารถติดตามวิทยาการใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาได้ทันที นอกจากนี้จะช่วยให้ตนเองก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว ยังทำให้หน่วยงานได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น และลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุก ๆ หน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2531: 151 – 155) ให้ความสำคัญ ของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

1. บุคคลที่มาปฏิบัติงานใหม่ แม้จะได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม เมื่อเข้ามาทำงานก็ยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เนื่องจากบุคคลเหล่านั้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติเท่าที่ควร รวมทั้งนโยบายและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้ในกรณีที่มีบุคคลเข้ามาทำงานใหม่ หน่วยงานจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นก่อนโดยการจัดฝึกอบรม ปฐมนิเทศ การแนะนำชี้แจง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรใหม่พร้อมที่จะปฏิบัติงานนั่นเอง

2. เนื่องจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น จะมีลักษณะงานที่แตกต่างกันมากมาย รวมทั้งระบบวิธีการทำงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงานด้วย ดังนั้นก่อนบุคคล จะปฏิบัติงาน จำเป็นต้องพัฒนาบุคคลเหล่านั้น ให้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ การพัฒนาบุคคลในกรณีนี้ เช่น กรณีบุคคลบรรจุใหม่ นอกจากจะปฐมนิเทศแล้วก็จะต้องพัฒนา ให้เหมาะสมกับงานด้วยในด้านความสามารถ นอกจากนั้นบุคคลที่ย้ายมาปฏิบัติงาน ก็ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเช่นกัน

3. แม้บุคคลได้ปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ มาเป็นเวลานาน จนถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ ในงานนั้นแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากนาน ๆ เข้าก็มักจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย แผนการปฏิบัติงาน มาตรฐานการทำงาน รวมทั้งระบบวิธีการทำงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันนี้วิชาการและเทคโนโลยีได้เจริญไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานอาจปรับตัวไม่ทัน โดยอาจดำเนินการพัฒนาบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน การแนะนำงาน เป็นต้น

4. โดยปกติกรณีที่บุคคลได้เลื่อนตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่บุคคลได้รับตำแหน่งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ ๆ บุคคลเหล่านี้มักจะมีปัญหา เนื่องจากไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน เช่น การฝึกอบรมนักบริหารระดับต้น เนื่องจากไม่มีความรู้ การฝึกอบรมนักบริหารระดับกลาง การฝึกอบรม (โดยมากเรียกเสียใหม่ว่า “สัมมนา”) นักบริหารระดับสูง หรือในกรณีของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรมครูใหญ่ หลักสูตรผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เป็นต้น

5. แม้บุคคลจะมีความสามารถในการทำงานอยู่แล้วก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันโลกแห่งการแข่งขันและโลกแห่งประสิทธิภาพของการบริหาร ดังนั้น ทุกหน่วยงาน จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีผลงานสูงและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไปเสมอ วิธีหนึ่งที่นิยมดำเนินการ คือ การพัฒนาบุคคลในหน่วยงาน ทั้งพัฒนาในลักษณะเฉพาะตัว และพัฒนาที่การปฏิบัติงาน ให้มีความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป ด้วยเหตุผลนี้หน่วยงานต่าง ๆ จึงถือว่าการพัฒนาบุคคลนั้น นอกจากจะจำเป็นเพื่อที่จะพัฒนาความสามารถให้แต่ละคนได้ปฏิบัติงานในส่วนรวมของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

จากความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ที่นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษากล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นเนื่องจากสามารถทำให้บุคลากร มีความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้น สามารถติดตามความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการใหม่ได้ทันทั่วถึงและยังช่วยให้ตนเองมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และสามารถที่จะพัฒนาหน่วยงานของตนให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากร

มีผู้เสนอแนวคิดในการจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

Castetter (1992: 224 - 225) ได้แบ่งการดำเนินการในการพัฒนาบุคลากรออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร
2. กำหนดและวางแผนการพัฒนาบุคลากร
3. ปฏิบัติตามแผนการพัฒนาบุคลากร
4. ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

พยอม วงศ์สารศรี (2537: 172 - 174) ได้เสนอแนวคิดการดำเนินการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ
2. กำหนดวัตถุประสงค์
3. กำหนดขอบข่ายของหลักสูตร
4. กำหนดวิธีการ
5. ดำเนินการ
6. การประเมินผล
7. การติดตามผล

กรมสามัญศึกษา (2538: 40) ได้กล่าวถึง การดำเนินการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

1. สำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร
2. จัดทำแผนงาน โครงการพัฒนาบุคลากร
3. แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำปรึกษา
4. ตั้งเป้าหมายในการดำเนินงาน
5. กำหนดกลยุทธ์และขั้นตอนการดำเนินงาน
6. คัดเลือกบุคลากรที่จะรับการพัฒนา
7. จัดภาระงานสอนให้เอื้อต่อการพัฒนา
8. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก
9. จัดให้มีการติดตามและประเมินผล

จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดดำเนินการในการพัฒนาบุคลากร สรุปได้ว่า การจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรมีกระบวนการหลัก 4 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลากร
2. การกำหนดและวางแผนการพัฒนาบุคลากร
3. การจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากร
4. การประเมินผลและการติดตามผล

กิจกรรมการพัฒนาบุคลากร

ทวีบุรณ หอมเย็น (อ้างถึงในสิริรัตน์ จิวโสม, 2545: 35 – 36) กล่าวถึง กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรว่าสามารถทำได้หลายวิธี โดยแบ่งกิจกรรมที่ใช้พัฒนาบุคลากรเป็นหมู่คณะ และเป็นรายบุคคล ดังนี้

การพัฒนาบุคลากรเป็นหมู่คณะ สามารถใช้กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การปฐมนิเทศ
2. การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะ
3. การพัฒนาบุคลากรระดับหัวหน้า
4. การพัฒนาบุคลากรระดับผู้บริหาร
5. การดูงานนอกสถานที่
6. การประชุมอภิปราย
7. การบรรยายและการสาธิต

การพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคล สามารถใช้กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ส่งไปฝึกอบรม ดูงาน ศึกษาต่อเป็นรายบุคคล
2. การสอนงาน
3. การหมุนเวียนกันทำงาน
4. การให้ปฏิบัติหน้าที่แทน
5. การให้บุคลากรช่วยเหลือกัน
6. การให้ไปสังเกตการณ์
7. สนับสนุนให้เป็นสมาชิกของสมาคมที่เกี่ยวข้อง

พนัส หันนาคินทร์ (อ้างถึงใน กิติมา ปรีดีดีลิก, 2532: 137) ได้จำแนกกิจกรรมการพัฒนาครูผู้สอนออกเป็น 2 ประเภท

1. กิจกรรมที่ครูทำตามลำพัง เป็นกิจกรรมที่ครูอาจทำเองตามความสมัครใจ หรือ กิจกรรมที่โรงเรียนส่งเสริม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่

- 1.1 การฟังปาฐกถา
- 1.2 การทดลองและการทำวิจัย
- 1.3 การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ
- 1.4 การไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ๆ
- 1.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

- 1.6 การมีส่วนร่วมในการบริหารของโรงเรียน
- 1.7 การประเมินความเจริญของตนเอง
2. กิจกรรมพัฒนาครูประจำการที่จัดเป็นหมู่คณะ กิจกรรมประเภทนี้ โรงเรียนจะเป็นผู้จัดซึ่งได้แก่
  - 2.1 การประชุมคณะครูในโรงเรียน
  - 2.2 การประชุมปฏิบัติการ
  - 2.3 การปรึกษาก่อนเปิดภาคเรียน
  - 2.4 การแต่งตั้งคณะกรรมการ
  - 2.5 การแจกข่าวสารของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรสามารถจัดได้ทั้งเป็นรายบุคคลและจัดเป็นหมู่คณะ ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ เสริมสร้างทักษะและเจตคติที่ดีและถูกต้องในการทำงาน

การพัฒนาบุคลากรกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมสามัญศึกษา (2543: 9) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรว่า เป็นขั้นตอนที่สำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้แผนงานโครงการบรรลุจุดประสงค์ โดยการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครูผู้สอนตระหนักถึงความจำเป็น และเห็นความสำคัญของการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้จากแนวทางเดิม ที่มุ่งเน้นการบอกเล่าเนื้อหา เน้นบทบาทครูผู้สอน มาสู่วิธีการใหม่ซึ่งยอมรับกันว่าสามารถสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนได้ รวมทั้งให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตระหนักในความสำคัญจำเป็น สนับสนุนและร่วมมือ เมื่อครูผู้สอนและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ควรจัดให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในด้านเทคนิค ทักษะ และวิธีการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการผลิตสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้อง ให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติจริง เพื่อเกิดความเชี่ยวชาญมั่นใจ ฝึกให้ครูผู้สอนได้ทำงานเป็นคณะ ร่วมกันออกแบบวิธีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของตนและเพื่อน เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กว้าง รู้จักการยอมรับฟังผู้อื่นและสามารถนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541: 80) ได้เสนอว่า การพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่หลายคนเห็นว่ายากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ บางคนมองว่าเป็นสิ่งยุ่งยาก จนก่อให้เกิดการปฏิเสธไม่ยอมรับไม่ยอมเรียนรู้อ การสร้างความตระหนัก ถึง

ความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยน ให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญของแนวคิดนี้ เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง เทคนิควิธีการปรับกระบวนการทัศน์ อาจใช้การระดมพลังสมอง การประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากนั้น ก็จะเป็นการพัฒนาให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง การให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการฝึกฝนให้เกิดทักษะเกิดความชำนาญ จนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ ความรู้ ความสามารถในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การวัดผล การประเมินผล การจัดให้มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ ควรกระทำอย่างจริงจังใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความมั่นใจ ฝึกให้ครูผู้สอนและบุคลากรได้ร่วมกันทำงานเป็นคณะ ร่วมกันคิดและออกแบบวิธีสอน แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ของกันและกัน ฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ฝึกให้รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถนำเทคนิควิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 81) ได้เสนอหัวข้อที่ควรจัดให้ครูผู้สอน พัฒนาความรู้และทักษะ ดังนี้

พัฒนาความรู้ หัวข้อที่ควรจัดให้ครูผู้สอน ได้แก่

1. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
2. สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. การวิจัยในชั้นเรียน
5. วิธีวัดผลและประเมินผลจากสภาพที่แท้จริง
6. จิตวิทยาการเรียนรู้
7. จิตวิทยาพัฒนาการ

พัฒนาทักษะ หัวข้อที่ควรจัดให้ครูผู้สอน ได้แก่

1. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การวิเคราะห์หลักสูตร
3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
4. การจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ
5. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป
6. การผลิตสื่อการเรียนการสอน

7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
8. การพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์
9. การเขียนรายงานผลงานทางวิชาการ
10. การจัดทำเอกสารเพื่อกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้น

โกวิท ประवालพฤษ์ (2542: 9 – 10) ได้เสนอแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน อาจทำได้หลายวิธี คือ การให้เข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหรือโรงเรียนจัดเอง การหาเอกสารให้ครูผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้า การให้ครูผู้สอนเป็นสมาชิกของชมรม สมาคม หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การให้ครูผู้สอนและบุคลากร ได้เดินทางไปศึกษาดูงานการเรียนการสอนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ การส่งไปศึกษาในสถาบัน หน่วยงานที่สอนวิชาชีพ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระหรือจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องกระตุ้นครูผู้สอนและบุคลากรให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองในการก้าวเข้าสู่การเป็นครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ และครูผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากการพัฒนาครูผู้สอนแล้วผู้บริหารโรงเรียนต้องหาทางในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมต่อไป

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้ได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรโดยการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งฝึกทักษะการปฏิบัติจริงโดยเลือกใช้กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรตามความเหมาะสม

2.2 บริหารและบริการหลักสูตร

กรมสามัญศึกษา (2543: 9 - 10) ได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารและบริการหลักสูตรให้เอื้อและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้และฝึกปฏิบัติ ทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งโรงเรียนสามารถดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้ คือ จัดห้องเรียนแบบคละ จัดหลักสูตรให้มีรายวิชาเลือกที่หลากหลาย จัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และจัดบริการแนะแนว

2.2.1 จัดห้องเรียนแบบคณะ

จัดผู้เรียนให้คณะความสามารถในแต่ละห้อง เพื่อให้ห้องเรียนมีลักษณะเหมือน สังคมจริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนไม่อาจเลือกบุคคลที่จะปฏิสัมพันธ์ด้วยได้ เป็นการเตรียมผู้เรียนออกสู่โลกแห่งความจริง และเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่า มีปฏิสัมพันธ์กัน ได้พูดคุยปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนจะเรียนรู้และปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

2.2.2 จัดหลักสูตร

จัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อสนองความถนัด ความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกันไปของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียนด้วยตนเอง โดยเน้นรายวิชาที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ที่สำคัญจำเป็นครบถ้วน เช่น ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 6) ได้กล่าวถึง การจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจัดดังนี้

1. จัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างหลากหลาย
2. จัดให้มีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
3. จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
4. ยืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์ และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถ

เรียนรู้ได้

นอกจากการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว กระทรวงศึกษาธิการ(2544: 7) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้สอนในการจัดทำเอกสารหลักสูตรให้มีลักษณะเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. จัดทำกำหนดการสอนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน
2. จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. จัดทำคู่มือประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ
4. จัดทำใบงาน ใบความรู้ต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
5. จัดทำแบบฝึกหัดเสริมทักษะแก่ผู้เรียน
6. จัดหาหนังสือแบบเรียนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน

ผู้เรียน

7. จัดหาหนังสืออ่านนอกเวลาที่มีเนื้อหาให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์
8. จัดทำเอกสารแนะนำการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 จัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

จัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแก้ปัญหา กิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และกิจกรรมอิสระของผู้เรียน รวมถึงกิจกรรมนอกเวลาเรียน ได้แก่ กิจกรรมตามวาระสำคัญ วันสำคัญ กีฬา กิจกรรมหลังเคารพธงชาติ หรือการแสดงความสามารถต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการดำเนินการตั้งแต่วางแผน เลือกรวิธดำเนินการ กิจกรรม ดำเนินการและประเมินผล โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีบทบาทสำคัญในการแสดงออก ซึ่งจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี

หลักการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ (2542: 10) กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมากที่สุด เท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้
  - 1.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน
  - 1.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
  - 1.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว
  - 1.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับชีวิตประสบการณ์และความเป็นจริงของผู้เรียน
2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้พูดคุยปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้

3. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความเป็นจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียนรวมทั้งเกิดความคงทนของความรู้

4. เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งที่จะพิจารณาถึงผลงาน แต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

5. เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

2.2.4 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มุ่งเน้นการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีความเป็นวิชาการ บวกกับความเป็นระเบียบสวยงาม ทำทนายให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มุ่งเน้นผู้เรียนได้ค้นคว้าแสวงหาความรู้ เช่น จัดอุทยานการศึกษา จัดสวนในวรรณคดี จัดป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ จัดสวนหนังสือ จัดป้ายนิเทศ เครื่องมือวิทยาศาสตร์พร้อมข้อความรู้ง่าย ๆ เช่น นาฬิกาทราย กังหันลม ซึ่งจะให้ทั้งความรู้และความสวยงามในเวลาเดียวกัน รวมทั้งจัดให้มีการแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียนในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงทักษะด้านต่าง ๆ นอกจากการจัดบรรยากาศการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนดังกล่าวแล้ว การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงความรู้สึกและสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันนั้นนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมาก

วรารภรณ์ ศุนาลัย (2536: 73) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี ก็คือครูผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนและผู้เรียน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือในการสร้างบรรยากาศด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตกแต่งห้องเรียน ครูผู้สอนควรมีมนุษยสัมพันธ์ต่อผู้เรียน โดยการให้ความรักและเอาใจใส่ต่อผู้เรียน มีความยุติธรรม ให้ความเป็นกันเอง แก่ผู้เรียนเป็นที่ปรึกษาที่ดี มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้เรียนเสมอ ให้สิทธิเสรีภาพต่อผู้เรียนตามขอบเขต ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาและเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ปฏิบัติตนให้ผู้เรียนเชื่อมั่นและยึดถือรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนเสมอ ใช้วิธีจูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนให้มากที่สุด ส่วนในด้านผู้เรียนควรมีมนุษยสัมพันธ์ต่อครูผู้สอน โดยการให้ความเคารพนับถือครูผู้สอน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูผู้สอน พยายามปรับตัวเข้าหาครูผู้สอน มีน้ำใจต่อครูผู้สอน ให้ความไว้วางใจ เมื่อมี

ปัญหาที่ควรขอคำปรึกษาจากครูผู้สอน ปฏิบัติตนให้ถูกต้องต่อครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อครูผู้สอน รู้จักซักถามเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน และให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เมื่อครูผู้สอนต้องการ

บรรยากาศภายในโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ หรือเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 1982: 185 - 186) กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียนหมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนที่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน มีผลทำให้โรงเรียนเกิดความแตกต่างกัน นั่นคือ บรรยากาศภายในโรงเรียนย่อมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน เช่นเดียวกับที่ คิลเลียน (Killian, 1968: 202 – 203) กล่าวว่า บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ตลอดจนความสำเร็จของ การปฏิบัติงาน

ไสว พักขาว (2542: 243) กล่าวไว้ว่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. บรรยากาศจะต้องเป็นแบบประชาธิปไตย คือ ทุกคนมีความเคารพในสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
2. บรรยากาศจะเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
3. บรรยากาศจะเป็นแบบผ่อนคลายมากกว่าเคร่งเครียด
4. บรรยากาศจะเป็นแบบยกย่องชมเชยมากกว่าตำหนิ ลงโทษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 15 –16) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีลักษณะดังนี้

1. บรรยากาศจะมุ่งให้ผู้เรียนได้แสดงออก ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาด้วยตัวเองมากกว่าเป็นผู้รับการถ่ายทอด
2. สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน
3. สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมการคิด การแสดงออก
4. สภาพแวดล้อมจะต้องเป็นระเบียบ สวยงาม ร่มรื่น

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มจากการส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานของครูผู้สอนและบุคลากรที่ต้องเป็นไปอย่างให้เกียรติ เชื้อมนั่นต่อกัน ให้อิสระทางความคิด ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมมือทำงานเป็นทีม เป็นคณะ และครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นคว้าแสวงหาความรู้

แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 58) กล่าวถึง แนวทางการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ ดังนี้

1. จัดตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะ
2. จัดสรรงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ให้
3. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ
5. จัดระบบป้องกันสิ่งที่จะทำลายบรรยากาศต่าง ๆ

2.2.5 จัดบริการแนะแนว

จัดบริการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนได้ใช้บริการอย่างทั่วถึง ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ และสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และสามารถช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างทันเหตุการณ์ โดยจัดให้มีครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ประจำที่ห้องแนะแนวอย่างเพียงพอ จัดห้องแนะแนวให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน มีศูนย์สารสนเทศการศึกษา อาชีพ และการปรับตัว มีข้อมูลที่ทันสมัย จัดฝึกให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ด้านการแนะแนว จิตวิทยาการเรียนรู้และการให้คำปรึกษา สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ มีการติดตามผลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึง ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการของผู้เรียน

โครงสร้างของบริการแนะแนว

กรมสามัญศึกษา (2541: 18) ได้จัดโครงสร้างของบริการแนะแนว โดยแบ่งบริการแนะแนวออก เป็น 5 ส่วน บริการแนะแนวทั้ง 5 ส่วน มีความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับลักษณะและทักษะที่จะจัดขึ้น ดังนี้

บริการ	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ
1. บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล	เพื่อรู้จักผู้เรียนทุกด้าน	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ทดสอบ อัตชีวประวัติ ระเบียบวาระ สดสม การศึกษาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. บริการสนเทศ	เพื่อให้ข่าวสารความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพและการพัฒนาบุคลิกภาพ	ปฐมนิเทศ บัณฑิตนิเทศ โฮมรูม ป้ายนิเทศ นิทรรศการ บรรยาย อภิปราย ทัศนศึกษาฯลฯ
3. บริการให้คำปรึกษา	เพื่อให้สามารถตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง	ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม
4. บริการจัดวางตัวบุคคล	เพื่อจัดให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ ดำเนินตามแผนของตน ตลอดจนการช่วยเหลือ แก้ไขหรือมีการฝึกฝนให้มีประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่กรณี	จัดทุนการศึกษา สอนซ่อมเสริม จัดผู้เรียนเลือกวิชาเรียน จัดบริการฝึกงาน และหางานให้ทำ จัดให้ช่วยงานโครงการอาหารกลางวัน ฯลฯ
5. บริการติดตามและประเมินผล	เพื่อติดตามผลงานแต่ละด้าน และพัฒนาการของผู้เรียน	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ทดสอบ จุดหมายติดต่อ วิเคราะห์ และประเมินผล ฯลฯ

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อบริการแนะแนว

กรมสามัญศึกษา (2541: 24 – 25) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อการบริการแนะแนว ดังนี้

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อบริการแนะแนว มีดังนี้

1. เป็นผู้นำในการริเริ่มงานและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของโรงเรียน รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
2. เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว และเป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับการแบ่งความรับผิดชอบของกรรมการแนะแนวแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความร่วมมือกัน

3. เป็นผู้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การจัดหางบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ของการแนะแนว

4. เป็นผู้จัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับบริการแนะแนวแก่บุคลากรแนะแนวให้เกิดความกระตือรือร้น ทักตะ และความเชื่อมั่นในงานแนะแนว โดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และมีชื่อเสียงทางการแนะแนว

5. เป็นผู้ประชาสัมพันธ์โครงการบริการแนะแนวแก่กลุ่มประชาชนประเภทต่าง ๆ เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ

6. เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ได้บังคับบัญชาและบุคลากรแนะแนวทำงานกันอย่างแข็งขันจริงจัง โดยการไต่ถาม รับฟังปัญหาด้วยความเอาใจใส่ ให้ความสะดวก ช่วยเสนอแนะแก้ไขปัญหาและสนับสนุนให้ผู้ทำหน้าที่แนะแนว ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว เช่น ให้ไปอบรมสัมมนาหรือศึกษาต่อ

7. เป็นผู้จัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

8. เป็นผู้สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพเหมาะสมเข้ารับตำแหน่งนักแนะแนวของโรงเรียน โดยให้มีอัตรากำลังที่เหมาะสมตามมาตรฐานสากล

9. เป็นผู้กำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว เช่น การจัดกิจกรรมนิเทศ วันวิทยาลัย วันอาชีพ ฯลฯ

บทบาทของครูผู้สอนที่มีต่อบริการแนะแนว มีดังนี้

1. มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสถานการณ์ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น เพื่อนำความรู้นั้นมาใช้ในการดำเนินการสอน และรู้จักที่จะทำให้บรรยากาศของการเรียนดีขึ้น

2. ครูผู้สอนทำหน้าที่สำคัญในเรื่องสำคัญของการศึกษาและอาชีพโดยพยายามชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาที่เรียนและอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับวิชาที่เรียนในระหว่างดำเนินการสอน

3. ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของครูแนะแนวในการทำงานต่าง ๆ เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนแต่ละคน การจัดกิจกรรมแนะแนว การประชุมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ เป็นต้น

4. ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นแหล่งข้อมูลให้กับผู้เรียนในบางกรณี

5. ช่วยติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองของผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ บริการแนะแนว

6. เป็นที่ปรึกษาของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 จัดระบบสนับสนุน

กรมสามัญศึกษา (2543: 10 – 11) ได้กล่าวถึง การจัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย จัดสิ่งสนับสนุน และจัดให้มีผู้รับผิดชอบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.1 จัดสิ่งสนับสนุน เพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ และเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ สิ่งสนับสนุนประกอบด้วย

1. **แหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน** ประกอบด้วยห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดหมวดวิชา ฯลฯ ซึ่งควรเป็นที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งค้นคว้าที่เป็นระบบ สะดวก ง่ายต่อการค้นคว้า เป็นสถานที่สะอาด สงบ มีสื่อหลากหลาย นำเข้าไปให้บริการ

2. **สื่อวัสดุอุปกรณ์** การจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะฝึกให้ผู้เรียนได้คิด ทำและแสดงออก ครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย น่าสนใจ โรงเรียนจึงควรสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ให้พร้อมเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ เตรียมหรือจัดทำเพิ่มเติมได้อย่างสะดวก และให้ผู้เรียนได้ใช้คิดค้นปฏิบัติด้วยตนเอง

เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์การนำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการจัดการกิจกรรมก็มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สื่อวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี จึงต้องสอดคล้องและตอบสนองต่อแนวทางการเรียนรู้ดังกล่าว(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 13) อีกอย่างหนึ่งการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ฉะนั้นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ก็เป็นของจริงที่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 14)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โรงเรียนจะเป็นองค์กรหลักสำคัญของการสร้างความมั่นใจในด้านมาตรฐานและคุณภาพ ซึ่งในสภาพปัจจุบันหมายถึงการทำให้ลูกค้ำพึงพอใจ ประทับใจหรือมั่นใจในผลผลิต (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, 2542: 44) และคุณภาพด้านหนึ่งก็คือ สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นห้องสมุดจึงเป็นศูนย์รวมแหล่งวัสดุอุปกรณ์แห่งหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาให้ได้มาตรฐานโดยต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร

โรงเรียน บรรณารักษ์ ครูผู้สอน ต้องร่วมพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริง (พริ้มเพรา คงธนะ, 2543: 2) ทั้งนี้เพราะทรัพยากรสารสนเทศมีอยู่อย่างหลากหลายในห้องสมุด ทั้งที่เป็น วัสดุสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่อเทคโนโลยี การคัดเลือกวัสดุดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสอดคล้อง ตามวัตถุประสงค์ ความทันสมัย ประโยชน์และคุณค่าและมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (พริ้มเพรา คงธนะ, 2543: 3) สื่อที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ก็จะเป็นเพิ่มความสำคัญขึ้นทุกขณะ ดังนั้นครู ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับตัวครั้งยิ่งใหญ่ให้เข้ากับเทคโนโลยีดังกล่าวที่มีการลงทุนและมีราคาแพง จึงขึ้นอยู่กับหน่วยงานว่าจะนำมาใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ ดังนั้นการเก็บรักษาและการให้บริการสื่อจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ (เย็น ภู่วรรณ, 2543: 9)

การเก็บรักษาและบริการสื่อการเรียนรู้

อบรม สนิทपाल (2524: 93 – 98) ได้กล่าวถึงการเก็บรักษาและบริการสื่อไว้ดังนี้

1. การเก็บรักษา

เมื่อมีการผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการเรียนรู้แล้ว ก็ควรจะมีการเก็บรักษา เพื่อจะได้ทำให้สื่ออยู่ในสภาพที่ดี และใช้ได้นาน ๆ การเก็บรักษาสื่อบางประเภท เช่น แผนที่ ภาพ พลิก บัตรคำ แถบประโยค แผนภูมิ หากเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ มักจะมีวิธีการเก็บรักษาระบุไว้ ดังนั้น การเก็บรักษาควรศึกษาจากคู่มือ หลังการใช้สื่อแล้วควรเก็บรักษาให้พร้อมที่จะใช้ในครั้งต่อไป สื่อบางชนิดต้องเก็บในที่มืดซิดเพื่อป้องกันแมลงหรือหนูกัดได้ และเมื่อสื่อเกิดการชำรุดเสียหาย ควรรู้จักวิธีซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพดีด้วย

2. การจัดและบริการสื่อการเรียนรู้

เมื่อโรงเรียนมีการผลิตสื่อ อาจจัดหาหรือจัดซื้อ ทำให้มีสื่อการเรียนรู้มากมาย หลายชนิด ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรที่จะคิดริเริ่มจัดห้อง หรือศูนย์สื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนขึ้น เพื่อบริการแก่ครูผู้สอน หลักการจัดและบริการศูนย์สื่อการเรียนรู้ มีข้อควรพิจารณาดังนี้

- 2.1 จัดสื่อแต่ละประเภทให้เป็นระเบียบ
- 2.2 ทำสัญลักษณ์ของสื่อแต่ละประเภท
- 2.3 วางระเบียบเรื่องการใช้สื่อ
- 2.4 ทำคู่มือการใช้สื่อแต่ละประเภท
- 2.5 ทำบัตรรายการสื่อทุกชิ้น
- 2.6 สื่อประเภทอุปกรณ์ควรให้บริการประจำที่
- 2.7 จัดตารางบริการสื่อประเภทอุปกรณ์ เพื่อความสะดวกในการ

เลือกเวลาของผู้รับบริการ

2.8 ตรวจสอบ ดูแล ซ่อมแซมสื่อให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเสมอ

ด้วยเหตุที่สื่อมีลักษณะที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้ เพื่อให้มีความรู้ความ สามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสำรวจ จัดทำ จัดหา ปรับปรุง ให้สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วให้ ดีขึ้น ส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือกันสร้างสื่อวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนและส่งเสริมให้ครู ผู้สอนทำการวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อ ตรวจสอบความเหมาะสมของสื่อ จัดหาทุนและงบประมาณใน การจัดซื้อจัดหาสื่ออย่างเพียงพอ ขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สถานประกอบการ เพื่อรองรับและสนับสนุนการเรียนรู้ ของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 19)

นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ยังสนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อเชื่อมระบบ และซอฟต์แวร์ รวมทั้งสนับสนุนสื่อสารมวลชนของรัฐ เช่น สถานีโทรทัศน์ ช่อง 11 สถานีวิทยุของกระทรวงศึกษาธิการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นเครือข่ายเหล่าทัพต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้โดยรัฐจะจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอา ใจใส่ กระตือรือร้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวนี้ (วันชัย ศิริชนะ, 2543: 13) แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนก็เป็นแหล่งเรียนรู้อีกแหล่งหนึ่งซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ กับการเรียนรู้ได้ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญทางศาสนา ประวัติศาสตร์ ศูนย์ราชการ แหล่งธรรมชาติ สถานประกอบการต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 14)

2.3.2 จัดให้มีผู้รับผิดชอบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กรมสามัญศึกษา (2543: 11) ได้กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบสนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในเป้าหมาย ทิศทางเดียวกัน มีผู้รับผิดชอบ ดูแลอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น ได้ผล โรงเรียนควร จัดให้มีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบ ซึ่งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียน ที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบ หรือกำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้มีบทบาท หน้าที่ที่ชัดเจน เช่น

1. จัดทำแผนงานโครงการด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนากิจการ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติที่เพียงพอ เหมาะสมต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ดูแลให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการพูดคุยรับฟังปัญหาอุปสรรค ให้คำแนะนำและร่วมแก้ไข
5. อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่ครูผู้สอนไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรสิ่งสนับสนุนด้านต่าง ๆ การอำนวยความสะดวก เรื่องห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตารางเวลา
6. สนับสนุนระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
7. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.4 จัดระบบนิเทศภายใน

กรมสามัญศึกษา (2543: 12) ได้กำหนดให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นทางการเป็นระบบมีขั้นตอนและวิธีการที่ชัดเจน โดยกำหนดให้มีคณะบุคคลทำหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

2.4.1 นิเทศ โดยผู้นิเทศซึ่งอาจเป็นคณะผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา หรือครูผู้เชี่ยวชาญในแต่ละหมวดวิชา ดำเนินการนิเทศการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีแผนการนิเทศภายใน ที่มีผู้นิเทศ ระยะเวลา วิธีการนิเทศ การประเมินและสรุปผลการนิเทศ และแนวการนำผลการนิเทศ มาใช้ในการปรับปรุง และการขยายผลการปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม เป็นที่ยอมรับของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2.4.2 กำกับ ติดตามการดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินงานการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ชัดเจน และต่อเนื่อง ควรจัดให้มีการกำกับติดตามเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้หรือไม่เพียงใด ประสิทธิภาพสำเร็จหรือมีอุปสรรคใดเกิดขึ้น และได้มีการแก้ไขปรับปรุงในครั้งต่อมาหรือไม่อย่างไร การตรวจสอบควรเป็นไปอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีแผนการกำกับ ติดตามที่เป็นขั้นตอน ชัดเจนและตรวจสอบได้

2.4.3 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ง่ายหรือในระยะเวลาอันสั้น ครูผู้สอนจะต้องเชื่อมั่นและอดทนที่จะดำเนินการให้บังเกิดผล การเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการปฏิบัติให้เกิดผล ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศ และผู้เกี่ยวข้องทุกระดับจึงต้องให้กำลังใจ ให้คำยกย่อง ชมเชย ชื่นชมครูผู้สอนที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ มีระบบประเมินความดีความชอบที่พิจารณาจากการปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน เพราะจุดมุ่งหมายจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถมองเห็นแนวทางในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศการศึกษามีบรรลุผล มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ทัศนะและกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

อาดัมส์และดิกกี (Adams and Dickey, 1966: 44 – 45) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนค้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนรู้จักจำแนก วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูผู้สอนรู้ว่าอะไรที่เป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และหาวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร
3. เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนรู้สึกมั่นใจในอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน
6. ช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา

สจด์ อุทรานันท์ (2530: 20) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน โดยการนำหลักการนิเทศการศึกษาและกระบวนการนิเทศการศึกษามาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน เพื่อให้งานการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อประสานความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ สร้างความมั่นใจ ความสบายใจ ความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียน
5. เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการประสานงานและอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ

กรมสามัญศึกษา (2540: 28 – 29) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในไว้ 4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครูผู้สอนในด้าน
  - 1.1 ความเป็นผู้นำทางวิชาการและทางความคิด
  - 1.2 ความมีมนุษยสัมพันธ์
  - 1.3 ความคิดสร้างสรรค์
  - 1.4 ความมุ่งมั่นมีอุดมการณ์ในอันที่จะอบรมผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ครูผู้สอนในด้าน
  - 2.1 การวิเคราะห์และปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้
  - 2.2 วิธีการศึกษาพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
  - 2.3 การเลือก และปรับปรุงเนื้อหาการสอน
  - 2.4 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
  - 2.5 การพัฒนาการใช้สื่อประกอบการสอน
  - 2.6 การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม
  - 2.7 การประเมินผลการเรียนการสอนและปรับปรุงกระบวนการวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของครูผู้สอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
  - 3.1 ร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและแก้ปัญหาการสอน
  - 3.2 ร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีระบบ ระเบียบ
  - 3.3 ร่วมมือกันทำงานด้วยความเข้าใจกันเห็นอกเห็นใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน
  - 3.4 ร่วมมือกันทำงานที่มีเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องและก้าวหน้า เกิดประโยชน์สูงสุด

3.5 การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารหัวหน้าหมวดวิชา และคณะครู - อาจารย์ภายในโรงเรียนมีหน้าที่นิเทศกันเอง

3.6 ประสานความร่วมมือระหว่างศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ศึกษานิเทศก์จังหวัด กลุ่มโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และแหล่งวิทยากรให้บริการช่วยเหลืองานวิชาการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัว

3.7 การนิเทศภายในโรงเรียนจะได้ผลดีขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูด้วยกัน ได้รับขวัญกำลังใจจากผู้บริหาร และการยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้ให้การนิเทศ พร้อมทั้งผู้รับการนิเทศภายในโรงเรียนให้การสนับสนุนด้วย

3.8 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาตนเองในที่สุด

4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน

4.1 สร้างความมั่นใจในความถูกต้องในการใช้หลักสูตรและการสอน

4.2 สร้างความสบายใจในการทำงานร่วมกัน

4.3 สร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาชีพครู

จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ ตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และช่วยประสานให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาตามความมุ่งหมายของการศึกษา

การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2539: 5) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้

1. การเตรียมการนิเทศ ควรเตรียมการนิเทศดังนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียนแจ้งนโยบายด้านการนิเทศแก่คณะครู

การแจ้งนโยบายด้านการนิเทศแก่คณะครู ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้แจ้งนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนให้แก่ครู อาจารย์ เพื่อจะได้มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะเริ่มการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน แนวทางการแจ้งนโยบายนั้น ทำได้หลายวิธีด้วยกัน อาจใช้การแจ้งในที่ประชุมประจำเดือน ทำหนังสือเวียนแจ้งผ่านหัวหน้าหมวดวิชาหรือใช้วิธีอื่นที่เหมาะสม

2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารงานตามโครงการ เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากมีการคัดเลือกบุคลากรแล้ว ซึ่งการคัดเลือกบุคลากรก็เป็นขั้นตอนที่นับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการสรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับงานที่ต้องการ ซึ่งบุคลากรดังกล่าวอาจเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานทั้งภายนอกโรงเรียน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน

3) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของโรงเรียน

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น เป็นการค้นหาข้อมูล ซึ่งเป็นปัญหาหรือสิ่งที่ยังบกพร่องที่ทำให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งจะต้องหาออกมาให้ได้ว่าปัญหาหรือข้อบกพร่องใด มีความจำเป็นที่ต้องหาทางแก้ไขปรับปรุง และการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการจำเป็นของโรงเรียนใช้เป็นองค์ประกอบในการจัดทำโครงการปฏิบัติงาน รวมถึงโครงการการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

4) กำหนดกรอบแผนงาน นโยบาย วัตถุประสงค์

การกำหนดกรอบ แผนงาน นโยบายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน ควรยึดคณะกรรมการดำเนินงานพิจารณาเลือกนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน แล้วนำมากำหนดขอบข่ายของงานที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน ลักษณะของการเขียนกรอบ แผนงาน อาจจะเขียนเป็นการบรรยายว่าโรงเรียนจะทำอะไร มากน้อยเพียงใด หรือเขียนเป็นลักษณะของงานย่อย ๆ ที่ต้องการดำเนินการ

2. การวางแผนการนิเทศ การวางแผนการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ควรเตรียมการวางแผนดำเนินงานเกี่ยวกับ

- 1) ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของกรมสามัญศึกษา
- 2) นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ
- 3) ทำความเข้าใจขอบข่าย แนวปฏิบัติของผู้นิเทศ

ดังนี้

นอกจากนี้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนควรวางแผนในด้านต่าง ๆ

- 1) การปฏิบัติงาน
- 2) การจัดระบบสายงาน
- 3) การวางแผนเตรียมการดำเนินงาน
- 4) การประเมินผลและกำหนดวิธีการประเมินผล

นอกจากนี้ในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ควรได้กำหนดขั้นตอนในการวางแผนไว้ ดังนี้

- 1) เตรียมจัดทำแผน
- 2) จัดทำแผน กำหนดงาน/โครงการ
- 3) ปฏิบัติตามแผนหรือดำเนินการตามโครงการที่กำหนด
- 4) ประเมินงาน/โครงการ

ในการดำเนินงานเพื่อให้การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนประสบความสำเร็จ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) มีการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงการ
- 2) ควรมีการกำหนดวิธีการเป็นขั้น ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ
- 3) ควรกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม
- 4) กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 5) กำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล

3. การปฏิบัติตามแผนการนิเทศ เป็นการดำเนินการตามแผนและโครงการ เป็นการทำให้โครงการนิเทศที่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการได้แล้วไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ ในการดำเนินการนั้นควรจะดำเนินงานดังนี้ คือ

1) จัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงาน หมายถึง การกำหนดงานย่อยที่ต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนในวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบว่ามียานย่อยอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติ ระยะเวลาในการดำเนินการและผู้รับผิดชอบ

2) การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หลังจากได้รายละเอียดในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนมาแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการควรจะได้นำรายละเอียดดังกล่าวมาสำรวจอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแต่งตั้งบุคลากรเหล่านั้นเข้ากับกลุ่มงานที่ระบุไว้เสร็จแล้วให้จัดทำคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการของโครงการตามระเบียบปฏิบัติราชการ และจุดสำคัญในขั้นตอนนี้คือ การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งตามที่ระบุไว้ในคำสั่งแต่งตั้ง และที่ระบุไว้ในการจัด

ทำรายละเอียด เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้นได้เตรียมตัวและหาทีมงาน ในการดำเนินงานตามโครงการต่อไป

3) การปฏิบัติตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ ในการดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ ผู้รับผิดชอบงานมีอิสระในการใช้ความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ของตนเองและคณะ ในการดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ

4) การติดตาม ควบคุมและกำกับงาน ในการดำเนินการปฏิบัติงาน การติดตามควบคุมและกำกับงาน มีจุดหมายสำคัญเพื่อติดตามดูแลและช่วยเหลือสนับสนุนให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผน / โครงการที่กำหนดไว้ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงของการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกันก็จะเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินโครงการ เพื่อทราบสถานการณ์ ประสิทธิภาพในการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และกำหนดวิธีการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

5) การประสานสัมพันธ์ หมายถึง การประสานงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความรู้สึกจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเอาใจใส่อีกบุคคลหนึ่ง การเอาใจใส่ หมายถึง การให้คุณค่า บางอย่างแก่บุคคล ดังนั้นการประสานสัมพันธ์ ก็หมายถึง การเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลการมองเห็นคุณค่าของบุคคลและการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

6) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ขวัญหรือกำลังใจ หมายถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อความตั้งใจในการทำงาน ผลกระทบนั้นอาจเกิดขึ้น กับบุคคลหรือองค์การ ขวัญและกำลังใจที่ดีจะเพิ่มพลังการทำงานให้สูงขึ้น ด้วยเหตุที่การสร้างขวัญและกำลังใจ มิใช่จะกระทำขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็ว ผู้ทำหน้าที่นี้เทศจึงต้องถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องสร้างเสริมให้ผู้รับการนิเทศมีขวัญและกำลังใจที่ดีอยู่เสมอ โดยอาศัยทักษะเชิงมนุษย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์และการจูงใจ สำหรับแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจนั้นทำได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

- 6.1) ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมงานและที่ปรึกษาที่ดี
- 6.2) เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องงานที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน
- 6.3) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
- 6.4) จัดบำเหน็จความดีความชอบในโอกาสที่เหมาะสม
- 6.5) สร้างการยอมรับในความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

7) การรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นการรายงานผลการปฏิบัติงาน ระหว่างการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว ในรายงานผลการปฏิบัติงานนั้น อาจจะทำได้ใน 2 ลักษณะคือ การรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว

4. การประเมินผลการนิเทศ ในการประเมินผล ควรเลือกใช้วิธีการ ดังต่อไปนี้

- 1) การตรวจสอบผลงาน
- 2) การตรวจสอบความสอดคล้องในการดำเนินงาน
- 3) พิจารณาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ
- 4) พิจารณาคุณภาพและปริมาณงานที่ปรากฏ
- 5) พิจารณาเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
- 6) พิจารณางบประมาณที่ใช้

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2534: 21) ได้เสนอแนวการจัดกิจกรรมการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 16 กิจกรรม ดังนี้

1. การประชุมก่อนเปิดเรียน หมายถึง การนัดหมายบุคลากรในโรงเรียนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนมาร่วมประชุมปรึกษาหารือ ชี้แจง สั่งการ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเตรียมการด้านต่าง ๆ และปรับความคิดเห็นของบุคลากรให้เข้าข้อสรุปในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งสามารถทำการสอนได้ทันทีในวันเปิดเรียน

2. การปฐมนิเทศ หมายถึง การแนะนำครูใหม่ให้รู้จักหน่วยงาน สถาบัน นโยบาย วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้ครูใหม่ได้รู้จัก คำนึงและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ หมายถึง การให้คำปรึกษาแนะนำเป็นการพบปะระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น เทคนิคการนิเทศแบบโค้ชซึ่ง (Coaching Techniques) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างมีแบบแผน โดยกระทำ ณ จุดปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทางได้ เช่น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ความสามารถที่จะรับผิดชอบในหน้าที่ที่สูงขึ้น เช่น ในกรณีแต่งตั้งให้เป็นผู้นิเทศหรือเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น

4. การอบรม หมายถึง การให้ครูได้เข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความตื่นตัวทางวิชาการและนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ การอบรมอาจทำได้ 2 ลักษณะดังนี้

4.1 จัดอบรมครูภายในโรงเรียนโดยเชิญบุคคลภายนอกมาเป็นวิทยากรหรือให้ครูในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในเฉพาะเรื่องเป็นวิทยากร

4.2 ส่งครูไปรับการอบรมทางวิชาการที่หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัด

5. การประชุมปฏิบัติการ หมายถึง การประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานโดยสามารถนำไปพัฒนางานให้มีคุณภาพขึ้น

6. การสัมมนา หมายถึง การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจร่วมกัน เพื่อสรุปข้อคิดเห็น และหาแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน

7. การระดมความคิด หมายถึง การประชุมเพื่อรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาชิกของที่ประชุม เพื่อค้นปัญหา ข้อเสนอแนะและความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนางาน

8. การสาธิตการสอน หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ดูได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง โดยการนำคณะครูไปชมการสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อ

8.1 ให้ผู้ดูการสาธิตการสอนนำประโยชน์ที่ได้จากการไปชมการสาธิตการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาตนเอง

8.2 เป็นการเสริมแรงให้กับผู้สาธิตการสอน ถ้าหากผู้สาธิตการสอนเป็นครูในโรงเรียนเดียวกับผู้ดู ผู้สาธิตการสอนจะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้มากเพื่อมาเป็นผู้สาธิตการสอน

8.3 สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สาธิตการสอนที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกันโดยยกย่องชมเชย

9. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หมายถึง การมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือตอนใดตอนหนึ่ง แล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองจากเอกสารทางวิชาการเพิ่มขึ้น

10. การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้มีผู้นำสนทนาคนหนึ่งนำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการปฏิบัติงาน เทคนิควิธีแก่คณะครูในโรงเรียนและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

11. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน หมายถึง การที่ผู้นิเทศพบและสังเกตการทำงานของคุณครู ในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ โดยมีการสำรวจความต้องการของคุณครู

ศึกษาปัญหาของครู ประเมินผลการสอนของครู กระตุ้นให้ครูปรับปรุงการสอน ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครู

12. การศึกษาดูงาน หมายถึง การพาบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษา ค้นคว้า และเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง และพัฒนางานให้มีคุณภาพ

13. การสังเกตการสอน หมายถึง การจัดให้บุคคลหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะทำการสอนเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนของผู้สังเกต

14. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครู ในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนหรือปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบระเบียบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาค้นคว้าสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

15. การเขียนเอกสาร/บทความทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้สังเกตหาวิธีการสนับสนุนให้ครูเขียนหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เอกสารทางวิชาการและบทความทางวิชาการที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพขึ้นด้วย

16. การจัดนิทรรศการ หมายถึง การนำความรู้ ข่าวสาร ผลงาน มาจัดแสดง เพื่อนำเสนอเป็นความรู้หรือประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ กัน เพื่อให้คณะครูผู้ชมนิทรรศการมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการทำ การใช้สื่อต่าง ๆ ในรูปแบบกระบวนการ เทคนิควิธีต่าง ๆ ตลอดจนกระตุ้นให้คณะครูเกิดการพัฒนาตนเอง

3. ชั้นประเมินผล

เป็นการประเมินผลการดำเนินงานซึ่งในการประเมินผล โรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. กำหนดผู้ประเมินผลการดำเนินงาน
2. กำหนดขั้นตอนและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเหมาะสม
3. ชี้แจงวิธีการและเกณฑ์การประเมินแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. มีแนวทางที่ชัดเจนในการนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน

วิธีการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรมสามัญศึกษา (2543: 15) ได้เสนอว่าผู้บริหารโรงเรียนควรใช้วิธีการประเมินผล

1. การดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้วิธีการดังต่อไปนี้
2. การประเมินจากสภาพจริง
3. ใช้แฟ้มสะสมผลงานของทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน
4. ใช้แบบสอบถาม
5. ให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
6. ใช้วิธีสัมภาษณ์ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
7. ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
8. ใช้การสังเกตและการวิเคราะห์
9. ใช้การทดสอบ

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 63 – 65) ได้กำหนดวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การสืบค้น ผู้บริหารโรงเรียนอาจใช้วิธีถามจากครูผู้สอน และผู้เรียนโดยตรงเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อการปฏิบัติงานของตนเอง ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนรายงานผลการเรียนรู้
2. การสังเกต ผู้บริหารโรงเรียนสังเกตการจัดการเรียนรู้จากครูผู้สอน การประกอบกิจกรรมของผู้เรียน รวมถึงการตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
3. การวิเคราะห์ ผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูผู้สอนและการร่วมประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อค้นหาว่าส่วนใดที่ครูผู้สอนทำได้ มีส่วนใดควรปรับปรุง
4. การทดสอบ เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวัดการเรียนรู้ การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และวิธีการบันทึกคะแนน หรือความสามารถของผู้เรียน
5. การใช้แฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงาน ถือเป็นแหล่งข้อมูล หรือหลักฐานที่แสดงรายการความสามารถ ความสำเร็จ ความก้าวหน้า ความภาคภูมิใจที่ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนนำมารวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และแฟ้มสะสมงานก็มีหลายประเภท เช่น แฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล แฟ้มผลงานเชิงวิชาชีพ แฟ้มผลงานทางวิชาการ และแฟ้มผลงานสำหรับโครงการ

สมณททา พรหมบุญ (2542: 38) ได้เสนอวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การประเมินผลจากสภาพจริง
2. การประเมินภาคปฏิบัติ
3. การประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน
4. การประเมินโดยการใช้การสังเกตและการวิเคราะห์
5. การประเมินโดยการใช้การทดสอบ
6. การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน

กล่าวโดยสรุป การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวม แสวงหาข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำมาตัดสินใจปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

นภเนตร ธรรมบวร (2542: 6) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความมุ่งมั่นเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และเรณูมาศ มาอุ้น (2542: 25) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในจังหวัดสกลนคร:กรณีศึกษาการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิรูปทั้งโรงเรียน” ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์บางคนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนหลักของการปฏิรูปในโรงเรียน ผู้บริหารไม่สามารถสนับสนุนให้ครูพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

นิวัฒน์ วดีศิริศักดิ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม” ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติตามแนวทางการจัดการกิจกรรมของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เรณูนวล จุจันทร์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูหมวดวิชาภาษาไทย และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนในสหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นประเมินผล โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้ใช้กระบวนการคิด และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

ศักดา ทรัพย์ขวัญเมือง (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานมีการวางแผน โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและบุคลากร ตลอดจนงานนิเทศ ติดตาม กับมีการบริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอน และผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อการเตรียมแผนการสอน บรรยายภาคการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์ความก้าวหน้าของผู้เรียน แต่สภาพการบริหารงานน้อย การอบรมให้ความรู้ การสนับสนุน การนิเทศ ติดตาม การประเมินผล เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข และปัญหาการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีแนวโน้มไปทางมาก และสอดคล้องกับสภาพการบริหารงานน้อย

งานวิจัยต่างประเทศ

เคลนดินิน และคอนเนลลี่ (Clandinin and Connelly อ้างถึงในนภเนตร ธรรมบวร, 2542: 76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอน” ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน

เบอ์เทลเซน (Bertelsen, 1998: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ผลการวิจัย พบว่า เด็กพิเศษระดับประถมศึกษา สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้ดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 จำนวน 4,218 คน
คำนวณ หากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Taro
Yamane,1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 365 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) โดยใช้ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 40 โรงเรียน ได้ 40 คน และรอง
ผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 40 โรงเรียน ได้ 40 คน รวม 80 คน

1.2.2 สำหรับครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random
Sampling) จากครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 1 คน โรงเรียนละ 8 คน จำนวน 40 โรงเรียน ได้
320 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open Ended) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด และหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดเป็นขอบข่ายและเนื้อหาของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอบริการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมในเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้วปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่งเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
7. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 แล้วรวบรวมส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์

ผู้ให้ข้อมูล	ส่งไป (ฉบับ)	ได้รับคืน (ฉบับ)	รับคืนร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	80	76	95.00
ครูผู้สอน	320	294	91.88
รวม	400	370	92.50

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ฉบับ ในลักษณะเดียวกันคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิดใช้วิเคราะห์เนื้อหา โดยเรียงลำดับความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิดใช้วิเคราะห์เนื้อหา โดยเรียงลำดับความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนคำถามที่เป็นปลายเปิดใช้วิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงลำดับความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรวรรณสุต, 2538)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการ การดำเนินการ การประเมินผล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการเตรียมการ ปัญหาการดำเนินการ ปัญหาการประเมินผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	44	57.89
- หญิง	32	42.11
2. อายุ		
- 30 – 35 ปี	-	-
- 36 – 40 ปี	1	1.31
- 41 – 45 ปี	8	10.53
- 46 – 50 ปี	15	19.74
- มากกว่า 50 ปี	52	68.42
3. วุฒิการศึกษา		
- ปริญญาตรี	2	2.63
- ปริญญาโท	74	97.37
- ปริญญาเอก	-	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
4. ตำแหน่ง		
- ผู้บริหารโรงเรียน	76	100.00
5. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง		
- ต่ำกว่า 5 ปี	14	18.42
- 5 – 10 ปี	21	27.63
- 11 – 15 ปี	35	46.05
- 16 – 20 ปี	6	7.90
- มากกว่า 20 ปี	-	-
6. การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่เคย	3	3.95
- เคย	73	96.05
6.1 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา		
- 1 – 3 วัน	20	27.40
- 4 – 6 วัน	49	67.12
- 7 – 10 วัน	4	5.48
- มากกว่า 10 วัน	-	-
6.2 หน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา		
- กรมสามัญศึกษา	52	71.23
- กรมวิชาการ	12	16.44
- กลุ่มโรงเรียน	1	1.37
- โรงเรียนเป็นผู้จัด	1	1.37
- สถาบันราชภัฏ	7	9.59

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน ปากฎผล
ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.89 เป็นเพศหญิง
คิดเป็นร้อยละ 42.11

อายุ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.42 รองลงมา มีอายุ 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.74 อายุ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.53 และมีอายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.31

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 97.37 รองลงมา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.63

ตำแหน่ง พบว่า มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.05 รองลงมาอยู่ในช่วง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.63 ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.42 และดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.90

การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 96.05 สำหรับผู้บริหารที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 3.95 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเฉลี่ยต่อครั้ง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลา 4-6 วัน คิดเป็นร้อยละ 67.12 รองลงมาใช้เวลา 1-3 วัน คิดเป็นร้อยละ 27.40 และใช้เวลา 7-10 วัน คิดเป็นร้อยละ 5.48 สำหรับหน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมหรือสัมมนาจากกรมสามัญศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.23 จากกรมวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 16.44 จากสถาบันราชภัฏ คิดเป็นร้อยละ 9.59 จากกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนเป็นผู้จัด คิดเป็นร้อยละ 1.37 เท่ากัน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	96	32.65
- หญิง	198	67.35
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	2	0.68
- 30 – 35 ปี	28	9.52
- 36 – 40 ปี	57	19.39
- 41 – 45 ปี	112	38.10
- 46 – 50 ปี	65	22.11
- มากกว่า 50 ปี	30	10.20

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
3. วุฒิการศึกษา		
- ปริญญาตรี	179	60.88
- ปริญญาโท	115	39.12
- ปริญญาเอก	-	-
4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง		
- ต่ำกว่า 5 ปี	3	1.02
- 5 – 10 ปี	36	12.24
- 11 – 15 ปี	98	33.33
- 16 – 20 ปี	127	43.20
- มากกว่า 20 ปี	30	10.21
5. จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์		
- น้อยกว่า 12 ชั่วโมง	-	-
- 12 – 16 ชั่วโมง	57	19.39
- 17 – 20 ชั่วโมง	154	52.38
- มากกว่า 20 ชั่วโมง	83	28.23
6. การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่เคย	58	19.73
- เคย	236	80.27
6.1 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนา		
- 1 – 3 วัน	108	45.76
- 4 – 6 วัน	119	50.42
- 7 – 10 วัน	9	3.82
- มากกว่า 10 วัน	-	-
6.2 หน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา		
- กรมสามัญศึกษา	168	71.19
- กรมวิชาการ	32	13.56
- กลุ่มโรงเรียน	22	9.32
- โรงเรียนเป็นผู้จัด	14	5.93

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้
เพศ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.35 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.65

อายุ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.10 รองลงมา มีอายุ 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.11 อายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.39 อายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.20 อายุ 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.52 และอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.68

วุฒิการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.88 รองลงมา ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 39.12

ประสบการณ์ในการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.20 รองลงมา 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.24 มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.21 และต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.02

จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่สอน 17-20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 52.38 สอนมากกว่า 20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 28.23 และ 12-16 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 19.39

การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 80.27 สำหรับครูผู้สอนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 19.73 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเฉลี่ยต่อครั้ง พบว่า ครูผู้สอนใช้เวลา 4-6 วัน คิดเป็นร้อยละ 50.42 ใช้เวลา 1-3 วัน คิดเป็นร้อยละ 45.76 และใช้เวลา 7-10 วัน คิดเป็นร้อยละ 3.82 สำหรับหน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมหรือสัมมนาจากกรมสามัญศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.19 จากกรมวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 13.56 จากกลุ่มโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.32 และโรงเรียนเป็นผู้จัด คิดเป็นร้อยละ 5.93

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4-15

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. การกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้กำหนด	-	-
- กำหนด โดยยึดหลักเกณฑ์	76	100.00
- ตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด	74	97.37
- ปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา	43	56.58
- ปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา	29	38.16
- ยึดสภาพปัญหาเป็นหลักสำคัญ	38	50.00
2. การแจ้งนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้แจ้งให้ทราบ	-	-
- แจ้งให้ทราบโดยปฏิบัติดังนี้	76	100.00
- แจ้งในที่ประชุมประจำเดือน	59	77.63
- แจ้งผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	41	53.95
- แจ้งในแผนปฏิบัติการประจำปี	35	46.05
- ทำหนังสือเวียน	23	30.26
- จัดทำเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์	10	13.16
- เขียนเป็นแผ่นป้ายประกาศ	7	9.21
3. การกำหนดวิธีการในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน		
- ไม่ได้กำหนด	-	-
- กำหนดโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้	76	100.00
- วิธีการวิจัย	12	15.79
- วิธีประเมินความต้องการ	63	82.89
- สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ	37	48.68
- วิธีสัมภาษณ์เพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ	58	76.32

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
4. การดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- ประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ	75	98.68
- กำหนดวิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ	69	90.79
- กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม	71	93.42
- กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก	74	97.37
- กำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล	59	77.63
5. การมอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการ		
- ไม่ได้มอบหมาย	-	-
- ได้มอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วม ดังนี้	76	100.00
- รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ	52	68.42
- รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายอื่น ๆ	23	30.26
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	66	86.84
- หัวหน้าระดับชั้น	-	-
- ครูทุกคนในโรงเรียน	49	64.47
- ตัวแทนครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	66	86.84
6. การดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้แก่บุคลากร		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์	68	89.47
- วางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	66	86.84
- จัดให้มีสถานที่ให้การประชาสัมพันธ์เป็นสัดส่วน	41	53.95
- จัดระบบการให้บริการประชาสัมพันธ์	22	28.95

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- จัดระบบการผลิตสื่อการเรียนการสอน	-	-
- จัดให้มีศูนย์การผลิตสื่อการเรียนการสอน	16	21.05
- จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การเรียนการสอน	65	85.53
7. วิธีการในการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มี	-	-
- มี โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้	76	100.00
- การประชุม	60	78.95
- การอภิปราย	14	18.42
- การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์	49	64.47
- การจัดนิทรรศการ	31	40.79
- การจัดกิจกรรมพิเศษ	20	26.32
- การใช้ระบบเสียงตามสาย	54	71.05
- การจัดให้มีการแนะนำ	8	10.53
- การจัดป้ายนิเทศ	36	47.37
- การพบปะเยี่ยมเยียน	31	40.79
- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	47	61.84

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ยึดหลักการเกณฑ์การตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด คิดเป็นร้อยละ 97.37 รองลงมาคือปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.58 ยึดสภาพปัญหาเป็นหลักสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.16

2. การแจ้งนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้แจ้งนโยบายให้ทราบ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่แจ้งในที่ประชุมประจำเดือน คิดเป็นร้อยละ

77.63 รองลงมาคือแจ้งผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 53.95 แจ้งในแผนปฏิบัติการประจำปี คิดเป็นร้อยละ 46.05 ทำหนังสือเวียน คิดเป็นร้อยละ 30.26 จัดทำเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 13.16 และเขียนเป็นแผ่นป้ายประกาศ คิดเป็นร้อยละ 9.21

3. การกำหนดวิธีการในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดวิธีการในการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้วิธีประเมินความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 82.89 รองลงมาใช้วิธีสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 76.32 ใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 48.68 และใช้วิธีการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 15.79

4. การดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ คิดเป็นร้อยละ 98.68 รองลงมาคือกำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 97.37 กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 93.42 กำหนดวิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 90.79 และกำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล คิดเป็นร้อยละ 77.63

5. การมอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้มอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และตัวแทนครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 86.84 เท่ากัน รองลงมาคือรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 68.42 ครูทุกคนในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 64.47 และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 30.26

6. การดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 89.47 รองลงมาคือวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 86.84 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 85.53 จัดให้มีสถานที่ให้การประชาสัมพันธ์เป็นสัดส่วน คิดเป็นร้อยละ 53.95 จัดระบบการให้บริการประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 28.95 และจัดให้มีศูนย์การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 21.05

7. วิธีการในการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุม คิดเป็นร้อยละ 78.95 รองลงมาคือใช้ระบบเสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 71.05 ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 64.47 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 61.84 จัดป้ายนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 47.37 จัดนิทรรศการและการพบปะเยี่ยมเยียน คิดเป็นร้อยละ 40.79 เท่ากัน จัด

กิจกรรมพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 26.32 การอภิปราย คิดเป็นร้อยละ 18.42 และการจัดให้มีการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 10.53

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. การทราบนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ทราบ	-	-
- ทราบ โดยวิธีการดังนี้	294	100.00
- ผู้บริหารประชุมชี้แจง	198	67.35
- ผู้บริหารแจ้งโดยทำหนังสือเวียน	112	38.10
- ผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา	69	23.47
2. การมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	-	-
- มีส่วนร่วม ดังนี้	294	100.00
- เป็นผู้ให้ข้อมูล	222	75.51
- มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	99	33.67
- วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	40	13.61
3. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการ ภายในโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	-	-
- มีส่วนร่วม ดังนี้	294	100.00
- ประชุมปรึกษาหารือในการเตรียมการจัดทำแผนงานโครงการ	183	62.24
- ประชุมปรึกษาหารือในการกำหนดแผนงานโครงการ	175	59.52
- กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	127	43.20
- ร่วมวางแผนประเมินผลโครงการ	91	30.95

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	-	-
- มีส่วนร่วม ดังนี้	294	100.00
- ประชุมวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	124	42.18
- ผลิตสื่อการประชาสัมพันธ์	67	22.79
- ดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์ที่ใช้ประชาสัมพันธ์	67	22.79
- ร่วมเสนอข้อมูลประชาสัมพันธ์	78	26.53
- ร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น	165	56.12
- ร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	94	31.97

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. การทราบนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนทราบ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ทราบโดยผู้บริหารประชุมชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 67.35 รองลงมาคือผู้บริหารแจ้งโดยทำหนังสือเวียน คิดเป็นร้อยละ 38.10 และผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.47

2. การมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการเป็นผู้ให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 75.51 รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา คิดเป็นร้อยละ 33.67 และวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา คิดเป็นร้อยละ 13.61

3. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการภายในโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการประชุมปรึกษาหารือในการเตรียมการจัดทำแผนงานโครงการ คิดเป็นร้อยละ 62.24 รองลงมาคือประชุมปรึกษาหารือในการกำหนดแผนงานโครงการ คิดเป็นร้อยละ 59.52 กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 43.20 และร่วมวางแผนประเมินผลโครงการ คิดเป็นร้อยละ 30.95

4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประชาสัมพันธ พบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 56.12 รองลงมาคือประชุมวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ คิดเป็นร้อยละ 42.18 ร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 31.97 ร่วมเสนอข้อมูลประชาสัมพันธ คิดเป็นร้อยละ 26.53 ผลิตรายการประชาสัมพันธและดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์ที่ใช้ประชาสัมพันธ คิดเป็นร้อยละ 22.79 เท่ากัน

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. การดำเนินการในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- สสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร	64	84.21
- จัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร	62	81.58
- แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำปรึกษา	19	25.00
- กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน	58	76.32
- กำหนดกลยุทธ์และขั้นตอนการดำเนินงาน	28	36.84
- คัดเลือกบุคลากรที่จะรับการพัฒนา	58	76.32
- จัดภาระงานสอนให้เอื้อต่อการพัฒนา	49	64.47
- จัดสิ่งอำนวยความสะดวก	51	67.11
- จัดให้มีการติดตามและประเมินผล	51	67.11

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
2. การกำหนดวิธีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้กำหนด	-	-
- กำหนดโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้	76	100.00
- การประชุมพิเศษ	8	10.53
- การระดมสมอง	9	11.84
- การประชุมชี้แจง	11	14.47
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ	70	92.11
- การศึกษาดูงาน	65	85.53
- การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า	54	71.05
- การบรรยาย	13	17.11
- การสาธิต	-	-
3. การจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้จัด	-	-
- จัด โดยพัฒนาความรู้ในเรื่องดังต่อไปนี้	76	100.00
- สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	19	25.00
- สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา	60	78.95
- การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	69	90.79
- แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	71	93.42
- การวิจัยในชั้นเรียน	60	78.95
- วิธีวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	62	81.58
- จิตวิทยาการเรียนรู้	4	5.26
- จิตวิทยาพัฒนาการ	5	6.58

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
4. การจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้จัด	-	-
- จัด โดยพัฒนาทักษะในเรื่องดังต่อไปนี้	76	100.00
- การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	66	86.84
- การวิเคราะห์หลักสูตร	49	64.47
- การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	64	84.21
- การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ	51	67.10
- การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป	20	26.32
- การผลิตสื่อการเรียนรู้	19	25.00
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน	37	48.68
- การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	53	69.74

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การดำเนินการในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 84.21 รองลงมาคือจัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 81.58 กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานและคัดเลือกบุคลากรที่จะรับการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 76.32 เท่ากัน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดให้มีการติดตามและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 67.11 เท่ากัน จัดภาระงานสอนให้เอื้อต่อการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 64.47 กำหนดกลยุทธ์และขั้นตอนการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 36.84 และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.00

2. การกำหนดวิธีการพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดวิธีการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 92.11 รองลงมาคือการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 85.53 การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 71.05 การบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 17.11 การประชุมชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 14.47 การระดมสมองและการปฐมนิเทศ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 11.84 และ 10.53 ตามลำดับ

3. การจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้จัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่จัดพัฒนาความรู้ในเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 93.42 รองลงมาคือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.79 วิจัยวัดและประเมินผลตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 81.58 สาระสำคัญของ การปฏิรูปการศึกษาและการวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.95 เท่ากัน สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คิดเป็นร้อยละ 25.00 จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 6.58 และ 5.26 ตามลำดับ

4. การจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้จัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่จัดพัฒนาทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 86.84 รองลงมาคือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 84.21 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 69.74 การจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 67.10 การวิเคราะห์หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 64.47 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน คิดเป็นร้อยละ 48.68 การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปและการผลิตสื่อการเรียนรู้ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 26.32 และ 25.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนในชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	22	7.48
- มีส่วนร่วม ดังนี้	272	92.52
- เป็นคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร	41	15.07
- จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	44	16.18
- ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน	133	48.90

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
- ศึกษาดูงานโรงเรียนผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ดีเด่น	61	22.43
- จัดทำเอกสาร คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	-	-
2. การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้จัด	16	5.44
- ได้จัด ดังนี้	278	94.56
- การจัดการประชุมสัมมนา	65	23.38
- การจัดประชุมปฏิบัติการ	164	58.99
- การศึกษาดูงานนอกสถานที่	39	14.03
- การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า	60	21.58
- การสังเกตการสอน	96	34.53
- การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน	71	25.54
- การสาธิตการสอน	9	3.24
- การจัดนิทรรศการ	11	3.96

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 92.52 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 7.48 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.90 รองลงมาคือศึกษาดูงานโรงเรียนผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ดีเด่น คิดเป็นร้อยละ 22.43 จัดประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 16.18 และ 15.07 ตามลำดับ

2. การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาบุคลากร พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ตอบว่าจัด คิดเป็นร้อยละ 94.56 และไม่ได้จัด คิดเป็นร้อยละ 5.44 ส่วนใหญ่จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 58.99 รองลงมาคือการสังเกตการสอน คิดเป็นร้อยละ 34.53 การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.54 การจัดการประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 23.38 การจัดแหล่งศึกษา

ค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 21.58 การศึกษาดูงานนอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 14.03 การจัดนิทรรศการและการสาธิตการสอน มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 3.96 และ 3.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. การดำเนินการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ดำเนินการ	5	6.58
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	71	93.42
- ตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน	71	100.00
- วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน	60	84.51
- พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ	9	12.68
- พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนคละตามความสามารถ	68	95.77
2. การดำเนินการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ดำเนินการ	2	2.63
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	74	97.37
- จัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างหลากหลาย	63	85.14
- จัดให้มีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	63	85.14
- จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	60	81.08
- ยืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้	51	68.92
3. การดำเนินการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- กิจกรรมแนะแนว	76	100.00
- กิจกรรมแก้ปัญหา	49	64.47

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- กิจกรรมตามวาระสำคัญ	65	85.53
- กิจกรรมหลังเคารพธงชาติ	71	93.42
- กีฬาสี	76	100.00
4. การสนับสนุนและส่งเสริมครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ให้การสนับสนุน	-	-
- ให้การสนับสนุน ดังต่อไปนี้	76	100.00
- ส่งเสริมให้บุคลากรจากภายนอกมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	71	93.42
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	70	92.11
- จัดฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	74	97.37
5. การดำเนินการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่านใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- จัดตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะ	41	53.95
- จัดสรรงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ให้	39	51.32
- ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร	28	36.84
- ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	69	90.79
- จัดระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	17	22.37
6. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่านใฝ่รู้ใฝ่เรียน		
- ไม่ได้จัด	-	-
- ได้จัด ดังต่อไปนี้	76	100.00
- อุทยานการศึกษา	71	93.42
- สวนในวรรณคดี	40	52.63
- ป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ	76	100.00

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- ป้ายนิเทศ	70	92.11
- สวนหนังสือ	31	40.79
- มุมประชาธิปไตย	29	38.16
- มุมวิทยาศาสตร์	52	68.42
7. การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน		
- ไม่ได้จัด	-	-
- ได้จัด ดังต่อไปนี้	76	100.00
- จัดห้องเรียนเฉพาะวิชา	41	53.95
- บริการวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน	70	92.11
- ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดมุมความรู้	75	98.68
8. การดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- กำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของโรงเรียน	64	84.21
- ทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	74	97.37
- สร้างทีมงานโดยการนำครูผู้สอน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม	58	76.32
- สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพเหมาะสม	39	51.32
- จัดประชุม อบรม สัมมนาครูแนะแนว	42	55.26
- จัดเอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสม	70	92.11
- ใช้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น	63	82.89
- จัดศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพของโรงเรียนโดยเฉพาะ	58	76.32
- ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร	49	64.47
- ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง	51	67.11

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- กำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว	39	51.32
- จัดให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	63	82.89
9. การจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียน		
- ไม่ได้จัด	-	-
- ได้จัด ดังต่อไปนี้	76	100.00
- บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล	76	100.00
- บริการข้อมูลข่าวสาร	76	100.00
- บริการให้คำปรึกษา	76	100.00
- บริการจัดวางตัวบุคคล	76	100.00
- บริการติดตามและประเมินผล	76	100.00

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การดำเนินการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 93.42 และไม่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 6.58 ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยสำรวจความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนคนละตามความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 95.77 วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 84.51 และพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 12.68

2. การดำเนินการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 2.63 ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยจัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างหลากหลาย และจัดให้มีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 85.14 เท่ากัน รองลงมาคือจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ คิดเป็นร้อยละ 81.08 และยืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ คิดเป็นร้อยละ 68.92

3. การดำเนินการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวและกีฬา คิดเป็นร้อยละ 100.00 เท่ากัน รองลงมาคือกิจกรรมหลังเคารพธงชาติ คิดเป็นร้อยละ 93.42 กิจกรรมตามวาระสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 85.53 และกิจกรรมแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 64.47

4. การสนับสนุนและส่งเสริมครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมโดยจัดฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 97.37 รองลงมาคือส่งเสริมให้บุคลากรจากภายนอกมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 93.42 และ 92.11 ตามลำดับ

5. การดำเนินการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่านใฝ่รู้ใฝ่เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 90.79 รองลงมาคือจัดตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 53.95 จัดสรรงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ให้ คิดเป็นร้อยละ 51.32 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 36.84 และจัดระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.37

6. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่านใฝ่รู้ใฝ่เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่จัดป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคืออุทยานการศึกษาและป้ายนิเทศ มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 93.42 และ 92.11 ตามลำดับ มุมวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 68.42 ส่วนในวรรณคดี คิดเป็นร้อยละ 52.63 ส่วนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 40.79 และมุมประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 38.16

7. การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้จัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดโดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดมุมความรู้ คิดเป็นร้อยละ 98.68 รองลงมาคือบริการวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.11 และจัดห้องเรียนเฉพาะวิชา คิดเป็นร้อยละ 53.95

8. การดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 97.37 รองลงมาคือจัดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 92.11 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.21 ให้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นและจัดให้มีการติดตามและประเมินผล

อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.89 เท่ากัน สร้างทีมงานโดยการนำครูผู้สอน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และจัดศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพของโรงเรียนโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 76.32 เท่ากัน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.11 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 64.47 จัดประชุม อบรม สัมมนาครูแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 55.26 สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพเหมาะสมและกำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 51.32 เท่ากัน

9. การจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดบริการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยได้จัดบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล บริการข้อมูลข่าวสาร บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 100.00 เท่ากัน

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนในชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	36	12.24
- มีส่วนร่วม ดังนี้	258	87.76
- ตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน	114	44.19
- วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน	69	26.74
- พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ	78	30.23
- จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน	97	37.60

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
2. การมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	18	6.13
- มีส่วนร่วม ดังนี้	276	93.87
- สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ของผู้เรียน	74	26.81
- ปรับกิจกรรมการเรียนรู้	248	89.86
- ปรับรายละเอียดของเนื้อหา	98	35.51
- จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่	66	23.91
3. การจัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีลักษณะเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้จัดทำ	9	3.06
- ได้จัดทำ ดังนี้	285	96.94
- กำหนดการสอนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้ เรียน	103	36.14
- แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	213	74.74
- จัดทำคู่มือประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน	96	33.68
- ใบงาน ใบความรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	280	98.25
- แบบฝึกหัดเสริมทักษะแก่ผู้เรียน	226	79.30
- หนังสือแบบเรียนที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน	74	25.96
- หนังสืออ่านนอกเวลาให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์	65	22.81
- เอกสารแนะนำการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	31	10.88

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
4. หลักการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน		
- ไม่มีหลักการ	-	-
- มีหลักการ ดังนี้	294	100.00
- ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และ อารมณ์	289	98.30
- ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม	276	93.88
- ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง	290	98.64
- ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์กระบวนการควบคุมกันไปกับผลงาน	182	61.90
- ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	194	65.99
5. เทคนิควิธีสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้		
- ไม่ได้ใช้เทคนิควิธีสอนใด ๆ	-	-
- ใช้เทคนิควิธีสอน ดังนี้	294	100.00
- การถ่ายทอดเนื้อหาโดยตรง	62	21.09
- การแบ่งกลุ่มเพื่อเรียนรู้	164	55.78
- การเรียนรู้เป็นรายบุคคล	98	33.33
- การทดลองปฏิบัติจริง	158	53.74
- การให้ค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง	188	63.95
- ใช้หลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม	235	79.93
6. การมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน		
- ไม่มีส่วนร่วม	25	8.50
- มีส่วนร่วม ดังนี้	269	91.50
- ร่วมวางแผนใช้อาคาร ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ	73	27.14
- จัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	142	52.79

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
- จัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด และสวยงาม	97	36.06
- จัดมุมหรือศูนย์วิชาการในบริเวณโรงเรียน	89	33.09
- จัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการในห้องเรียน	253	94.05
7. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน		
- ไม่มีส่วนร่วม	35	11.90
- มีส่วนร่วม ดังนี้	259	88.10
- บริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล	145	55.98
- บริการข้อมูลข่าวสาร เช่น การศึกษาหรืออาชีพ	81	31.27
- บริการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง	136	52.51
- บริการจัดวางตัวบุคคล เช่น การวางแผนการเรียน การเลือกอาชีพ	92	35.52
- บริการติดตามและประเมินผล	77	29.73

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตรของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 87.76 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 12.24 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการสำรวจความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 44.19 รองลงมาคือจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 37.60 พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 30.23 และวิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 26.74

2. การมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 93.87 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 6.13 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 89.86 รองลงมาคือปรับรายละเอียดของเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 35.51 สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด

ความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 26.81 และจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ คิดเป็นร้อยละ 23.91

3. การจัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีลักษณะเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้จัดทำ คิดเป็นร้อยละ 96.94 และไม่ได้จัดทำ คิดเป็นร้อยละ 3.06 ส่วนใหญ่จัดทำไปงาน ใบความรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 98.25 รองลงมาคือจัดทำแบบฝึกหัดเสริมทักษะแก่ผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 79.30 แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 74.74 กำหนดการสอนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 36.14 จัดทำคู่มือประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน คิดเป็นร้อยละ 33.68 หนังสือแบบเรียนที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 25.96 หนังสืออ่านนอกเวลาให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 22.81 และเอกสารแนะนำการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 10.88

4. หลักการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนมีหลักการจัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีหลักการจัดให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 98.64 รองลงมาคือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ คิดเป็นร้อยละ 98.30 ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 93.88 ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 65.99 และให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์กระบวนการควบคู่กันกับผลงาน คิดเป็นร้อยละ 61.90

5. เทคนิควิธีสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนใช้เทคนิควิธีสอน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้หลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 79.93 รองลงมาคือให้ค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 63.95 แบ่งกลุ่มเพื่อเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 55.78 การทดลองปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 53.74 การเรียนรู้เป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 33.33 และการถ่ายทอดเนื้อหาโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 21.09

6. การมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 91.50 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 8.50 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.05 รองลงมาคือจัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 52.79 จัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด และสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 36.06 จัดมุมหรือศูนย์วิชาการในบริเวณโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.09 และร่วมวางแผนใช้อาคารห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 27.14

7. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 88.10 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 11.90 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการ

บริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 55.98 รองลงมาคือบริการให้คำปรึกษา ด้านต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 52.51 บริการจัดวางตัวบุคคล คิดเป็นร้อยละ 35.52 บริการข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 31.27 และบริการติดตามและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 29.73

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. การดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดแหล่งความรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	76	100.00
- จัดอาคารสถานที่ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะ	61	80.26
- จัดระบบบริหารและบริการให้ได้มาตรฐาน สะดวก ง่ายต่อการค้นคว้า	63	82.89
- นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้	59	77.63
- จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า	48	63.16
- นำบุคลากรไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลงานด้านการจัดแหล่งความรู้ดีเด่น	19	25.00
- สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งความรู้	57	75.00
2. วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์		
- ไม่มีวิธีใด ๆ	-	-
- มีวิธีการ ดังนี้	76	100.00
- จัดประชุม อบรม ชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญ	51	67.11
- จัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ	68	89.47
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และสาธิตการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์	33	43.42
- จัดให้ครูได้เยี่ยมชมและศึกษาดูงาน	28	36.84

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- ให้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น	29	38.16
- จัดให้มีการประกวดสื่อการเรียนรู้ทุกปี	42	55.26
- ติดตามผลการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ	40	52.63
3. การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้กำหนด	-	-
- ได้กำหนด โดยดำเนินการดังนี้	76	100.00
- มอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนดูแลรับผิดชอบ	41	53.95
- กำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ	35	46.05
4. การกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้กำหนด	5	6.58
- กำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ดังนี้	71	93.42
- ทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	65	91.55
- จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร	52	73.24
- ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน	43	60.56
- ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	31	43.66
- อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ	45	63.38
- สนับสนุนระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน	28	39.44
- ประเมินผลการปฏิบัติงาน	61	85.92

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดแหล่งความรู้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยจัดระบบบริหารและบริการให้ได้มาตรฐาน สะดวกง่ายต่อการค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 82.89 รองลงมาคือจัดอาคารสถานที่ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 80.26 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ คิดเป็นร้อยละ 77.63 สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งความรู้ คิดเป็นร้อยละ 75.00 จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 63.16 และนำบุคลากรไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลงานด้านการจัดแหล่งความรู้ดีเด่น คิดเป็นร้อยละ 25.00

2. วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 89.47 รองลงมาคือจัดประชุม อบรม ชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 67.11 จัดให้มีการประกวดสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 55.26 ติดตามผลการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 52.63 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และสาธิตการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.42 ใช้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น และจัดให้ครูเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 38.16 และ 36.84 ตามลำดับ

3. การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนดูแลรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 53.95 รองลงมาคือกำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 46.05

4. การกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 93.42 และไม่ได้กำหนด คิดเป็นร้อยละ 6.58 ส่วนใหญ่ได้กำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 91.55 รองลงมาคือประเมินผลการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 85.92 จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 73.24 อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 63.38 ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.56 ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิด

เป็นร้อยละ 43.66 และสนับสนุนระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 39.44

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนในชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุน	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. วิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้ (เช่น ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา ฯลฯ) ในวิชาที่สอน		
- ไม่มีวิธีการใด ๆ	-	-
- มีวิธีการใช้ ดังนี้	294	100.00
- ยืมหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ มาสอนที่ห้องเรียน	109	37.07
- ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วเขียนรายงานส่ง	101	34.35
- ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วนำมารายงานหรือเล่าให้ฟัง	114	38.78
- ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน	173	58.84
- ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ต้องทำรายงาน	89	30.27
2. การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้		
- ไม่ใช้	-	-
- ใช้ ดังนี้	294	100.00
- ใช้อย่างสม่ำเสมอ	218	74.15
- นาน ๆ ครั้ง	2	0.68
- ใช้ในบางบทเรียนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ	74	25.17

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบสนับสนุนของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. วิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้ในวิชาที่สอน พบว่า ครูผู้สอนมีวิธีการใช้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีวิธีการใช้โดยให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้าแล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.84 รองลงมาคือให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้าแล้วนำมารายงานหรือเล่าให้ฟัง คิดเป็นร้อยละ 38.78 ยืมหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ มาสอนที่ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.07 ให้ผู้เรียนเข้าไปค้น

คว่าแล้วเขียนรายงานส่ง คิดเป็นร้อยละ 34.35 และให้ผู้เรียนอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ต้องทำรายงาน คิดเป็นร้อยละ 30.27

2. การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้อย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 74.15 รองลงมาคือใช้ในบางบทเรียนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 25.17 และใช้นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.68

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. การชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้บุคลากรทราบ		
- ไม่ได้ชี้แจง	2	2.63
- ได้ชี้แจง โดยสรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้	74	97.37
- พัฒนาระบบงานการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	65	87.84
- เพิ่มขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนขณะปฏิบัติงาน	58	78.38
- เพิ่มความมั่นคงในวิชาชีพให้แก่ครูผู้สอน	53	71.62
- แก้ไขสภาพปัญหาในทุก ๆ ด้านของโรงเรียน	38	51.35
- ตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษา	60	81.08
2. การเตรียมการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้เตรียมการ	2	2.63
- ได้เตรียมกัน โดยดำเนินการดังนี้	74	97.37
- แจกนโยบายด้านการนิเทศแก่ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	74	100.00
- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	74	100.00
- ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของโรงเรียน	74	100.00
- กำหนดกรอบแผนงาน นโยบาย วัตถุประสงค์	74	100.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
3. การกำหนดขั้นตอนในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้กำหนด	2	2.63
- กำหนดขั้นตอน ดังนี้	74	97.37
- เตรียมจัดทำแผน	74	100.00
- จัดทำแผน กำหนดงาน/โครงการ	74	100.00
- ปฏิบัติตามแผนหรือดำเนินการตามโครงการที่กำหนด	74	100.00
- ประเมินแผนงาน/โครงการ	74	100.00
4. การดำเนินการในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ดำเนินการ	2	2.63
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	74	97.37
- ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำโครงการ	70	94.59
- กำหนดวิธีการเป็นขั้น ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ	69	93.24
- กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม	69	93.24
- กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก	69	93.24
- กำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล	69	93.24
5. การดำเนินการในการปฏิบัติตามแผนการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ดำเนินการ	2	2.63
- ได้ดำเนินการ ดังนี้	74	97.37
- ประชุมผู้เกี่ยวข้องและคณะทำงาน	69	93.24
- จัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงาน	54	72.97
- กำหนดงานที่จะปฏิบัติ	64	86.49
- แบ่งงานรับผิดชอบ	64	86.49

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- ทำความเข้าใจสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา ร่วมกัน	30	40.54
- ตกลงกำหนดแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับระบบการเก็บข้อมูล	13	17.57
- ปฏิบัติการนิเทศตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย	64	86.49
- การประเมินผลเป็นระยะ ๆ	64	86.49
- การพบปะ ประชุม ทบทวนการปฏิบัติงาน	41	55.41
- การประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงาน	64	86.49
- นำข้อมูลไปดำเนินการแก้ปัญหา	64	86.49
- การรายงานผลการปฏิบัติงาน	64	86.49
6. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีวิธีการใด ๆ	2	2.63
- มี โดยเลือกใช้วิธีการดังนี้	74	97.37
- การตรวจสอบผลงาน	51	68.92
- การตรวจสอบความสอดคล้องในการดำเนินงาน	64	86.49
- การพิจารณาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ	60	81.08
- การพิจารณาคุณภาพและปริมาณงานที่ปรากฏ	70	94.59
- การพิจารณาเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	40	54.05
- การพิจารณางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน	32	43.24
7. การดำเนินการจัดให้มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน		
- ไม่ได้ดำเนินการ	-	-
- ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้	76	100.00
- ชมเชยครูผู้สอนที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้ สำเร็จ	69	90.79
- มีระบบประเมินความดีความชอบอย่างชัดเจน และเป็น รูปธรรม	71	93.42
- เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ	58	76.32

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
- สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน	62	81.58
- ให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือครูผู้สอนในการทำงาน	60	78.95
- จัดสวัสดิการให้แก่ครูผู้สอน	43	56.58

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในชั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การชี้แจงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้บุคลากรทราบ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่ได้ชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 2.63 ส่วนใหญ่ได้ชี้แจงโดยสรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 87.84 รองลงมาคือตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 81.08 เพิ่มขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนขณะปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 78.38 เพิ่มความมั่นคงในวิชาชีพให้แก่ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 71.62 และแก้ไขสภาพปัญหาในทุก ๆ ด้านของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.35

2. การเตรียมการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่ได้มีการเตรียมการ คิดเป็นร้อยละ 2.63 ส่วนใหญ่ได้เตรียมการโดยแจ้งนโยบายด้านการนิเทศแก่ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของโรงเรียน และกำหนดกรอบแผนงาน นโยบาย วัตถุประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เท่ากัน

3. การกำหนดขั้นตอนในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่ได้กำหนดขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 2.63 ซึ่งกำหนดขั้นตอนโดยการเตรียมจัดทำแผน จัดทำแผนกำหนดงาน/โครงการ ปฏิบัติตามแผนหรือดำเนินการตามโครงการที่กำหนด และประเมินแผนงาน/โครงการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เท่ากัน

4. การดำเนินการในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 2.63 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำ

โครงการ คิดเป็นร้อยละ 94.59 รองลงมาคือกำหนดวิธีการเป็นชั้น ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก และกำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล คิดเป็นร้อยละ 93.24 เท่ากัน

5. การดำเนินการในการปฏิบัติตามแผนการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่ได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 2.63 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องและคณะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 93.24 รองลงมาคือกำหนดงานที่จะปฏิบัติ แบ่งงานรับผิดชอบ ปฏิบัติการนิเทศตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย การประเมินผลเป็นระยะ ๆ การประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปดำเนินการแก้ปัญหา การรายงานผลการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 86.49 เท่ากัน จัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 72.97 การพบปะ ประชุม ทบทวนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 55.41 ทำความเข้าใจสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 40.54 และตกลงกำหนดแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับระบบการเก็บข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 17.57

6. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 97.37 และไม่มีวิธีการ คิดเป็นร้อยละ 2.63 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการพิจารณาคุณภาพและปริมาณงานที่ปรากฏ คิดเป็นร้อยละ 94.59 รองลงมาคือใช้การตรวจสอบความสอดคล้องในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 86.49 ใช้การพิจารณาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 81.08 ใช้การตรวจสอบผลงาน คิดเป็นร้อยละ 68.92 ใช้การพิจารณาเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 54.05 และใช้การพิจารณางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 43.24

7. การดำเนินการจัดให้มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยมีระบบประเมินความดี ความชอบอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม คิดเป็นร้อยละ 93.42 รองลงมาคือชมเชยครูผู้สอนที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้สำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 90.79 สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 81.58 ให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือครูผู้สอนในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 78.95 เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 76.32 และจัดสวัสดิการให้แก่ครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 56.58

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. การทราบถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ทราบ	16	5.44
- ทราบ โดยวิธีการดังนี้	278	94.56
- ผู้บริหารประชุมชี้แจง	143	51.44
- ผู้บริหารแจ้งโดยทำหนังสือเวียน	112	40.29
- ผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา	89	32.01
2. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	28	9.52
- มีส่วนร่วม ดังนี้	266	90.48
- ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนครูในโรงเรียน	109	40.98
- เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน	82	30.83
- เป็นผู้หาแหล่งความรู้มาเสนอให้คณะครู	74	27.82
- จัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน	60	22.56
- ใช้วิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	118	44.36
3. การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้จัด	26	8.84
- ได้จัด ดังนี้	268	91.16
- การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่	61	22.76
- การประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้	124	46.27
- การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อ	55	20.52
- การสังเกตการสอน	99	36.94
- การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน	49	18.28
- การสาธิตการสอน	9	3.36
- การจัดนิทรรศการ	42	15.67

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายใน	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	19	6.46
- มีส่วนร่วม ดังนี้	275	93.54
- เป็นกรรมการในคณะกรรมการประเมินผล	95	34.55
- เป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผล	44	16.00
- เป็นผู้ให้ข้อมูล	198	72.00

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. การทราบถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ทราบถึงจุดมุ่งหมาย คิดเป็นร้อยละ 94.56 และไม่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 5.44 ส่วนใหญ่ทราบโดยผู้บริหารประชุมชี้แจง คิดเป็นร้อยละ 51.44 รองลงมาคือผู้บริหารแจ้งโดยทำหนังสือเวียน คิดเป็นร้อยละ 40.29 และผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.01

2. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 90.48 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 9.52 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 44.36 รองลงมาคือให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนครูในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.98 เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.83 เป็นผู้หาแหล่งความรู้มาเสนอให้คณะครู คิดเป็นร้อยละ 27.82 และจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.56

3. การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ตอบว่ามีการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.16 และไม่ได้จัด คิดเป็นร้อยละ 8.84 ส่วนใหญ่จัดการประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 46.27 รองลงมาคือการสังเกตการสอน คิดเป็นร้อยละ 36.94 การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 22.76 การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ

20.52 การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.28 การจัดนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 15.67 และมีเพียงส่วนน้อยที่จัดการสถิติการสอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.36

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 93.54 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 6.46 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 72.00 รองลงมาคือเป็นกรรมการในคณะกรรมการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 34.55 และเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 16.00

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนชั้นการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. การประเมินผลการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ได้ประเมินผล	6	7.89
- ได้ประเมินผล โดยดำเนินการดังต่อไปนี้	70	92.11
- กำหนดผู้ประเมินผลการดำเนินงาน	64	91.43
- กำหนดขั้นตอนและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเหมาะสม	64	91.43
- ชี้แจงวิธีการและเกณฑ์การประเมินให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	21	30.00
ทราบ		
- กำหนดแนวทางในการนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุง	39	55.71
การปฏิบัติงาน		
2. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีวิธีใด ๆ	6	7.89
- มีวิธีการประเมินผลดังนี้	70	92.11
- ใช้การประเมินตามสภาพจริง	67	95.71
- ใช้แฟ้มสะสมงานของครูผู้สอนและของผู้เรียน	62	88.57
- ใช้แบบสอบถาม	21	30.00
- ให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง	13	18.57
- สัมภาษณ์ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	8	11.43

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (N = 76)	ร้อยละ
- ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน	15	21.43
- การสังเกต	43	61.43
- การวิเคราะห์	39	55.71
- ใช้การทดสอบ	8	11.43

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. การประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 92.11 และไม่ได้ประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 7.89 ส่วนใหญ่ประเมินผลโดยกำหนดผู้ประเมินผลการดำเนินงานและกำหนดขั้นตอนและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 91.43 เท่ากัน รองลงมาคือกำหนดแนวทางในการนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 55.71 และชี้แจงวิธีการและเกณฑ์การประเมินให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ คิดเป็นร้อยละ 30.00

2. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 92.11 และไม่มีวิธีการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 7.89 ส่วนใหญ่ใช้การประเมินตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 95.71 รองลงมาคือใช้แฟ้มสะสมงานของครูผู้สอนและของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 88.57 ใช้การสังเกต คิดเป็นร้อยละ 61.43 ใช้การวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 55.71 ใช้แบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 30.00 ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 18.57 สัมภาษณ์ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และใช้การทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 11.43 เท่ากัน

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนชั้นการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีส่วนร่วม	65	22.11
- มีส่วนร่วม ดังนี้	229	77.89
- เป็นผู้ให้ข้อมูล	184	80.35
- เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำเครื่องมือประเมินผล	62	27.07
- เป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือประเมินผล	56	24.45
- เป็นผู้ประเมินผล	41	17.90
2. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน		
- ไม่ได้ใช้วิธีการใด ๆ	-	-
- ใช้วิธีการประเมินผล ดังนี้	294	100.00
- การประเมินผลตามสภาพจริง	262	89.12
- การประเมินภาคปฏิบัติ	171	58.16
- การประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน	39	13.27
- การประเมินโดยการให้การสังเกตและวิเคราะห์	84	28.57
- การประเมินโดยการให้การทดสอบ	163	55.44
- การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน	223	75.85
3. การนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้		
- ไม่ได้นำไปใช้	2	0.68
- นำไปใช้ ดังนี้	292	99.32
- แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา	143	48.97
- นำไปปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานทั้งหมด	102	34.93
- นำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยตรง	267	91.44
- นำไปแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน	56	19.18

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 77.89 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 22.11 ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 80.35 รองลงมาคือเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำเครื่องมือประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 27.07 เป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 24.45 และเป็นผู้ประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 17.90

2. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนมีวิธีการที่ใช้ในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ 89.12 รองลงมาคือการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน คิดเป็นร้อยละ 75.85 การประเมินภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 58.16 การประเมินโดยใช้การทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 55.44 การประเมินโดยการสังเกตและวิเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 28.57 และประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 13.27

3. การนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำผลการประเมินไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 99.32 และไม่ได้นำไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 0.68 ส่วนใหญ่นำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยตรง คิดเป็นร้อยละ 91.44 รองลงมาคือนำไปแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา คิดเป็นร้อยละ 48.97 นำไปปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 34.93 และนำไปแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 19.18

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังตารางที่ 16-21

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในขั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในขั้นการเตรียมการ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
1. ปัญหาในการกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียน		
- ไม่มีปัญหา	2	2.63
- มีปัญหา เนื่องจาก	74	97.37
- นโยบายของต้นสังกัดไม่ชัดเจน	35	47.30
- บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร	73	98.65
- บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	71	95.95
- ขาดงบประมาณในการเตรียมความพร้อม	50	67.57
- ขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม	50	67.57
2. ปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	76	100.00
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร	75	98.68
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ	75	98.68
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ	70	92.11
- มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา	72	94.74
- ขาดสื่อและเครื่องมือในการดำเนินการ	48	63.16

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นการเตรียมการ	จำนวน (n = 76)	ร้อยละ
3. ปัญหาในการจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีปัญหา	2	2.63
- มีปัญหา เนื่องจาก	74	97.37
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร	71	95.95
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ	73	98.65
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ	73	98.65
- ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง	64	86.49
4. ปัญหาในการดำเนินการประชาสัมพันธ์กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่มีปัญหา	8	10.53
- มีปัญหา เนื่องจาก	68	89.47
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร	65	95.59
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ	65	95.59
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะ	65	95.59
- บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ	60	88.24
- ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน	52	76.47
- ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง	44	64.71

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาในการกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 97.37 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 2.63 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 98.65 รองลงมาคือบุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 95.95 ขาดงบประมาณในการ

เตรียมความพร้อมและขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 67.57 เท่ากัน และนโยบายของต้นสังกัดไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 47.30

2. ปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร และบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 98.68 เท่ากัน รองลงมาคือมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา คิดเป็นร้อยละ 94.74 ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 92.11 และขาดสื่อและเครื่องมือในการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 63.16

3. ปัญหาในการจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 97.37 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 2.63 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรไม่เห็นความสำคัญและผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 98.65 เท่ากัน รองลงมาคือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 95.95 และขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 86.49

4. ปัญหาในการดำเนินการประชาสัมพันธ์กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 89.47 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 10.53 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ และผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะ คิดเป็นร้อยละ 95.59 เท่ากัน รองลงมาคือบุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 88.24 ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 76.47 และขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 64.71

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในชั้นการเตรียมการ	จำนวน (n = 294)	ร้อยละ
1. ปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ประสบปัญหา	60	20.41
- ประสบปัญหา ดังนี้	234	79.59
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู	223	95.30
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน	216	92.31
- ขาดสื่อและเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล	175	74.79
- มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล	208	88.89
2. ปัญหาในการจัดทำแผนงานโครงการภายในโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ประสบปัญหา	93	31.63
- ประสบปัญหา ดังนี้	201	68.37
- ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	114	56.72
- ขาดวิธีวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ	82	40.80
- ขาดงบประมาณสนับสนุน	51	25.37
3. ปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- ไม่ประสบปัญหา	97	32.99
- ประสบปัญหา ดังนี้	197	67.01
- บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	170	86.29
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	173	87.82
- ขาดการสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์	82	41.62

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในชั้นการเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 79.59 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 20.41 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 95.30 รองลงมาคือผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 92.31 มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 88.89 และขาดสื่อและเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 74.79

2. ปัญหาในการจัดทำแผนงานโครงการภายในโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 68.37 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 31.63 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือขาดบุคลากรในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 56.72 รองลงมาคือขาดวิธีวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ คิดเป็นร้อยละ 40.80 และขาดงบประมาณสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 25.37

3. ปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 67.01 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 32.99 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 87.82 รองลงมาคือบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 86.29 และขาดการสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 41.62

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร (N = 76)		
- ไม่มีปัญหา	1	1.32
- มีปัญหา เนื่องจาก	75	98.68
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร	72	96.00
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ	72	96.00
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ	69	92.00
- บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ	72	96.00

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน	51	68.00
- ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง	60	80.00
2. ปัญหาในการจัดหลักสูตร ห้องเรียน กิจกรรม รวมทั้งบรรยากาศให้ มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 71)		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	71	100.00
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร	54	76.06
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ	62	87.32
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ	50	70.42
- บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ	47	66.20
- ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน	38	53.52
- ขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์	37	52.11
- ขาดอาคารสถานที่	37	52.11
- ขาดความร่วมมือจากชุมชน	6	8.45
3. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว (N = 76)		
- ไม่มีปัญหา	1	1.32
- มีปัญหา เนื่องจาก	75	98.68
- นโยบายและแผนปฏิบัติเกี่ยวกับงานแนะแนวไม่ชัดเจน	4	5.33
- ขาดบุคลากรทางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ	36	48.00
- บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว	43	57.33
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว	52	69.33
- ขาดงบประมาณดำเนินงานโครงการ	24	32.00
- การจัดบริการด้านต่าง ๆ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	12	16.00
- ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว	10	13.33
- ขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว	8	10.67
- การจัดประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษา และอาชีพยังมีน้อย	5	6.67

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน (N = 76)		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	76	100.00
- บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการจัดแหล่งค้นคว้า	38	50.00
- บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ	47	61.84
- ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อดำเนินงานจัดทำแหล่งค้นคว้า	29	38.16
- ขาดอาคารสถานที่ในการจัดทำเป็นแหล่งค้นคว้า	33	43.42
- ขาดหนังสือ สิ่งพิมพ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ	59	77.63
- ขาดความร่วมมือจากชุมชน	9	11.84
5. ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ (N = 76)		
- ไม่มีปัญหา	4	5.26
- มีปัญหา เนื่องจาก	72	94.74
- ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนผลิตและใช้สื่อ	52	72.22
- ครูผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตสื่อ	65	90.28
- สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ	69	95.83
- ไม่มีระบบจัดเก็บ บำรุง และซ่อมแซมสื่อและวัสดุอุปกรณ์	49	68.06
- ไม่มีห้องสื่อเฉพาะที่จะให้บริการสื่อการเรียนรู้	19	26.39
- การจัดระบบบริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ	22	30.56

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
6. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้มีบุคลากรดูแลการพัฒนาการเรียนรู้ (N = 76)		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	76	100.00
- บุคลากรขาดความรู้ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	58	76.32
- บุคลากรไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เมื่อได้รับการแต่งตั้ง	21	27.63
- บุคลากรไม่เต็มใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	34	44.74
7. ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 74)		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	74	100.00
- บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผน	57	77.03
- บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน	40	54.05
- ขาดการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติงาน	15	20.27
- ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนมาก่อน	3	4.05
- ไม่มีเอกสารประกอบเพื่อศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน	32	43.24
- มีเวลาจำกัดในการวางแผนการปฏิบัติงาน	49	66.22
8. ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 74)		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	74	100.00
- ผู้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากคณะครู	31	41.89
- ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจหน้าที่ของตนเองไม่ชัดเจน	46	62.16

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
- ผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	58	78.38
- บุคลากรไม่ปฏิบัติตามนิเทศภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	69	93.24
- ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นในการดำเนินงานจัดการนิเทศ ภายในโรงเรียน	25	33.78
- สื่อและอุปกรณ์ไม่พร้อม	49	66.22
- ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	12	16.22
9. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 74)		
- ไม่มีปัญหา	1	1.35
- มีปัญหา เนื่องจาก	73	98.65
- บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล	67	91.78
- บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ	58	79.45
- วิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ	18	24.66
- ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศ ภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	25	34.25
- กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	46	63.01
- ขั้นตอนที่ใช้ซ้ำซ้อนเกินไป	34	46.58

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในชั้นดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 98.68 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.32 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ และบุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 96.00 เท่ากัน รองลงมาคือผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 92.00 ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 80.00 และขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 68.00

2. ปัญหาในการจัดหลักสูตร ห้องเรียน กิจกรรม รวมทั้งบรรยากาศให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 87.32 รองลงมาคือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 76.06 บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 70.42 บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 66.20 ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 53.52 ขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์และขาดอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 52.11 เท่ากัน และขาดความร่วมมือจากชุมชน คิดเป็นร้อยละ 8.45

3. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 98.68 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.32 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 69.33 รองลงมาคือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 57.33 ขาดบุคลากรทางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 48.00 ขาดงบประมาณดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 32.00 การจัดบริการด้านต่าง ๆ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 16.00 ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 13.33 ขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 10.67 การจัดประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพยังมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 6.67 และนโยบายและแผนปฏิบัติเกี่ยวกับงานแนะแนวไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 5.33

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือขาดหนังสือ สิ่งพิมพ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ คิดเป็นร้อยละ 77.63 รองลงมาคือบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 61.84 บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการจัดแหล่งค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 50.00 ขาดอาคารสถานที่ในการจัดทำเป็นแหล่งค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 43.42 ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อดำเนินงานจัดทำแหล่งค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 38.16 และขาดความร่วมมือจากชุมชน คิดเป็นร้อยละ 11.84

5. ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่าปัญหาคิดเป็นร้อยละ 94.74 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 5.26 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 95.83 รองลงมาคือครูผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตสื่อ คิดเป็นร้อยละ 90.28 ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนผลิตและใช้สื่อ คิดเป็นร้อยละ 72.22 ไม่มีระบบจัดเก็บบำรุง และซ่อมแซมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 68.06 การจัดระบบบริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 30.56 และไม่มีห้องสื่อเฉพาะที่จะให้บริการสื่อการเรียนรู้อีก คิดเป็นร้อยละ 26.39

6. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้บุคลากรดูแลการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรขาดความรู้ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 76.32 รองลงมาคือบุคลากรไม่เต็มใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย คิดเป็นร้อยละ 44.74 และบุคลากรไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เมื่อได้รับการแต่งตั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.63

7. ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 77.03 รองลงมาคือมีเวลาจำกัดในการวางแผนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 66.22 บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน คิดเป็นร้อยละ 54.05 ไม่มีเอกสารประกอบเพื่อศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 43.24 ขาดการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 20.27 และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 4.05

8. ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรไม่ปฏิบัติตามนิเทศภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 93.24 รองลงมาคือผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 78.38 สื่อและอุปกรณ์ไม่พร้อม คิดเป็นร้อยละ 66.22 ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจหน้าที่ของตนเองไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 62.16 ผู้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 41.89 ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นในการดำเนินงานจัดการนิเทศภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.78 และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 16.22

9. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 98.65 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.35 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือบุคลากรขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 91.78 รองลงมาคือบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 79.45 กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 63.01 ขั้นตอนที่ใช้ซ้ำซ้อนเกินไป คิดเป็นร้อยละ 46.58 ขาดเอกสารและคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผล การนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 34.25 และวิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 24.66

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคลากร (N = 272)		
- ไม่ประสบปัญหา	2	0.74
- ประสบปัญหา ดังนี้	270	99.26
- คณะครูและผู้เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาบุคลากร	143	52.96
- คณะครูและผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร	157	58.15
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร	139	51.48
- ขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร	71	26.30
- มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร	84	31.11
2. ปัญหาในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 258)		
- ไม่ประสบปัญหา	-	-
- ประสบปัญหา ดังนี้	258	100.00
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู	112	43.41
- สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	100	38.76
- สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรมไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	85	32.95
- สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น มีเสียงรบกวน อากาศไม่ถ่ายเท	93	36.05
- ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน	66	25.58
3. ปัญหาในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 276)		
- ไม่ประสบปัญหา	2	0.72
- ประสบปัญหา ดังนี้	274	99.28
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู	119	43.43
- ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ	203	74.09
- ขาดข้อมูลที่จำเป็นเพื่อใช้ประกอบจัดทำหลักสูตร	214	78.10
- ขาดเอกสารตำราประกอบการค้นคว้า	105	38.32

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมในการจัดทำ	92	33.58
- ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก	258	94.16
4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 294)		
- ไม่ประสบปัญหา	12	4.08
- ประสบปัญหา ดังนี้	282	95.92
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู	99	35.11
- ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ	94	33.33
- ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน	71	25.18
- ขาดงบประมาณสนับสนุน	60	21.28
- มีกิจกรรมพิเศษมากทำให้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ	146	51.77
- ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก	187	66.31
5. ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (N = 269)		
- ไม่ประสบปัญหา	5	1.86
- ประสบปัญหา ดังนี้	264	98.14
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู	93	35.23
- ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัด	85	32.20
- ขาดงบประมาณสนับสนุน	70	26.52
- ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก	124	46.97
6. ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียน (N = 259)		
- ไม่ประสบปัญหา	4	1.54
- ประสบปัญหา ดังนี้	255	98.46
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู	111	43.53
- ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเทคนิคและการจัดกิจกรรม	97	38.04

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว	45	17.65
- ขาดงบประมาณสนับสนุน	61	23.92
- ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว	82	32.16
- ไม่มีเวลาทำหน้าที่แนะแนวอย่างเต็มที่ เพราะมีงานรับผิดชอบมาก	129	50.59
7. ปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ (เช่น ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา ฯลฯ) (N = 294)		
- ไม่ประสบปัญหา	5	1.70
- ประสบปัญหา ดังนี้	289	98.30
- ไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าใช้บริการ	50	17.30
- สถานที่คับแคบและมีบรรยากาศไม่เหมาะสม	86	29.76
- หนังสือส่งเสริมความรู้สำหรับครูผู้สอนมีจำนวนน้อย	171	59.17
- หนังสืออ่านประกอบสำหรับผู้เรียนมีจำนวนน้อย	175	60.55
8. ปัญหาในการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (N = 294)		
- ไม่ประสบปัญหา	4	1.36
- ประสบปัญหา ดังนี้	290	98.64
- ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์	37	12.76
- สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีสภาพชำรุดไม่เหมาะสมที่จะใช้งาน	71	24.48
- สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ	112	38.62
- ขาดระบบการจัดเก็บ การรักษา และการบริการ	89	30.69
- งบประมาณการจัดซื้อไม่เพียงพอ	99	34.14

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ปัญหาในชั้นดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
9. ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 266)		
- ไม่ประสบปัญหา	4	1.50
- ประสบปัญหา ดังนี้	262	98.50
- ไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกกิจกรรม	26	9.92
- ขาดการส่งเสริมขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร	77	29.39
- ไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน	12	4.58
- ขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล	84	32.06
- การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ ไม่ต่อเนื่อง	137	52.29
- ไม่ได้กำหนดแนวทางในการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับไว้ชัดเจน	61	23.28
- ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ	93	35.50
10. ปัญหาในการมีส่วนร่วมประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 275)		
- ไม่ประสบปัญหา	1	0.36
- ประสบปัญหา ดังนี้	274	99.64
- ไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน	67	24.45
- ไม่มีเวลาประเมินผลตามที่กำหนดไว้	162	59.12
- ผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง	92	33.58
- ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	177	64.60
- ขาดเครื่องมือในการประเมินผล	104	37.96

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในชั้นดำเนินการในการจัดการเรียนรูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคลากร พบว่า ครูผู้สอนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 99.26 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 0.74 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือคณะครูและผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 58.15 รองลงมาคือคณะครูและผู้เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 52.96 ขาดบุคลากรที่มี

ความรู้ในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 51.48 มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 31.11 และขาดงบประมาณสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 26.30

2. ปัญหาในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 43.41 รองลงมาคือสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 38.76 สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 36.05 สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรมไม่เหมาะกับการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 32.95 และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.58

3. ปัญหาในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 99.28 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 0.72 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 94.16 รองลงมาคือขาดข้อมูลที่เป็นเพื่อใช้ประกอบการจัดทำหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 78.10 ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 74.09 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 43.43 ขาดเอกสารตำราประกอบการค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 38.32 และขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมในการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 33.58

4. ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 95.92 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 4.08 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 66.31 รองลงมาคือมีกิจกรรมพิเศษมากทำให้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 51.77 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 35.11 ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน คิดเป็นร้อยละ 25.18 และขาดงบประมาณสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 21.28

5. ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 98.14 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.86 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 46.97 รองลงมาคือไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 35.23 ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัด คิดเป็นร้อยละ 32.20 และขาดงบประมาณสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 26.52

6. ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 98.46 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.54 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือไม่มีเวลาทำหน้าที่แนะแนวอย่างเต็มที่เพราะมีงานรับผิดชอบมาก คิดเป็นร้อยละ 50.59 รองลงมาคือไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู คิดเป็นร้อยละ 43.53 ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเทคนิคและ

การจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 38.04 ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 32.16 ขาดงบประมาณสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 23.92 และขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 17.65

7. ปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 98.30 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.70 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือหนังสืออ่านประกอบสำหรับผู้เรียนมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 60.55 รองลงมาคือหนังสือส่งเสริมความรู้สำหรับครูผู้สอนมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 59.17 สถานที่คับแคบและมีบรรยากาศไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 29.76 และไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ 17.30

8. ปัญหาในการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 98.64 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.36 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือสื่อและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 38.62 รองลงมาคืองบประมาณการจัดซื้อไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 34.14 ขาดระบบการจัดเก็บ การรักษา และการบริการ คิดเป็นร้อยละ 30.69 สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีสภาพชำรุดไม่เหมาะสมที่จะใช้งาน คิดเป็นร้อยละ 24.48 และขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 12.76

9. ปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหาคิดเป็นร้อยละ 98.50 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 1.50 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือการนิเทศติดตาม ควบคุม กำกับไม่ต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.29 รองลงมาคือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 35.50 ขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล คิดเป็นร้อยละ 32.06 ขาดการส่งเสริมขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 29.39 ไม่ได้กำหนดแนวทางในการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับไว้ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 23.28 ไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 9.92 และไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบไว้แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 4.58

10. ปัญหาในการมีส่วนร่วมประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนระบุว่ามีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 99.64 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 0.36 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 64.60 รองลงมาคือไม่มีเวลาประเมินผลตามที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 59.12 ขาดเครื่องมือในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 37.96 ผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง คิดเป็นร้อยละ 33.58 และไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 24.45

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในชั้นประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 70)		
- ไม่มีปัญหา	-	-
- มีปัญหา เนื่องจาก	70	100.00
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล	66	94.29
- บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ	68	97.14
- วิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ	36	51.43
- ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	49	70.00
- กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	52	74.29
- ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่ชัดเจน	27	38.57
- ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่เพียงพอ	26	37.14
- ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง	11	15.71

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในชั้นประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 97.14 รองลงมาคือผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 94.29 กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 74.29 ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 70.00 วิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 51.43 ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 38.57 ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 37.14 และขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง คิดเป็นร้อยละ 15.71

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในชั้นประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในชั้นประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาในการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (N = 229)		
- ไม่มีปัญหา	7	3.06
- มีปัญหา เนื่องจาก	222	96.94
- ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล	5	2.25
- ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล	94	42.34
- ขั้นตอนการประเมินซ้ำซ้อนเกินไป	17	7.66
- เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินขาดความชัดเจนเหมาะสม	116	52.25
- กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	158	71.17
- ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง	29	13.06
- คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการประเมินไปใช้	62	27.93
- คณะครูไม่นำผลการประเมินไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	44	19.82
- ขาดการติดตามจากผู้บริหาร	83	37.39

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในชั้นประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาในการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าครูผู้สอนระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 3.06 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 96.94 ระบุว่าไม่มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 3.06 ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 71.17 รองลงมาคือเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินขาดความชัดเจนเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 52.25 ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 42.34 ขาดการติดตามจากผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 37.39 คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการประเมินไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 27.93 คณะครูไม่นำผลการประเมินไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.82 ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง คิดเป็นร้อยละ 13.06 ขั้นตอนการประเมินซ้ำซ้อนเกินไป คิดเป็นร้อยละ 7.66 และไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 2.25

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 (2) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 80 คน ครูผู้สอน จำนวน 320 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ฉบับที่ 2 สำหรับครูผู้สอน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 400 ฉบับ ได้รับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ 370 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.50 จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 76 ฉบับ และครูผู้สอนจำนวน 294 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้ง 2 ฉบับ มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยในการสรุปผลการวิจัยได้แยกสรุปออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 50 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นเวลา 11 – 15 ปี ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาใช้เวลา 4 – 6 วัน โดยมีกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา

ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอน 16 – 20 ปี ในปีการศึกษา 2546 ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอน 17 – 20 ชั่วโมง ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาใช้เวลา 4 – 6 วัน โดยมีกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา

ตอนที่ 2 การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

1. การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 การกำหนดนโยบาย

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักเกณฑ์การตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด รองลงมา คือ ปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มโรงเรียน ยึดสภาพปัญหาเป็นหลักสำคัญ และปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนการแจ้งนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นส่วนใหญ่แจ้งในที่ประชุมประจำเดือน รองลงมาคือแจ้งผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ แจ้งในแผนปฏิบัติการประจำปี ทำหนังสือเวียน จัดทำเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ และเขียนเป็นแผ่นป้ายประกาศ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ทราบนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้บริหารโรงเรียนประชุมชี้แจง รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนแจ้งโดยทำหนังสือเวียน และผู้บริหารโรงเรียนจัดทำเอกสารให้ศึกษา

ปัญหาในการกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร รองลงมาคือ บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดงบประมาณในการเตรียมความพร้อมและขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม และนโยบายของต้นสังกัดไม่ชัดเจน ตามลำดับ

1.2 การกำหนดความต้องการจำเป็น

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดวิธีการในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธีประเมินความต้องการ รองลงมา คือ ใช้วิธีสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ ใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ และใช้วิธีการวิจัย ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นโดยการเป็นผู้ให้ข้อมูล รองลงมา คือ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ตามลำดับ

ปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรและบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ รองลงมาคือ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดสื่อ และเครื่องมือในการดำเนินการ ตามลำดับ ส่วนครูผู้สอนพบปัญหา คือ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู รองลงมา คือ ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล และขาดสื่อและเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

1.3 การจัดทำแผนงานโครงการ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการ โดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ รองลงมา คือ กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม กำหนดวิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ และกำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผลตามลำดับ ส่วนการมอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการนั้น ส่วนใหญ่ได้มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมา คือ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ครูทุกคนในโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายอื่น ๆ ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการ โดยการประชุมปรึกษาหารือในการเตรียมการจัดทำแผนงานโครงการ รองลงมา คือ ประชุมปรึกษาหารือในการกำหนดแผนงานโครงการ กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และร่วมวางแผนประเมินผลโครงการ ตามลำดับ

ปัญหาในการจัดทำแผนงานโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ รองลงมา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร และขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง ตามลำดับ ส่วนครูผู้สอนพบปัญหาในการจัดทำแผนงานโครงการ คือ ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ขาดวิธีวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ และขาดงบประมาณสนับสนุน ตามลำดับ

1.4 การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ วางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จัดให้มีสถานที่ให้การประชาสัมพันธ์ เป็นสัดส่วน จัดระบบการให้บริการประชาสัมพันธ์ และจัดให้มีศูนย์การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ และวิธีการในการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุม รองลงมาคือ ใช้ระบบเสียงตามสาย ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ พบปะเยี่ยมเยียน จัดกิจกรรมพิเศษ การอภิปราย และการจัดให้มีการแนะนำ ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยการร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น รองลงมา คือ ประชุมวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ร่วมเสนอข้อมูลประชาสัมพันธ์ ผลิตสื่อการประชาสัมพันธ์และดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์ที่ใช้ประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

ปัญหาในการดำเนินการประชาสัมพันธ์กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ และผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะ รองลงมา คือ บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน และขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง ตามลำดับ ส่วนครูผู้สอนพบปัญหา คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ และขาดการสนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

2. การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 การพัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาบุคลากร โดยสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือ จัดทำแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากร กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานและคัดเลือกบุคลากรที่จะรับการพัฒนา จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดให้มีการติดตามและประเมินผลเท่ากัน จัดภาระงานสอนให้เอื้อต่อการพัฒนา กำหนดกลยุทธ์และขั้นตอนการดำเนินงาน และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำปรึกษา ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรนั้นส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมา คือ การศึกษาดูงาน การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า การบรรยาย การประชุมชี้แจง การระดมสมอง และการปฐมนิเทศ ตามลำดับ ด้านการจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่พัฒนาความรู้ในเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วิวัฒและประเมินผลตามสภาพจริง สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาการวิจัยในชั้นเรียน สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนการจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่พัฒนาทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป และการผลิตสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน รองลงมา คือ ศึกษาดูงานโรงเรียนผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ดีเด่น จัดประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ ส่วนการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนที่ช่วยพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่จัดการประชุมปฏิบัติการ รองลงมาคือ การสังเกตการสอน การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน การจัดประชุมสัมมนา การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การจัดนิทรรศการและการสาธิตการสอน ตามลำดับ

ปัญหาการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ และบุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ รองลงมา คือ ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดวิธีในการดำเนินงานที่ถูกต้อง และขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนครูผู้สอนพบปัญหา คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ

รองลงมาคือ คณะครูและผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดำเนินงาน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงาน และขาดงบประมาณสนับสนุน ตามลำดับ

2.2 การบริหารและบริการหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสำรวจความสามารถของผู้เรียน รองลงมา คือพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนคละตามความสามารถ ตามลำดับ วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน และพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ ส่วนการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยจัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างหลากหลาย และจัดให้มีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงเท่ากัน รองลงมา คือ จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และยืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ตามลำดับ สำหรับการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวและกีฬาที่รองลงมา คือ กิจกรรมหลังเคารพธงชาติ กิจกรรมตามวาระสำคัญ และกิจกรรมแก้ปัญหา ตามลำดับ ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นส่วนใหญ่ให้การสนับสนุน โดยการจัดฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ ส่งเสริมให้บุคลากรจากภายนอกมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่านใฝ่รู้ใฝ่เรียนส่วนใหญ่จัดป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ รองลงมา คือ อุทยานการศึกษา ป้ายนิเทศ มุมวิทยาศาสตร์ สวนในวรรณคดี สวนหนังสือและมุมประชาธิปไตย ตามลำดับ สำหรับการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดโดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดมุมความรู้ รองลงมา คือ บริการวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน และจัดห้องเรียนเฉพาะวิชา ตามลำดับ ส่วนการดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รองลงมา คือ จัดทำเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คุรุภัณฑ์ ที่เหมาะสม กำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของโรงเรียน ให้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น จัดให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สร้างทีมงานโดยการนำครูผู้สอน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม จัดศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพโดยเฉพาะ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร จัดประชุม อบรม สัมมนา ครูแนะแนว สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพเหมาะสม และกำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว ตามลำดับ ในการจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียนได้จัดบริการ

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล บริการข้อมูลข่าวสาร บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการสำรวจความสามารถของผู้เรียน รองลงมาคือ จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ และวิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ ปรับรายละเอียดของเนื้อหา สรุปรายละเอียดเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน และจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ตามลำดับ ในด้านการจัดทำเอกสารหลักสูตรส่วนใหญ่ได้จัดทำใบงาน ใบความรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง รองลงมา คือ จัดทำแบบฝึกหัดเสริมทักษะแก่ผู้เรียน แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดการสอนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน จัดทำคู่มือประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้หนังสือแบบเรียนที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน หนังสืออ่านนอกเวลาให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และเอกสารแนะนำการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ สำหรับหลักการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนส่วนใหญ่มีหลักการจัดให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง รองลงมา คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ กระบวนการควบคู่กันไปกับผลงาน ตามลำดับ ส่วนเทคนิควิธีสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ใช้หลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม รองลงมา คือ ให้ค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง แบ่งกลุ่มเพื่อเรียนรู้ การทดลองปฏิบัติจริง การเรียนรู้เป็นรายบุคคล และการถ่ายทอดเนื้อหาโดยตรง ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการในห้องเรียน รองลงมา คือ จัดห้องเรียนห้องปฏิบัติการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด และสวยงาม จัดมุมหรือศูนย์วิชาการในบริเวณโรงเรียน และร่วมวางแผนการใช้อาคาร ห้องเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ บริการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง บริการจัดวางตัวบุคคล บริการข้อมูล ข่าวสารและบริการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

ปัญหาในการจัดห้องเรียน หลักสูตร กิจกรรม รวมทั้งบรรยากาศให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร รองลงมา คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน ขาดเอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และขาดอาคารสถานที่และขาดความร่วมมือจากชุมชน ตามลำดับ สำหรับการจัดบริการแนะแนว นั้น พบปัญหา คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ รองลงมา คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดบุคลากรทางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ขาดงบประมาณดำเนินงาน การจัดบริการด้านต่าง ๆ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว ขาดสถานที่ การจัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพยังมีน้อย และนโยบายและแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับงานแนะแนวไม่ชัดเจน ตามลำดับ

ครูผู้สอนพบปัญหาในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู รองลงมา คือ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรม และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน ตามลำดับ ส่วนปัญหาในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก รองลงมา คือ ขาดข้อมูล ที่จำเป็นเพื่อใช้ประกอบจัดทำหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู ขาดเอกสารตำราประกอบการค้นคว้า และขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมในการจัดทำ ตามลำดับ สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก รองลงมา คือ มีกิจกรรมพิเศษมากทำให้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน และขาดงบประมาณสนับสนุนตามลำดับ ส่วนปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบรรยากาศในโรงเรียน คือ ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก รองลงมา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดและขาดงบประมาณสนับสนุน ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมจัดบริการแนะแนวนั้น พบปัญหา คือ ไม่มีเวลาเพราะมีงานรับผิดชอบมาก รองลงมา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครู ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเทคนิคและการจัดกิจกรรม ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว ขาดงบประมาณสนับสนุน และขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว ตามลำดับ

2.3 การจัดระบบสนับสนุน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดแหล่งความรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยจัดระบบบริหารและบริการให้ได้มาตรฐาน สะดวก

ง่ายต่อการค้นคว้า ร่องลงมา คือ จัดอาคารสถานที่ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งความรู้ จัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า และนำบุคลากรไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลงานทางด้านการจัดแหล่งความรู้ดีเด่น ตามลำดับ ส่วนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่มีวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนโดยใช้วิธีจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ ร่องลงมา คือ จัดประชุม อบรม ชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญ จัดให้มีการประกวดสื่อการเรียนรู้อันดี ติดตามผลการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และสาธิตการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ ให้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น และจัดให้ครูผู้สอนเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ตามลำดับ สำหรับการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่วนใหญ่ได้กำหนดโดยมอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนดูแลรับผิดชอบ ร่องลงมา คือ กำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นส่วนใหญ่ได้กำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่องลงมา คือ ประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้แหล่งการเรียนรู้ในวิชาที่สอนโดยมีวิธีการให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน ร่องลงมา คือ ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้าแล้วนำมารายงานหรือเล่าให้ฟัง ยืมหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ มาสอนในห้องเรียน ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้าแล้วเขียนรายงานส่งและให้ผู้เรียนอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ต้องทำรายงานตามลำดับ สำหรับการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ใช้อย่างสม่ำเสมอ ร่องลงมา คือ ใช้ในบางบทเรียนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ และใช้นาน ๆ ครั้ง ตามลำดับ

ปัญหาในการจัดแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ ขาดหนังสือ สิ่งพิมพ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ร่องลงมา คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการจัดแหล่งค้นคว้า ขาดอาคารสถานที่ในการจัดทำเป็นแหล่งค้นคว้า ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และขาดความร่วมมือจากชุมชน ตามลำดับ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ คือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ ร่องลงมา คือ ครูผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตสื่อ ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนผลิตและใช้สื่อ ไม่มีระบบจัดเก็บ บำรุง และ

ซ่อมแซมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ การจัดระบบบริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีห้องสื่อเฉพาะที่จะให้บริการสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้บุคลากรดูแลการพัฒนาการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ บุคลากรขาดความรู้ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ บุคลากรไม่เต็มใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และบุคลากรไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เมื่อได้รับการแต่งตั้ง ตามลำดับ

ครูผู้สอนพบปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ คือ หนังสืออ่านประกอบสำหรับผู้เรียนมีจำนวนน้อย รองลงมา คือ หนังสือส่งเสริมความรู้สำหรับครูผู้สอนมีจำนวนน้อย สถานที่คับแคบและมีบรรยากาศไม่เหมาะสม และไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าใช้บริการ ตามลำดับ สำหรับการใช้อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นพบปัญหา คือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ รองลงมา คือ งบประมาณการจัดซื้อไม่เพียงพอ ขาดระบบการจัดเก็บการรักษาและการบริการ สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีสภาพชำรุดไม่เหมาะสมที่จะใช้งาน และขาดความรู้และทักษะในการใช้อุปกรณ์

2.4 การจัดระบบนิเทศภายใน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ชี้แจงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้บุคลากรทราบโดยสรุปจุดมุ่งหมายไว้ว่าเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ ตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เพิ่มขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนขณะปฏิบัติงาน เพิ่มความมั่นคงในวิชาชีพให้แก่ครูผู้สอน และแก้ไขสภาพปัญหาในทุก ๆ ด้านของโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนการเตรียมการวางแผนการนิเทศส่วนใหญ่เตรียมการโดยแจ้งนโยบายด้านการนิเทศแก่ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็นของโรงเรียน และกำหนดกรอบแผนงาน นโยบาย วัตถุประสงค์ สำหรับการกำหนดขั้นตอนในการวางแผนการนิเทศส่วนใหญ่กำหนดขั้นตอนโดยการเตรียมจัดทำแผน กำหนดงาน / โครงการ ปฏิบัติตามแผนหรือดำเนินการตามโครงการที่กำหนดและประเมินแผนงาน / โครงการ ส่วนการดำเนินการในการวางแผนการนิเทศส่วนใหญ่ดำเนินการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำโครงการ รองลงมา คือ กำหนดวิธีการเป็นขั้น ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก และกำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล ตามลำดับ สำหรับการดำเนินการปฏิบัติตามแผนการนิเทศส่วนใหญ่ดำเนินการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องและคณะทำงาน รองลงมา คือ กำหนดงานที่จะปฏิบัติ แบ่งงานรับผิดชอบ ปฏิบัติการนิเทศตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย การประเมินผลเป็นระยะ ๆ การประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปดำเนินการแก้ปัญหา

การรายงานผลการปฏิบัติงาน จัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงาน การพบปะ ประชุม ทบทวน การปฏิบัติงาน ทำความเข้าใจสื่อ และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการศึกษาร่วมกัน และตกลง กำหนดแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับระบบการเก็บข้อมูล ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่ใช้ในการประเมินผล การนิเทศส่วนใหญ่มีวิธีการในการประเมินผลโดยใช้การพิจารณาคุณภาพและปริมาณงาน ที่ปรากฏ ร่องลงมา คือ ใช้การตรวจสอบความสอดคล้องในการดำเนินงาน ใช้การพิจารณา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ ใช้การตรวจสอบผลงาน ใช้การพิจารณาเวลาที่ใช้ ในการปฏิบัติงาน และใช้การพิจารณางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ตามลำดับ สำหรับการ ดำเนินการจัดให้มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนนั้นส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยมี ระบบประเมินความดีความชอบอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ร่องลงมา คือ ชมเชยครูผู้สอน ที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้สำเร็จ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้คำแนะนำ ปรีกษาช่วยเหลือครูผู้สอนในการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และจัดสวัสดิการให้แก่ครูผู้สอน ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ทราบถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้บริหารประชุมชี้แจง ร่องลงมา คือ ผู้บริหารแจ้งโดย ทำหนังสือเวียน และผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการ สนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การ นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ร่องลงมา คือ ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนครูในโรงเรียน เป็น วิทยากรให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน เป็นผู้หาแหล่งความรู้มาเสนอให้คณะครู และจัดให้มีการ นิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ สำหรับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นส่วนใหญ่จัด การประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ ร่องลงมา คือ การสังเกตการสอน การไปศึกษา ดูงานนอกสถานที่ การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อ การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน การจัด นิทรรศการ และการสาธิตการสอน ตามลำดับ ในการมีส่วนร่วมการประเมินผลการนิเทศภายใน โรงเรียนนั้นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล ร่องลงมาคือ เป็นกรรมการในคณะกรรมการ ประเมินผล และเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผล ตามลำดับ

ปัญหาการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผน ร่องลงมา คือ มีเวลาจำกัดในการวางแผนการ ปฏิบัติงาน บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน ไม่มีเอกสารประกอบ เพื่อศึกษาวางแผนการปฏิบัติงาน ขาดการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติงาน และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนมาก่อน ตามลำดับ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศ คือ บุคลากรไม่ปฏิบัติตามนิเทศภายในอย่าง

จริงจังและต่อเนื่อง รองลงมา คือ ผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดความรู้เรื่องการบริหารนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สื่อและอุปกรณ์ไม่พร้อม ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจหน้าที่ของตนเองไม่ชัดเจน ผู้ทำหน้าที่นิเทศไม่ได้รับการยอมรับจากคณะครู ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นในการดำเนินงาน และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานตามลำดับ สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน คือ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล รองลงมา คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ขั้นตอนที่ใช้ซ้ำซ้อนเกินไป ขาดเอกสารและคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลและวิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการตามลำดับ

ครูผู้สอนพบปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับไม่ต่อเนื่อง รองลงมา คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ ขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล ขาดการส่งเสริมขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร ไม่ได้กำหนดแนวทางในการนิเทศติดตาม ควบคุม กำกับ ไว้ชัดเจน ไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกกิจกรรม และไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบไว้แน่นอน ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นพบปัญหา คือ ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ไม่มีเวลาประเมินผลตามที่กำหนดไว้ ขาดเครื่องมือในการประเมินผล ผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง และไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน ตามลำดับ

3. การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยกำหนดผู้ประเมินผลการดำเนินงาน กำหนดขั้นตอนและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเหมาะสม รองลงมาคือ กำหนดแนวทางในการนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน และชี้แจงวิธีการและเกณฑ์การประเมินให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่วนใหญ่ใช้การประเมินตามสภาพจริง รองลงมา คือ ใช้แฟ้มสะสมงานของครูผู้สอนและของผู้เรียน ใช้การสังเกต ใช้การวิเคราะห์ ใช้แบบสอบถาม ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง สัมภาษณ์ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และใช้การทดสอบ ตามลำดับ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูล ร่องลงมา คือ เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำเครื่องมือประเมินผล เป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือประเมินผล และเป็นผู้ประเมินผล ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง ร่องลงมา คือ การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมินภาคปฏิบัติ การประเมินโดยใช้การทดสอบการประเมินโดยใช้การสังเกตและวิเคราะห์ และประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน ตามลำดับ สำหรับการนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ส่วนใหญ่ นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยตรง ร่องลงมา คือ นำไปแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา นำไปปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานทั้งหมด และนำไปแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ

ปัญหาการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ ร่องลงมา คือ ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่ชัดเจน ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่พอเพียง และขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ตามลำดับ ครูผู้สอนพบปัญหาในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ร่องลงมา คือ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินขาดความชัดเจนเหมาะสม ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล ขาดการติดตามจากผู้บริหาร คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการประเมินไปใช้ คณะครูไม่นำผลการประเมินไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ขั้นตอนการประเมินซ้ำซ้อนเกินไป และไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 การกำหนดนโยบาย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้เป็นเวลาเกือบ 5 ปีแล้ว ซึ่งมาตราที่ 22-30 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 2) จึงทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องกระตือรือร้นเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาใหม่ เปลี่ยนวิธีคิด เปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายและเป้าหมายสำคัญที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543 : 1)

ปัญหาการกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีแก้ปัญหาคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้วิธีส่งเสริมและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของกรมสามัญศึกษา (2543 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้จากแนวทางเดิมที่มุ่งเน้นการบอกเล่าเนื้อหา เน้นบทบาทครูมาสู่วิธีการใหม่ที่ยอมรับกันว่าสามารถสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนได้ เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการให้สำเร็จ เพื่อให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง

1.2 การกำหนดความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดวิธีการในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีประเมินความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น ของกรมสามัญศึกษา (2540 : 32) ที่กล่าวไว้ว่า วิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น มี 4 วิธี คือ ศึกษาโดยวิธีการวิจัย ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ ศึกษาโดยใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ และศึกษาโดยวิธีสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ

ปัญหาการกำหนดความต้องการจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหา คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรและบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากความไม่สนใจ ไม่ตระหนักในความสำคัญของการกำหนดความต้องการจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจและเห็นคุณค่าของการกำหนดความต้องการจำเป็นว่าเป็นเสมือนตัวชี้หรือกำหนดทิศทางการทำงาน ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2543 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ควรจะได้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียนทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นสภาพการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถของครู รวมถึงการสนับสนุนการเรียนรู้อุปกรณ์ เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาว่าโรงเรียนต้องดำเนินการเตรียมการด้านใดบ้าง เพื่อที่จะจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การจัดทำแผนงานโครงการ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำแผนงานโครงการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการโดยเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือในการเตรียมการจัดทำแผนงานโครงการ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับหลักปฏิบัติดังกล่าว เนื่องจากการจัดทำแผนงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 18) กล่าวว่า การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมปรึกษาหารือ มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความสำนึกในความเป็นเจ้าของ การปฏิบัติก็จะเป็นไปด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และความรับผิดชอบอย่างเต็มที่

ปัญหาการจัดทำแผนงานโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาคือ ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ ส่วนครูผู้สอนพบปัญหาคือ ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ซึ่งจากปัญหาการขาดบุคลากรในการดำเนินงานจัดทำแผนงานโครงการนั้น อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีภารกิจและงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอื่น ๆ มาก ทำให้มีความสนใจในการจัดทำแผนงานโครงการน้อยลง และไม่มีเวลาในการจัดทำแผนงานโครงการ นอกจากนี้ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงานโครงการ ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรรู้ใช้วิธีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจ อาจใช้วิธีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ตลอดจนส่งบุคลากรไปศึกษาหาความรู้

1.4 การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นภาระงานที่หนักและเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งระดับหน่วยงาน ชุมชน และระดับบุคคล ดังนั้นการประชาสัมพันธ์จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน รวมทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจ ดังนั้นการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์จึงเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการ ดังที่กรมสามัญศึกษา (2537 : 3) กล่าวว่า ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น โรงเรียนควรดำเนินการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยตรงโดยมอบหมายให้วางแผนการดำเนินงาน ควบคุมดูแลงาน และรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า งานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่บุคลากรทุกคนในโรงเรียนทั้งที่ได้รับความมอบหมายและไม่ได้รับความมอบหมายควรจะต้องร่วมมือกันสร้างความรู้ความเข้าใจ ดังที่ ขุนทอง ภูผิวดิเอน (2527 : 57) กล่าวว่า การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ต้องเป็นไปอย่างไม่ขาดระยะ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตามจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนไปในตัว แม้จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม

ส่วนวิธีการในการประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมเป็นวิธีการแจ้งเรื่องราวหรือการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันโดยใช้งบประมาณดำเนินการไม่มากนัก และสะดวกต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ อัปษรศรี ปลอดเปลี่ยว (2533 : 110) ที่กล่าวว่า วิธีการประชาสัมพันธ์โดยใช้การประชุมเป็นวิธีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่สะดวกและนิยมใช้กันมากที่สุด เนื่องจากประหยัดเวลาและงบประมาณ นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังเห็นว่า นอกเหนือจากการประชุมแล้ว การประชาสัมพันธ์สามารถทำได้โดยวิธีการอื่น ๆ อีกหลายวิธี เช่น ใช้ระบบเสียงตามสาย ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ จัดป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาคือไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ และผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะ จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนหาโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนสร้างประสานความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความ

เห็นใจกัน และร่วมมือปฏิบัติงานร่วมกันในที่สุด ส่วนปัญหาบุคลากรไม่เห็นความสำคัญนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงให้แก่บุคลากรเพื่อให้เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ ดังที่ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และ เรณูมาศ มาอุ่น (2542 : 12) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรประชุมชี้แจงให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคล ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย และปัญหาผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้และมีทัศนคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญ สวัสดิ์สาดี (2539 : 19) ที่กล่าวว่า การอบรมเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่องานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันและงานที่กำลังจะได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคตโดยตรง

2. การดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 การพัฒนาบุคลากร

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาบุคลากรโดยสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นขั้นหนึ่งของการดำเนินการพัฒนาบุคลากร ดังที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2538 : 40) ได้กล่าวถึงการดำเนินการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า ควรมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร เพื่อจะได้พัฒนาบุคลากรได้ตรงตามความต้องการของบุคลากร

ส่วนวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เป็นการแก้ปัญหาภาคปฏิบัติโดยมีผู้สนใจร่วมกัน ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 101) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความเจริญงอกงามทางอาชีพแก่คณะครู ตามที่คณะครูสนใจและต้องการ การประชุมแบบนี้ อาจจัดให้มีการบรรยาย การอภิปราย มีวิทยากร มีการวัดผล และอาจจะมีการผลิตอุปกรณ์และทำคู่มือครูออกมาใช้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริรัตน์ จิวโสม (2545 : 123) ที่พบว่าวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้พัฒนาบุคลากรตามแนวทางปฏิรูปการศึกษานั้น ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้เพราะว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ

ให้แก่ครูผู้สอนโดยมีวิธีดำเนินการที่เป็นลักษณะประชาธิปไตย นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังเห็นว่านอกเหนือจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสามารถพัฒนาบุคลากรโดยวิธีการอื่น ๆ เช่น การศึกษาดูงาน การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า การประชุมชี้แจง การระดมสมอง เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากรอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระตุ้นครูผู้สอนและบุคลากรให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองในการก้าวเข้าสู่การเป็นครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ และครูผู้ทรงคุณวุฒิ (โกวิท ประมวลพฤษ, 2542 : 9-10) นอกจากการพัฒนาครูผู้สอนแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนต้องหาทางในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 29)

สำหรับการจัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้และทักษะ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พัฒนาความรู้และทักษะของครูผู้สอนในเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้ตื่นตัวและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารให้เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ พัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2543 : 6) ที่พบว่า จากการประเมินผลความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษา พบว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความก้าวหน้ามากที่สุด คิดเป็น 83% สอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2544 : 2) ที่กล่าวว่า ในบรรดางานทั้ง 9 หมวดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น หมวดที่ 4 การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจและถือได้ว่านำไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้ประสานความร่วมมือของหน่วยปฏิบัติได้จัดการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย

ส่วนครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร โดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัย เนื่องจากการดำเนินการพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องได้รับข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานและเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจอย่างทันทั่วทั้ง

ปัญหาการพัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบปัญหาคือบุคลากรไม่เห็นความสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลายคนเห็นว่าเป็นเรื่องยากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และเวลามากในการประกอบ

กิจกรรม จนก่อให้เกิดการปฏิเสธไม่ยอมรับ ไม่ยอมเรียนรู้ ดังที่ วัฒนาพร ระบุว่า (2541 : 80) กล่าวว่า การพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องเริ่มจากการปรับกระบวนการทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่หลายคนเห็นว่ายากที่จะปฏิบัติได้ ทำให้ไม่ยอมเรียนรู้ ไม่เห็นความสำคัญ การสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของแนวคิดนี้เกิดการยอมรับ เห็นความสำคัญ และเต็มใจที่จะปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง เทคนิควิธีการปรับกระบวนการทัศนคติ อาจใช้การระดมพลังสมอง การประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากนั้นก็จะเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง การให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการฝึกฝนให้เกิดทักษะ ความชำนาญ การจัดให้มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ ควรกระทำอย่างจริงจัง ใช้วิธีการที่หลากหลาย ให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความมั่นใจ สามารถนำเทคนิควิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การบริหารและบริการหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสำรวจความสามารถของผู้เรียนและพิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนคละตามความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2543 : 9) ที่กล่าวว่า การจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการสำรวจความสามารถของผู้เรียน แล้วจัดให้แต่ละห้องเรียนมีผู้เรียนคละความสามารถเพื่อให้ห้องเรียนมีลักษณะเหมือนสังคมจริงในชีวิตประจำวัน ที่ผู้เรียนไม่อาจเลือกบุคคลที่จะพบเจอหรือปฏิสัมพันธ์ด้วยได้ เป็นการเตรียมผู้เรียนออกสู่โลกแห่งความจริง และเป็นการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่า มีปฏิสัมพันธ์กัน ได้พูดคุยปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนจะเรียนรู้และปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

การจัดหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างหลากหลาย และจัดให้มีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัย เนื่องจากลักษณะของหลักสูตรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ต้องมีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 15) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรต้องมีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล

เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องจัดหลักสูตรให้หลายหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งให้มีการฝึกทักษะ ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น

การจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวและกีฬา ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัย เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีบทบาทสำคัญในการแสดงออก ซึ่งจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังที่ อรทัย มูลคำ (2542 : 52) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการดำเนินการตั้งแต่วางแผน เลือกวิธีดำเนินกิจกรรม ดำเนินการ และประเมินผล โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 17) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม สิ่งเหล่านี้จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดบรรยากาศการเรียนรู้โดยจัดป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จ ดังที่ ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 1982 : 185) กล่าวว่า บรรยากาศภายในโรงเรียนมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คิลเลียน (Killian, 1968 : 202) ที่พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ตลอดจนความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ดังนั้นการจัดบรรยากาศการเรียนรู้เป็นเรื่องหนึ่ง que ผู้บริหารโรงเรียนต้องใส่ใจ และให้ความสำคัญ ซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 81) กล่าวว่า บรรยากาศของการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าแสวงหาความรู้ เช่น จัดอุทยาน การศึกษา จัดมุมประชาธิปไตย จัดป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ สวมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ และส่งเสริมการแสดงออกของผู้เรียนในโอกาสต่าง ๆ นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจัดบรรยากาศส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมบรรยากาศการช่วยเหลือร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนมากกว่าการแข่งขัน ส่งเสริมการแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร ให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหา (ดวงเดือน อ่อนน่วม, 2542 : 12-13)

การจัดบริการแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดบริการแนะแนวโดยทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัยเนื่องจากการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับ

ความต้องการของผู้เรียนเป็นการดำเนินการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค้นพบ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสำรวจความสามารถของผู้เรียน และจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติ ได้ตอบสนองนโยบายของผู้บริหารโรงเรียน โดยการจัดเตรียมห้องเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อให้ห้องเรียนมีลักษณะเหมือนสังคมจริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนมีโอกาสเลือกบุคคลที่จะพบเจอหรือปฏิสัมพันธ์ได้ เป็นการเตรียมผู้เรียนออกสู่โลกแห่งความจริง

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น การปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ความรู้ความสามารถ และวัยของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ วิไลพันธ์ นวลสิงห์ (2545 : 75) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้กิจกรรมหลากหลายรูปแบบเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละประเภทจะมีคุณค่าไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาและวัยของผู้เรียน ไม่มีกิจกรรมใดที่ดีที่สุด แต่จะมีกิจกรรมบางกิจกรรมดีที่สุดสำหรับบางเนื้อหาบางจุดประสงค์เท่านั้น หน้าที่ของครูผู้สอนคือ ทำความเข้าใจถึงเทคนิควิธีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพของเนื้อหา โดยอาจจัดกิจกรรมเฉพาะอย่าง หรือจัดผสมผสานกัน

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้หลักการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนค้นหา คำตอบด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัย เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 13) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง รวมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบกระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถัย มูลคำ (2542 : 52) ที่ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องลดบทบาทผู้สอนเป็นผู้กำกับหรือผู้จัดการเพื่อสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการในห้องเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการสอนวิชาต่าง ๆ ทุกระดับการศึกษา การจัดนิทรรศการจะเข้ามามีบทบาทได้เกือบทุกเรื่อง ซึ่งการจัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการภายในห้องเรียนเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน บรรยากาศจะมีลักษณะเป็นแบบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังที่ สมคิด สร้อยน้ำ (2542 : 250) กล่าวว่า การจัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการภายในห้องเรียนเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีการที่ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน เช่น ฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน รู้จักการแบ่งงานกันทำ รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความรับผิดชอบ มีโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ไสว พิกขาว (2542 : 243) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีลักษณะเป็นแบบประชาธิปไตย บรรยากาศเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนโดยบริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยเห็นว่า ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริการด้านรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผล ซึ่งจะทำให้สามารถช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างทันเหตุการณ์ ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดฝึกอบรมให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ด้านการแนะแนว จิตวิทยาการเรียนรู้และการให้คำปรึกษาดังที่กรมสามัญศึกษา (2541 : 25) กล่าวว่า งานแนะแนวเป็นงานที่ครูผู้สอนทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน แนะนำให้เกิดความกระตือรือร้น มีทักษะและความเชื่อมั่นในงานแนะแนว สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ มีการติดตามผลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการของผู้เรียน

ปัญหาในการจัดห้องเรียน หลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้และบริการแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาคือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงเชื่อมั่นและคุ้นเคยอยู่กับการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญของตนให้แก่ผู้เรียน ไม่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ครูผู้สอนยังเป็นผู้ตัดสินใจในทุกเรื่อง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถ

และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดจิตสำนึก และจิตวิญญาณของความ เป็นครู ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีแก้ปัญหา คือการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสร้าง ความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เห็นความ สำคัญ เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง ดังที่ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 80) กล่าวไว้ว่า เทคนิควิธีการปรับกระบวนการทัศน์ เป็นเทคนิคที่สร้างความตระหนักให้ ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจใช้การระดมพลังสมอง การประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากนั้นก็ พัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจ และฝึกฝนทักษะจนเกิดความ ชำนาญ ซึ่งควรกระทำอย่างจริงจังใช้วิธีการอย่างหลากหลาย ให้ครูได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความ เชื่อวชาญ ความมั่นใจ สามารถนำเทคนิควิธีการไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ส่วนครูผู้สอนพบปัญหาในการจัดหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียน รู้ และบริการแนะแนว คือไม่มีเวลาเพราะมีงานรับผิดชอบมาก อาจเนื่องจากว่าครูผู้สอนมี ภาระกิจมาก ทั้งงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อเวลาในการจัดหลักสูตร กิจกรรมการเรียน รู้ บรรยากาศการเรียนรู้และบริการแนะแนว ซึ่งปัญหานี้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรใช้วิธี ส่งเสริมและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การได้พัฒนาเจตคติจะ ช่วยให้คุณผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนต้อง กระตุ้นให้คุณผู้สอนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างขวัญและกำลังใจของคุณผู้สอนให้อยู่ในสภาพสูง เพื่อให้คุณผู้สอนเห็นความสำคัญและเต็มใจที่จะทุ่มเทเวลาให้กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ดังที่ นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2538 : 57) กล่าวว่า ถ้าผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่องาน และมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานย่อมอุทิศตนเพื่องาน

2.3 การจัดระบบสนับสนุน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดแหล่งความรู้ที่เชื่อมต่อการศึกษาค้นคว้าโดยจัดระบบบริหารและบริการให้ได้ มาตรฐาน สะดวกง่ายต่อการค้นคว้า ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดแหล่งความรู้ให้มีระบบบริหารและ บริการที่ได้มาตรฐาน สะดวกง่ายต่อการค้นคว้าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะห้องสมุด ซึ่งเป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้แห่งหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้ได้มาตรฐาน โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน บรรณารักษ์ ครูผู้สอน ต้องร่วมพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้อย่าง

แท้จริง ดังที่ พรึ้มเพรา คงธนะ (2543 : 2) กล่าวว่าทรัพยากรสารสนเทศมีอยู่อย่างหลากหลายในห้องสมุด ทั้งที่เป็นวัสดุสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่อเทคโนโลยี ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เสริมสร้างความรู้ สร้างนิสัยรักการอ่าน และได้พักผ่อนคลายเครียด ดังนั้นการจัดให้มีระบบบริหารและบริการที่ได้มาตรฐาน มีความทันสมัย จะทำให้ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ที่มีค่ามหาศาลต่อผู้เรียนในอันที่จะศึกษาค้นคว้า ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนา นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังเห็นว่าแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนที่เป็นแหล่งความรู้ที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับการเรียนรู้ได้ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์ ศูนย์ราชการ แหล่งธรรมชาติ สถานประกอบการต่าง ๆ สื่อสารมวลชนของรัฐ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่ กระตือรือร้น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้แหล่งความรู้ดังกล่าว

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนโดยจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องมีลักษณะที่หลากหลาย สามารถตอบสนองของความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และต้องให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นนอกเหนือจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 33) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสร้างสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมการทํางานจริงและปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ตรวจสอบความเหมาะสมของสื่อและวัสดุอุปกรณ์

การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดโดยมอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนดูแลรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียน ประกอบไปด้วยผู้ที่ได้รับการยอมรับจากโรงเรียนและครูผู้สอนว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในงานวิชาการมากที่สุด จนได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน จึงมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปัญหาในการจัดแหล่งความรู้และปัญหาในการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนพบปัญหาคือ ขาดหนังสือ สิ่งพิมพ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งสื่อและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาทางด้าน

งบประมาณ ในการดำเนินงานใด ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ งบประมาณเป็นสิ่งจำเป็น โรงเรียนจะต้องจัดงบประมาณที่จะใช้จ่ายเตรียมไว้ล่วงหน้า ซึ่งควรต้องจัดเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมหรือถ้าโรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ เพราะในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนต้องใช้งบประมาณหลาย ๆ ด้าน งบประมาณอาจไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าควรหางบประมาณจากทางด้านอื่น ๆ เช่น เงินสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน

2.4 การจัดระบบนิเทศภายใน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เตรียมการวางแผนการนิเทศโดยแจ้งนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้บุคลากรทราบ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัย เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้แจ้งนโยบายแก่บุคลากรภายในโรงเรียน บุคลากรจะได้มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา สุทธิเสน (2532 : 128) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เริ่มต้นจะเป็นแรงกระตุ้นให้ครูเกิดความตื่นตัวทางการนิเทศดีกว่าผู้อื่น และยังสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2534 : 31) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาย่อมเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้การนิเทศและผู้สนับสนุนการนิเทศ ฉะนั้นความเอาใจใส่ของผู้บริหารโรงเรียนจึงมีผลต่อบรรยากาศและสัมฤทธิ์ผลของโครงการนิเทศภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

การวางแผนการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานโครงการ ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ผู้ทำงานทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน จัดทำแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของโรงเรียน จะทำให้การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน (2529 : 116) ที่พบว่า การวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะมีอิทธิพลต่อความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานถูกต้องตามหลักการจัดการนิเทศ การศึกษา และอาจกล่าวได้ว่าการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นขั้นที่ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารโรงเรียนจะร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา ความต้องการจำเป็นของสิ่งที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

การปฏิบัติตามแผนการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประชุมผู้เกี่ยวข้องและคณะทำงานโดยกำหนดงานที่จะปฏิบัติและแบ่งงานรับผิดชอบ ผู้วิจัยเห็นว่าการ

ปฏิบัติตามแผนการนิเทศเป็นการปฏิบัติตามโครงการที่ได้คัดเลือกไว้ว่าจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังเห็นว่าในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ควรมีการจัดเตรียมปัจจัยเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพราะการดำเนินงานสิ่งที่จะขาดไม่ได้คือปัจจัยต่าง ๆ ปัจจัยเป็นสิ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างดี ดังที่ วิจิตร ศรีสะอาด (2524 : 43) กล่าวว่า ปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารงาน ซึ่งรู้จักกันในนามของ 4 M's ได้แก่ คน (Men) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) การที่ถือว่าปัจจัยดังกล่าวมีความจำเป็นเพราะถือว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานนั้นขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยดังกล่าวเป็นสำคัญ

การประเมินผลการนิเทศ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลการนิเทศโดยใช้การพิจารณาคุณภาพและปริมาณงานที่ปรากฏ ผู้วิจัยเห็นว่า การประเมินผลงานใด ๆ นั้น ควรจะต้องพิจารณาทั้งด้านคุณภาพและปริมาณงานไปพร้อม ๆ กัน เพราะงานที่มีปริมาณมาก อาจจะไม่มีความหมายของงาน ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 35) กล่าวว่า การประเมินผลงาน ควรกำหนดวิธีประเมินผลงานไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข ควรจะประเมินผลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

การดำเนินการจัดให้มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการโดยมีระบบประเมินความดีความชอบอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ง่าย ครูผู้สอนจะต้องเชื่อมั่นและอดทนที่จะดำเนินการให้บังเกิดผล ดังนั้นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการปฏิบัติให้เกิดผล ดังที่ กรมสามัญศึกษา (2543 : 12) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศ และผู้เกี่ยวข้องทุกระดับจะต้องให้กำลังใจ ให้คำยกย่อง ชมเชย ชื่นชมครูผู้สอนที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ มีระบบประเมินความดีความชอบที่จะพิจารณาจากการปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปราณี ชูแผน (2530 : 45) กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาที่มุ่งส่งเสริม บำรุงขวัญ ย่อมทำให้ผู้นิเทศประสบความสำเร็จในการพัฒนาครูผู้สอนและโรงเรียนให้มีคุณภาพ เพราะขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนย่อมทำให้การเรียนการสอนดีตามไปด้วย สัมฤทธิ์ผลของการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับขวัญของครูผู้สอน

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้การนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับผลการวิจัย เนื่องจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการนิเทศที่เน้นการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และ

ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วย ดังที่ วัชรวิภา เลาเรียนดี (2545 : 159-160) กล่าวไว้ว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการช่วยเหลือแนะนำซึ่งกันและกัน ทำให้มีการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในสายเดียวกัน หรือต่างสาขากัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการร่วมมือกันปฏิบัติงาน ช่วยเติมช่องว่างระหว่างครูผู้สอนด้วยกัน ช่วยคลายกฎแห่งความโดดเดี่ยวของครูผู้สอนแต่ละคน ช่วยทำให้ครูผู้สอนรู้สึกว่ามีเพื่อนหัวอกเดียวกัน ประสบปัญหาคล้ายกัน

ปัญหาในการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาคือ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการนิเทศภายในโรงเรียน บุคลากรไม่ปฏิบัติตามนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาจากบุคลากรขาดความรู้และทักษะในการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนให้บุคลากรทราบอย่างชัดเจน ซึ่งวิธีการอาจทำได้โดยประชุมชี้แจง จัดทำเอกสารหรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ส่วนปัญหาจากบุคลากรไม่ปฏิบัติตามนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดการควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงาน งานจึงขาดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าควรแก้ไขโดยมีการติดตามผลการทำงานทุกระยะ ทุกลำดับขั้นตอนของการทำงาน จะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ ชารีมณีนศรี (2523 : 18) กล่าวว่า การทำงานจะประสบผลและมีวิธีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ต้องมีการติดตามผลทุก ๆ ระยะ และทุกขั้นตอนของการทำงาน

3. การประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลแนวใหม่ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเชื่อว่าสามารถที่จะวัดและประเมินผลความสามารถของผู้ทำงาน หรือผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ดังที่ วัชรวิภา เลาเรียนดี (2541 : 63) กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลแนวใหม่ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าการประเมินผลวิธีเดิม ๆ ซึ่งจะมุ่งเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ การประเมินผลตามสภาพจริงไม่เน้นเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริง

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเห็นว่าในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องหมั่นรวบรวมผลการปฏิบัติงานไว้เสมอ เพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานในขั้นต่อไป ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลและรวบรวมข้อมูลได้เป็นอย่างดีน่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง

ปัญหาการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนพบปัญหาคือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาจากบุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจของครูให้อยู่ในสภาพสูง ดังที่ Kimball Wiles and John T. Lovell (อ้างใน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538 :68) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ในอันที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีในกลุ่ม ช่วยขจัดข้อขัดแย้งในกลุ่ม ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน ช่วยเหลือครูผู้สอนพอใจในการปฏิบัติงาน ช่วยให้ครูผู้สอนรู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญ และเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น ครูผู้สอนจะหันมาให้ความร่วมมือ ปัญหาเรื่องการไม่ให้ความร่วมมือจะหมดไปในที่สุด

ส่วนครูผู้สอนพบปัญหาการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลายคนเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก สลับซับซ้อน ซึ่งเมื่อก่อนจะประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของงาน ก็จะประเมินจากตัวผู้เรียนโดยใช้วิธีวัดความรู้ ความจำเป็นส่วนมากด้วยการใช้แบบทดสอบหรือข้อสอบ เมื่อบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แนวทางการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของการปฏิรูปการศึกษา แต่ครูผู้สอนส่วนมากยังคงเชื่อมั่นและคุ้นเคยกับแนวทางปฏิบัติเดิม ๆ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 4) ได้สรุปพฤติกรรมกรรมการสอนของครูไว้ว่า การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นการสอนของครู เน้นการเรียนแบบท่องจำ รวมทั้งการประเมินผลก็ยังคงประเมินโดยเน้นวัดความรู้ความจำ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาคือการจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน ควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จะส่งผลให้การประเมินผลมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ และควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลไว้โดยเฉพาะ ดังที่ ชาญชัย อัจฉินสมาจาร (2525 : 70) กล่าวว่า ในการดำเนินงานของหมู่คณะนั้นจะเป็นการดีถ้าหากจะทำงานโดยผ่านทางคณะกรรมการ เพราะคณะกรรมการแต่ละฝ่ายจะทำงานเกี่ยวกับปัญหาในขอบข่ายที่ตัวเองได้รับมอบหมายและทำหน้าที่ประสานงานกับคณะกรรมการต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งจะทำให้งานดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก่โรงเรียนในสังกัด เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปรับปรุงและพัฒนาการสอน ตลอดจนแก้ปัญหาพฤติกรรมการสอนเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
2. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลงานด้านการจัดการเรียนรู้ดีเด่น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิติมา ปรีดีดีลิก. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: อักษรวิพัฒน์.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์. (2542). **การพัฒนาการศึกษาแท้และแฟ้มพัฒนางาน**. กรุงเทพมหานคร: มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **ปั้นสมองของชาติ: ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ชั๊สเชส มีเดีย.
- ขุนทอง ภูผิวเดือน. (2527). งานประชาสัมพันธ์. **มิตรครู**. 2 (พฤษภาคม) : 57.
- เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, สำนักงาน. (2546). **ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา: แนวทางในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปัญหาปฏิรูป**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (อัดสำเนา).
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2531). **การบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโครงการพัฒนาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2535). **การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540– 2544)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **ก้าวสู่สหัสวรรษใหม่ เด็กไทยเรียนรู้อย่างมีความสุข**. กรุงเทพมหานคร: วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- ชาญ สวัสดิ์สาลี. (2539). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์. (2525). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์.
- ชารี มณีศรี. (2523). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.

- ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2542). **รูปแบบการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร.**
กรุงเทพมหานคร: โครงการปฏิรูปการเรียนรู้.
- ทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์. (2539). ความเชื่อมโยงระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในภูมิภาคเอเชีย
และแปซิฟิก. **วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสหประชาชาติ 2**
(เมษายน): 13.
- ทีศนา แชมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. **วารสารวิชาการ**
5 (พฤษภาคม): 4 – 5.
- ทีศนา แชมมณี. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.**
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2530). **หลักการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: องค์กรศิลป
การพิมพ์.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2542). **การพัฒนา รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น**
ศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นิพนธ์ จิตต์ภักดี. (2538). ขวัญเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน. **สารพัฒนา**
หลักสูตร. 4 (มกราคม): 57.
- นิวัฒน์ วดีศิริศักดิ์. (2542). **การปฏิบัติตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้น**
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
นครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราณี ชูแผน. (2530). **การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2537). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). **การบริหารบุคลากรในโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
พิณเณศ.
- พระธรรมปิฎก (ปอ.ปยุตโต). (2541). **แ่งคิด ข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา.**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พิเศษฐ์ สุทธิวิรัตน์. (2540). **ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา**
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พริ้มเพรา คงธนะ. (2543). การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้. **วารสารวิชาการ** 3 (ตุลาคม): 2 – 3.
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และเรณูมาศ มาอุ้น. (2542). **โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญในจังหวัดสกลนคร: กรณีศึกษา การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิรูปทั้งโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เย็น ภู่วรรณ. (2543). ไอทีกับการพัฒนาการศึกษา. **วารสารปฏิรูปการศึกษา** 2 (กรกฎาคม): 9.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **รายงานผลการประชุมสมัชชาการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เรณูนวล จุจันทร์. (2543). **การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูหมวดวิชาภาษาไทย และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนในสหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เรียงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2542). **การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร: ธนพรการพิมพ์.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2545). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ.** นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพมหานคร: เลิฟแลนด์ลิฟเพรส.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพมหานคร: ธนพรการพิมพ์.
- วันชัย ศิริชนะ. (2543). **ทิศทางนโยบายการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. วารสารปฏิรูปการศึกษา** 2 (กรกฎาคม) : 13.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2524). **บริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิทยากร.
- วิจิตร อวະกุล. (2522). **การประชาสัมพันธ์:หลักและวิธีปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540). **โครงการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ.** กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์พรีนติ้งจำกัด.

- วิทยากร เชียงกุล. (2541). **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2540**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ตะวันออก.
- วิไลพันธ์ นวลสิงห์. (2545). **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรนุช ปิณฑวณิช. (2543). **โรงเรียนพร้อมปฏิรูปการเรียนรู้แค่ไหน. วารสารสถานปฏิรูป 3 (พฤษภาคม): 6-8.**
- วราภรณ์ ศุนาลัย. (2536). **หลักสูตรและหลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร: สามมิตรการพิมพ์.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2530). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการ ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: อาร์ทกราฟิค.
- ศักดิ์ ททรัพย์ขวัญเมือง. (2543). **การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการ ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2529). **การนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการ ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2539). **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). **แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2543). **ปฏิรูปการศึกษา: ก้าวอย่างมั่นใจ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). **การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545). **ยุทธศาสตร์บัญญัติปฏิรูป: แนวคิดและผลสำเร็จที่แจ่มชัด**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). **การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). **การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

- สมคิด สร้อยน้ำ. (2542). **หลักการสอน**. อุดรธานี: สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- สมาน แก้วคำไสย์. (2545). **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. คุณภาพ. (2542). **วารสารวิชาการ 2 (มกราคม) : 44.**
- สัญญา จันทรังษี. (2535). **ลำดับความสำคัญของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สามัญศึกษา, กรม. (2534). **แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- สามัญศึกษา, กรม. (2537). **เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2537**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- สามัญศึกษา, กรม. (2538). **นโยบายของกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2538**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. (2539). **แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- สามัญศึกษา, กรม. (2540). **แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- สามัญศึกษา, กรม. (2541). **แนวทางการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ประจำปี 2541**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. (2542). **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. (2543). **แนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา: การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สิริรัตน์ จิวโสม. (2545). **สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาตนเอง ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสกลนคร.

- สุจิตรา สุทธิเสน. (2532). การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพล วังสินธุ์. (2542). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารวิชาการ* 5 (สิงหาคม): 34.
- สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์. (2541). การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พี.รินทร์.
- สุมณฑา พรหมบุญ. (2542). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2542). **แฟ้มสะสมงาน Portfolio**. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พี.รินทร์ จำกัด.
- สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. รายงานการประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ: ก้าวแรกแห่งความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไสว พักขาว. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราวิชาการ ราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- อบรม สีนภิบาล. (2524). **ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อรรถัย มูลคำ. (2542). การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พี.รินทร์ จำกัด.
- อัปษรศรี พลอดเปลี่ยว. (2533). **การประชาสัมพันธ์การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิสระ เสียงเพราะดี. (2541). **คู่มือสอบบรรจุ เลื่อนระดับ ปรับตำแหน่ง และปฏิบัติราชการ**. กรุงเทพมหานคร: ธนพรการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Adams, Harold P., and Dickey, Frank G. (1966). *Basic Principle of Supervision*. Eurasia: Publishing House.
- Bertelsen, Cynthia Diane. (19xx). *Primary Special Education Children Within and Inclusive Child – Centered Environment: A Qualitative Case Study*. Dissertation Thesis, Ph.D. (Education, Elementary). Ohio: The Ohio State University. (Protocopied).

- Brandes, Donna.,and Ginnis, Paul. (1988). **A Guide to Student Centered Learning**.
London: Blackwell Ltd.
- Castetter, William B. (1992). **The Personnel Function in Educational Administration**.
New York: Macmillan.
- Driscoll, Marcy P. (1994). **Psychology of Learning for Instruction**. Needham Height
MA: Allyn & Bacon.
- Hoy,Wayne K,and Cecil, G.Miskel. (1982). **Educational Administration: Theory,
Research and Practice**. New York: Random House.
- Killian, Ray A. (1968). **Managing by Decision for Maximum Executive Effectiveness**.
North Carolina: Valle – Balou Press.
- Sharan, S.,and Sharan, Y. (1976). **Small – Group Teaching**. Englewood Cliffs, New
Jersey: Educational Technology Publications.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3147

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาระดับปริญญาโท อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3148

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3149

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาระดับปริญญาโท อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3150

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3151

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษานิเทศศาสตร์ ภาควิชาบริหารการศึกษาศาสนาวิชาการศึกษาและพัฒนาลักษณ์ อยู่ในช่วงการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์มณนิภา ชูติบุตร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์มณนิภา ชูติบุตร เป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3152

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษาศาखाวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์ศกุนตลา สุขสมัย เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์ศกุนตลา สุขสมัย เป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/3153

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์จินตนา วีระเกียรติสุนทร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์จินตนา วีระเกียรติสุนทร เป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาใน โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/0364

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

19 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2. รายชื่อโรงเรียน

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชา
นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการ
ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากทมมหานคร เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียด
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางพุทธชาติ ทองกร ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทรศัพท์ 0-2218-2680

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. มัธยมศึกษาสันพิทยาศาสตร์	21. สอนกุลลาบวิทยาลัย
2. ศรีอยุธยา	22. เทพศิรินทร์
3. สันติราษฎร์วิทยาลัย	23. วัดสระเกษ
4. สามเสนวิทยาลัย	24. สายปัญญา
5. ราชันันทาจารย์ สามเสนวิทยาลัย 2	25. พุทธจักรวิทยา
6. ศิลปากรพัฒน	26. มัธยมวัดธาตุทอง
7. สุวรรณสุทธารามวิทยา	27. ยานนาเวศวิทยาคม
8. มัธยมวัดเบญจมบพิตร	28. วัดสุทธิวราราม
9. โยธินบูรณะ	29. สตรีศรีสุริโยทัย
10. ราชวินิต มัธยม	30. พระโขนงพิทยาลัย
11. วัดน้อยนพคุณ	31. วชิรธรรมสาริต
12. วัดราชาธิวาส	32. สิริรัตนาร
13. ไตรมิตรวิทยาลัย	33. ปทุมคงคา
14. เตรียมอุดมศึกษา	34. สายน้ำผึ้ง
15. มัธยมวัดมกุฎกษัตริย์	35. เจ้าพระยาวิทยาคม
16. วัดบวรนิเวศ	36. นนทรีวิทยา
17. วัดราชบพิตร	37. กุณนทีวิทยารามวิทยาคม
18. วัดสังเวช	38. พิบูลประชาสรรค์
19. เบญจมราชาลัย	39. สุรศักดิ์มนตรี
20. สตรีวิทยา	40. สตรีมหาพฤฒาราม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 04014/416

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1
อาคาร 4 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

26 มกราคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางพุทธชาติ ทองกร นิสิตปริญญาโท ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิตเทศการศึกษาศาสตร์และพัฒนาลักษณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย เรื่อง “การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 พิจารณาแล้วเห็นว่าการวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและวงการศึกษาโดยรวม สมควรให้การสนับสนุน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ลงนาม

(นายดำหรี งามสันเทียะ)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปฏิบัติหน้าที่

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

กลุ่มอำนาจการ

โทรศัพท์ 0-2245-8391 โทรสาร 0-2245-9939

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัย

นางพุทธชาติ ทองกร

ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาניתศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามฉบับที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารโรงเรียน
2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ
  - ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 33 ข้อ
  - ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 14 ข้อ

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์โดยส่วนรวม ไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด และจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จึงขอให้ท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ
  - ( ) 1. ชาย
  - ( ) 2. หญิง

2. อายุ
  - ( ) 1. 30-35 ปี
  - ( ) 2. 36-40 ปี
  - ( ) 3. 41-45 ปี
  - ( ) 4. 46-50 ปี
  - ( ) 5. มากกว่า 50 ปี

3. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา
  - ( ) 1. ปริญญาตรี
  - ( ) 2. ปริญญาโท
  - ( ) 3. ปริญญาเอก
  - ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ตำแหน่ง
  - ( ) 1. ผู้อำนวยการโรงเรียน
  - ( ) 2. รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

5. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง
  - ( ) 1. ต่ำกว่า 5 ปี
  - ( ) 2. 5-10 ปี
  - ( ) 3. 11-15 ปี
  - ( ) 4. 16-20 ปี
  - ( ) 5. มากกว่า 20 ปี

6. ท่านเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่

- ( ) 1. ไม่เคย
 ( ) 2. เคย (โปรดระบุรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 6.1 และ 6.2)

6.1 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาโดยเฉลี่ยต่อครั้ง

- ( ) 1. 1-3 วัน
 ( ) 2. 4-6 วัน
 ( ) 3. 7-10 วัน
 ( ) 4. มากกว่า 10 วัน

6.2 หน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ( ) 1. กรมสามัญศึกษา
 ( ) 2. กรมวิชาการ
 ( ) 3. หน่วยงานพิเศษ
 ( ) 4. กลุ่มโรงเรียน
 ( ) 5. โรงเรียนเป็นผู้จัด
 ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (แต่ละข้ออาจตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ขั้นเตรียมการ

1. ท่านกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่ได้กำหนด
  - ( ) กำหนด ในการกำหนดนโยบายโรงเรียนยึดหลักเกณฑ์ดังนี้
    - ( ) 1. ตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด
    - ( ) 2. ปฏิบัติตามนโยบายของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา
    - ( ) 3. ปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา
    - ( ) 4. ยึดสภาพปัญหาเป็นหลักสำคัญ
    - ( ) 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านได้แจ้งนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้บุคลากรในโรงเรียนได้ทราบหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่ได้แจ้งให้ทราบ
  - ( ) แจ้งให้ทราบโดยปฏิบัติดังนี้
    - ( ) 1. แจ้งในที่ประชุมประจำเดือน
    - ( ) 2. แจ้งผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
    - ( ) 3. แจ้งในแผนปฏิบัติการประจำปี
    - ( ) 4. ทำหนังสือเวียน
    - ( ) 5. จัดทำเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์
    - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านได้กำหนดวิธีการในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้กำหนด
- ( ) กำหนดโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้
- ( ) 1. ศึกษาโดยวิธีการวิจัย
- ( ) 2. ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ
- ( ) 3. ศึกษาโดยใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ
- ( ) 4. ศึกษาโดยวิธีสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ
- ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. ท่านได้ดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. ประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ
- ( ) 2. กำหนดวิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ
- ( ) 3. กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม
- ( ) 4. กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- ( ) 5. กำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล
- ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. ท่านได้มอบหมายให้บุคลากรใดมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ( ) ไม่ได้มอบหมาย
- ( ) ได้มอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
- ( ) 2. รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายอื่น ๆ
- ( ) 3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
- ( ) 4. หัวหน้าระดับชั้น
- ( ) 5. ครูทุกคนในโรงเรียน
- ( ) 6. ตัวแทนครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
- ( ) 7. ศึกษานิเทศก์
- ( ) 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านได้ดำเนินการประชาสัมพันธเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ
  - ( ) 2. วางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ งานนโยบาย โครงการกิจกรรม
  - ( ) 3. จัดให้มีสถานที่ให้การประชาสัมพันธเป็นสัดส่วน
  - ( ) 4. จัดระบบการให้บริการประชาสัมพันธ
  - ( ) 5. จัดระบบการผลิตสื่อการประชาสัมพันธ
  - ( ) 6. จัดให้มีศูนย์การผลิตสื่อประชาสัมพันธ
  - ( ) 7. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ
  - ( ) 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

7. ท่านได้กำหนดวิธีการในการประชาสัมพันธให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้กำหนด
- ( ) กำหนดโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้
- ( ) 1. การประชุม
  - ( ) 2. การอภิปราย
  - ( ) 3. การใช้เอกสารสิ่งพิมพ์
  - ( ) 4. การจัดนิทรรศการ
  - ( ) 5. การจัดกิจกรรมพิเศษ
  - ( ) 6. การใช้ระบบเสียงตามสาย
  - ( ) 7. การจัดให้มีการแนะแนว
  - ( ) 8. การจัดป้ายนิเทศ
  - ( ) 9. การพบปะเยี่ยมเยียน
  - ( ) 10. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
  - ( ) 11. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขั้นตอนการ

8. ท่านได้ดำเนินการในการพัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติที่ดี และมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. สำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร
  - ( ) 2. จัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร
  - ( ) 3. แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำปรึกษา
  - ( ) 4. กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน
  - ( ) 5. กำหนดกลยุทธ์และขั้นตอนการดำเนินงาน
  - ( ) 6. คัดเลือกบุคลากรที่จะรับการพัฒนา
  - ( ) 7. จัดภาระงานสอนให้เอื้อต่อการพัฒนา
  - ( ) 8. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก
  - ( ) 9. จัดให้มีการติดตามและประเมินผล
  - ( ) 10. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....
9. ท่านได้กำหนดวิธีการใดที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีเจตคติที่ดีและมีความรู้ความเข้าใจรวมทั้งทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ( ) ไม่ได้กำหนด
- ( ) กำหนดโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้
- ( ) 1. การประชุมนิเทศ
  - ( ) 2. การระดมสมอง
  - ( ) 3. การประชุมชี้แจง
  - ( ) 4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
  - ( ) 5. การศึกษาดูงาน
  - ( ) 6. การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า
  - ( ) 7. การบรรยาย
  - ( ) 8. การสาธิต
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านได้จัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเรื่องใด

- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) จัด โดยพัฒนาความรู้ในเรื่องดังต่อไปนี้
- ( ) 1. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
  - ( ) 2. สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา
  - ( ) 3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
  - ( ) 4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 5. การวิจัยในชั้นเรียน
  - ( ) 6. วิธีวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
  - ( ) 7. จิตวิทยาการเรียนรู้
  - ( ) 8. จิตวิทยาพัฒนาการ
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

11. ท่านได้จัดให้ครูผู้สอนได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในเรื่องใด

- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) จัด โดยพัฒนาทักษะในเรื่องดังต่อไปนี้
- ( ) 1. การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 2. การวิเคราะห์หลักสูตร
  - ( ) 3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
  - ( ) 4. การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
  - ( ) 5. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป
  - ( ) 6. การผลิตสื่อการเรียนรู้
  - ( ) 7. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน
  - ( ) 8. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

12. ท่านได้ดำเนินการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. สำรวจความสามารถของผู้เรียน
- ( ) 2. วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน
- ( ) 3. พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ
- ( ) 4. พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนคละตามความสามารถ
- ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
13. ท่านได้ดำเนินการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. จัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรอย่างหลากหลาย
- ( ) 2. จัดให้มีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
- ( ) 3. จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- ( ) 4. ยืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์ และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้
- ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
14. ท่านได้ดำเนินการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการดังนี้
- ( ) 1. กิจกรรมแนะแนว
- ( ) 2. กิจกรรมแก้ปัญหา
- ( ) 3. กิจกรรมตามวาระสำคัญ
- ( ) 4. กิจกรรมหลังเคารพธงชาติ
- ( ) 5. กีฬาสี
- ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

15. ท่านได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ให้การสนับสนุน
- ( ) ให้การสนับสนุน ดังต่อไปนี้
- ( ) 1. ส่งเสริมให้นำบุคลากรจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - ( ) 2. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - ( ) 3. จัดฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
16. ท่านได้ดำเนินการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. จัดตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะ
  - ( ) 2. จัดสรรงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ให้
  - ( ) 3. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร
  - ( ) 4. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้
  - ( ) 5. จัดระบบป้องกันสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
17. โรงเรียนของท่านได้จัดให้มีบรรยากาศการเรียนรู้อะไรบ้างที่ส่งเสริมการรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) ได้จัด ดังต่อไปนี้
- ( ) 1. อุทยานการศึกษา
  - ( ) 2. สวนในวรรณคดี
  - ( ) 3. ป้ายความรู้ตามบริเวณต่าง ๆ
  - ( ) 4. ป้ายนิเทศ
  - ( ) 5. สวนหนังสือ
  - ( ) 6. มุมประชาธิปไตย
  - ( ) 7. มุมวิทยาศาสตร์
  - ( ) 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

18. ท่านได้ดำเนินการจัดห้องเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
  - ( ) 1. จัดห้องเรียนเฉพาะวิชา
  - ( ) 2. บริการวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน
  - ( ) 3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดมุมความรู้
  - ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

19. ท่านได้ดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ ดำเนินการ ดังนี้
  - ( ) 1. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของโรงเรียน
  - ( ) 2. จัดทำแผนปฏิบัติการแนะแนวที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
  - ( ) 3. แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน
  - ( ) 4. สร้างทีมงานโดยการนำครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแนะแนว
  - ( ) 5. สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพเหมาะสมเข้ารับตำแหน่งนักแนะแนวของโรงเรียน
  - ( ) 6. จัดประชุม อบรม สัมมนาครูแนะแนว
  - ( ) 7. จัดเอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เหมาะสมทันสมัยและเพียงพอ
  - ( ) 8. ให้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น
  - ( ) 9. จัดศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพของโรงเรียนโดยเฉพาะ
  - ( ) 10. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนางานแนะแนว
  - ( ) 11. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง
  - ( ) 12. กำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว
  - ( ) 13. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
  - ( ) 14. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

20. โรงเรียนของท่านได้จัดบริการแนะแนวประเภทใดบ้าง

- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) จัด ดังต่อไปนี้
- ( ) 1. บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล
  - ( ) 2. บริการข้อมูลข่าวสาร
  - ( ) 3. บริการให้คำปรึกษา
  - ( ) 4. บริการจัดวางตัวบุคคล
  - ( ) 5. บริการติดตามและประเมินผล
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

21. ท่านได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดแหล่งความรู้ (เช่น ห้องสมุด ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ห้องโสตทัศนศึกษา เป็นต้น) ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. จัดอาคารสถานที่ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะ
  - ( ) 2. จัดระบบบริหารและบริการให้ได้มาตรฐาน สะดวกง่ายต่อการค้นคว้า
  - ( ) 3. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้
  - ( ) 4. เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปใช้บริการอย่างเต็มที่
  - ( ) 5. จัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า
  - ( ) 6. นำบุคลากรไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลงานด้านการจัดแหล่งความรู้ดีเด่น
  - ( ) 7. สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งความรู้
อย่างเพียงพอ
  - ( ) 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

22. ท่านมีวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์หรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีวิธีใด ๆ
- ( ) มีวิธีการ ดังนี้
- ( ) 1. จัดประชุม อบรม ชี้แจง ให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญ
  - ( ) 2. จัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ
  - ( ) 3. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และสาธิตการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์
  - ( ) 4. จัดให้ครูได้เยี่ยมชมและศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลงานด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ดีเด่น
  - ( ) 5. ให้งบประมาณสนับสนุนตามความต้องการจำเป็น
  - ( ) 6. จัดให้มีการประกวดสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ทุกปี
  - ( ) 7. ติดตามผลการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
  - ( ) 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

23. ท่านได้กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้กำหนด
- ( ) ได้กำหนด โดยดำเนินการดังนี้
- ( ) 1. จัดทำในรูปคณะกรรมการหรือคณะทำงานดูแลรับผิดชอบ
  - ( ) 2. มอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนดูแลรับผิดชอบ
  - ( ) 3. กำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะ
  - ( ) 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

24. ท่านได้กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้กำหนด
- ( ) กำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ดังนี้
- ( ) 1. จัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 2. จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร
  - ( ) 3. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน
  - ( ) 4. ดูแลให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 5. อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ
  - ( ) 6. สนับสนุนระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน
  - ( ) 7. ประเมินผลการปฏิบัติงาน
  - ( ) 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
25. ท่านได้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ชี้แจง
- ( ) ได้ชี้แจง โดยสรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้
- ( ) 1. พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 2. เพิ่มขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนขณะปฏิบัติงาน
  - ( ) 3. เพิ่มความมั่นคงในวิชาชีพให้แก่ครูผู้สอน
  - ( ) 4. แก้ไขสภาพปัญหาในทุกๆ ด้านของโรงเรียน
  - ( ) 5. ตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษา
  - ( ) 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

26. ท่านได้เตรียมการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้เตรียมการ
- ( ) ได้เตรียมการ โดยดำเนินการดังนี้
- ( ) 1. แจกนโยบายด้านการนิเทศแก่ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ( ) 2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- ( ) 3. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นของโรงเรียน
- ( ) 4. กำหนดกรอบแผนงาน นโยบาย วัตถุประสงค์
- ( ) 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
27. ท่านได้กำหนดขั้นตอนในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้หรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้กำหนด
- ( ) กำหนดขั้นตอน ดังนี้
- ( ) 1. เตรียมจัดทำแผน
- ( ) 2. จัดทำแผน กำหนดงาน / โครงการ
- ( ) 3. ปฏิบัติตามแผนหรือดำเนินการตามโครงการที่กำหนด
- ( ) 4. ประเมินแผนงาน / โครงการ
- ( ) 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
28. ท่านได้ดำเนินการในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำโครงการ
- ( ) 2. กำหนดวิธีการเป็นขั้น ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ
- ( ) 3. กำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม
- ( ) 4. กำหนดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- ( ) 5. กำหนดแนวทางในการติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล
- ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

29. ท่านได้ดำเนินการในการปฏิบัติตามแผนการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังนี้
- ( ) 1. ประชุมผู้เกี่ยวข้องและคณะทำงาน
  - ( ) 2. จัดทำรายละเอียดในการปฏิบัติงาน
  - ( ) 3. กำหนดงานที่จะปฏิบัติ
  - ( ) 4. แบ่งงานรับผิดชอบ
  - ( ) 5. ทำความเข้าใจสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการศึกษาร่วมกัน
  - ( ) 6. ตกลงกำหนดแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับระบบการเก็บข้อมูล
  - ( ) 7. ปฏิบัติการนิเทศตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย
  - ( ) 8. มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ
  - ( ) 9. มีการพบปะ ประชุม ทบทวนการปฏิบัติงาน
  - ( ) 10. มีการประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงาน
  - ( ) 11. นำข้อมูลไปดำเนินการแก้ปัญหา
  - ( ) 12. มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน
  - ( ) 13. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

30. ท่านมีวิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีวิธีการใด ๆ
- ( ) มี โดยเลือกใช้วิธีการดังนี้
- ( ) 1. การตรวจสอบผลงาน
  - ( ) 2. การตรวจสอบความสอดคล้องในการดำเนินงาน
  - ( ) 3. การพิจารณาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ
  - ( ) 4. การพิจารณาคุณภาพและปริมาณงานที่ปรากฏ
  - ( ) 5. การพิจารณาเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
  - ( ) 6. การพิจารณางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน
  - ( ) 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

31. ท่านได้ดำเนินการจัดให้มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้
- ( ) 1. ยกย่อง ชมเชยครูผู้สอนที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ
- ( ) 2. มีระบบประเมินความดีความชอบอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม
- ( ) 3. เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ
- ( ) 4. สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน
- ( ) 5. ให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยเหลือครูผู้สอนในการทำงาน
- ( ) 6. จัดสวัสดิการให้แก่ครูผู้สอน
- ( ) 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขั้นประเมินผล

32. ท่านได้ดำเนินการอย่างไรในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ( ) ไม่ได้ดำเนินการ
- ( ) ได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้
- ( ) 1. กำหนดผู้ประเมินผลการดำเนินงาน
- ( ) 2. กำหนดขั้นตอนและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนเหมาะสม
- ( ) 3. ชี้แจงวิธีการและเกณฑ์การประเมินให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ
- ( ) 4. กำหนดแนวทางในการนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน
- ( ) 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

สํานักงานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

33. ท่านใช้วิธีการใดในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ( ) ไม่มีวิธีใด ๆ
- ( ) มีวิธีการประเมินผลดังนี้
  - ( ) 1. ใช้การประเมินจากสภาพจริง
  - ( ) 2. ใช้เพิ่มสะสมผลงานของครูผู้สอนและของผู้เรียน
  - ( ) 3. ใช้แบบสอบถาม
  - ( ) 4. ให้ครูผู้สอนรายงานผลการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
  - ( ) 5. สัมภาษณ์ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
  - ( ) 6. ให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
  - ( ) 7. การสังเกต
  - ( ) 8. การวิเคราะห์
  - ( ) 9. ใช้การทดสอบ
  - ( ) 10. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (แต่ละข้ออาจตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ปัญหาในชั้นการเตรียมการ

1. ท่านประสบปัญหาในการกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่มีปัญหา
  - ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
    - ( ) 1. นโยบายของต้นสังกัดไม่ชัดเจน
    - ( ) 2. บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร
    - ( ) 3. บุคลากรที่ต้องรับทราบนโยบายไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
    - ( ) 4. ขาดงบประมาณในการเตรียมความพร้อม
    - ( ) 5. ขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมความพร้อม
    - ( ) 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านประสบปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่มีปัญหา
  - ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
    - ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร
    - ( ) 2. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ
    - ( ) 3. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ
    - ( ) 4. มีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา
    - ( ) 5. ขาดสื่อและเครื่องมือในการดำเนินการ
    - ( ) 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านประสบปัญหาในการจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร
  - ( ) 2. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ
  - ( ) 3. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ
  - ( ) 4. ผู้รับผิดชอบไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้มาก่อน
  - ( ) 5. ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง
  - ( ) 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ท่านประสบปัญหาในการดำเนินการประชาสัมพันธ์กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร
  - ( ) 2. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ
  - ( ) 3. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะ
  - ( ) 4. บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ
  - ( ) 5. ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงาน
  - ( ) 6. ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง
  - ( ) 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ปัญหาในชั้นดำเนินการ

5. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร
  - ( ) 2. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ
  - ( ) 3. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ
  - ( ) 4. บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ
  - ( ) 5. ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน
  - ( ) 6. ขาดวิธีการในการดำเนินงานที่ถูกต้อง
  - ( ) 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านประสบปัญหาในการจัดหลักสูตร กิจกรรม รวมทั้งบรรยากาศให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากร
  - ( ) 2. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ
  - ( ) 3. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ
  - ( ) 4. บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอ
  - ( ) 5. ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงาน
  - ( ) 6. ขาดเอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์
  - ( ) 7. ขาดอาคารสถานที่
  - ( ) 8. ขาดความร่วมมือจากชุมชน
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวหรือไม่ อย่างไร

( ) ไม่มีปัญหา

( ) มีปัญหา เนื่องจาก

( ) 1. นโยบายและแผนปฏิบัติเกี่ยวกับงานแนะแนวไม่ชัดเจน

( ) 2. ขาดบุคลากรทางการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

( ) 3. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว

( ) 4. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว

( ) 5. ขาดงบประมาณดำเนินงานโครงการ

( ) 6. การจัดบริการด้านต่าง ๆ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

( ) 7. ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว

( ) 8. ขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว

( ) 9. การจัดประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพยังมีน้อย

( ) 10. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

( ) ไม่มีปัญหา

( ) มีปัญหา เนื่องจาก

( ) 1. บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการจัดแหล่งค้นคว้า

( ) 2. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ

( ) 3. ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อดำเนินงานจัดทำแหล่งค้นคว้า

( ) 4. ขาดอาคารสถานที่ ในการจัดทำเป็นแหล่งค้นคว้า

( ) 5. ขาดหนังสือ สิ่งพิมพ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ

( ) 6. ขาดความร่วมมือจากชุมชน

( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์หรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนผลิตและใช้สื่อ
- ( ) 2. ครูผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตสื่อ
- ( ) 3. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอ
- ( ) 4. ไม่มีระบบจัดเก็บ บำรุง และซ่อมแซม สื่อ และวัสดุอุปกรณ์
- ( ) 5. ไม่มีห้องสื่อเฉพาะที่จะให้บริการสื่อการเรียนรู้อ
- ( ) 6. การจัดระบบบริการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ
- ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
10. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดให้มีบุคลากรดูแลการพัฒนาการเรียนรู้อหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. บุคลากรขาดความรู้ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ( ) 2. บุคลากรไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เมื่อได้รับการแต่งตั้ง
- ( ) 3. บุคลากรไม่เต็มใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง
- ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
11. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการวางแผน
- ( ) 2. บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน
- ( ) 3. ขาดการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติงาน
- ( ) 4. ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนมาก่อน
- ( ) 5. ไม่มีเอกสารประกอบเพื่อศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน
- ( ) 6. มีเวลาจำกัดในการวางแผนการปฏิบัติงาน
- ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
12. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนา

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ผู้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากคณะครู
  - ( ) 2. ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองไม่ชัดเจน
  - ( ) 3. ผู้ทำหน้าที่นิเทศขาดความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 4. บุคลากรไม่ปฏิบัติตามนิเทศภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
  - ( ) 5. ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นในการดำเนินงานจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 6. สื่อและอุปกรณ์ไม่พร้อม
  - ( ) 7. ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
  - ( ) 8. สถานที่ไม่เพียงพอ
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

13. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล
  - ( ) 2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ
  - ( ) 3. วิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ
  - ( ) 4. ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 5. กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
  - ( ) 6. ขั้นตอนที่ใช้ซ้ำซ้อนเกินไป
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ปัญหาในชั้นประเมินผล

14. ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีปัญหา
- ( ) มีปัญหา เนื่องจาก
- ( ) 1. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล
  - ( ) 2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ
  - ( ) 3. วิธีการที่ใช้ไม่เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการ
  - ( ) 4. ขาดเอกสารคู่มือที่จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 5. กระบวนการประเมินผลการดำเนินการไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
  - ( ) 6. ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่ชัดเจน
  - ( ) 7. ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาไม่พอเพียง
  - ( ) 8. ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบคุณที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามจนสมบูรณ์ครบทุกข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

สำหรับครูผู้สอน

รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัย

นางพุทธชาติ ทองกร

ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูผู้สอน
2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ
  - ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 22 ข้อ
  - ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 14 ข้อ

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์โดยส่วนรวม ไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนของท่านแต่อย่างใด และจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จึงขอให้ท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ   ( ) 1. ชาย
                  ( ) 2. หญิง

2. อายุ   ( ) 1. ต่ำกว่า 30 ปี
                  ( ) 2. 30 - 35 ปี
                  ( ) 3. 36 - 40 ปี
                  ( ) 4. 41 - 45 ปี
                  ( ) 5. 46 - 50 ปี
                  ( ) 6. มากกว่า 50 ปี

3. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา
                  ( ) 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
                  ( ) 2. ปริญญาตรี
                  ( ) 3. ปริญญาโท
                  ( ) 4. ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ในการสอน
                  ( ) 1. ต่ำกว่า 5 ปี
                  ( ) 2. 5 - 10 ปี
                  ( ) 3. 11 - 15 ปี
                  ( ) 4. 16 - 20 ปี
                  ( ) 5. มากกว่า 20 ปี

5. จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ ในปีการศึกษา 2546
- ( ) 1. น้อยกว่า 12 ชั่วโมง
  - ( ) 2. 12 – 16 ชั่วโมง
  - ( ) 3. 17 – 20 ชั่วโมง
  - ( ) 4. มากกว่า 20 ชั่วโมง
6. ท่านเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่
- ( ) 1. ไม่เคย
  - ( ) 2. เคย (โปรดให้รายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 6.1 และ 6.2)
- 6.1 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาโดยเฉลี่ยต่อครั้ง
- ( ) 1. 1 – 3 วัน
  - ( ) 2. 4 – 6 วัน
  - ( ) 3. 7 – 10 วัน
  - ( ) 4. มากกว่า 10 วัน
- 6.2 หน่วยงานที่จัดอบรมหรือสัมมนา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- ( ) 1. กรมสามัญศึกษา
  - ( ) 2. กรมวิชาการ
  - ( ) 3. หน่วยงานในเทศก์
  - ( ) 4. กลุ่มโรงเรียน
  - ( ) 5. โรงเรียนเป็นผู้จัด
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (แต่ละข้ออาจตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ขั้นเตรียมการ

1. ท่านทราบนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่ทราบ
  - ( ) ทราบ โดยวิธีการดังนี้
    - ( ) 1. ผู้บริหารประชุมชี้แจง
    - ( ) 2. ผู้บริหารแจ้งโดยทำหนังสือเวียน
    - ( ) 3. ผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา
    - ( ) 4. ศึกษาด้วยตนเอง
    - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่มีส่วนร่วม
  - ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
    - ( ) 1. เป็นผู้ให้ข้อมูล
    - ( ) 2. มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
    - ( ) 3. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
    - ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการภายในโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. ประชุมปรึกษาหารือในการเตรียมการจัดทำแผนงาน โครงการ
  - ( ) 2. ประชุมปรึกษาหารือในการกำหนดแผนงาน / โครงการ
  - ( ) 3. กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน
  - ( ) 4. ร่วมวางแผนประเมินผลโครงการ
  - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. ประชุมวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
  - ( ) 2. ผลิตสื่อการประชาสัมพันธ์
  - ( ) 3. ดูแลรับผิดชอบอุปกรณ์ที่ใช้ประชาสัมพันธ์
  - ( ) 4. ร่วมเสนอข้อมูลประชาสัมพันธ์
  - ( ) 5. ร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
  - ( ) 6. ร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขั้นตอนการ

5. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. เป็นคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร
  - ( ) 2. จัดประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 3. ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน
  - ( ) 4. ศึกษาดูงานโรงเรียนผู้นำปฏิรูปการเรียนรู้ดีเด่น
  - ( ) 5. จัดทำเอกสาร คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. โรงเรียนของท่านได้จัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) ได้จัด ดังนี้
- ( ) 1. การจัดการประชุมสัมมนา
  - ( ) 2. การจัดประชุมปฏิบัติการ
  - ( ) 3. การศึกษาดูงานนอกสถานที่
  - ( ) 4. การจัดแหล่งศึกษาค้นคว้า
  - ( ) 5. การสังเกตการสอน
  - ( ) 6. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน
  - ( ) 7. การสาธิตการสอน
  - ( ) 8. การจัดนิทรรศการ
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. สำนวญความสามารถของผู้เรียน
  - ( ) 2. วิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน
  - ( ) 3. พิจารณาจัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ
  - ( ) 4. จัดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
  - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. สำนวญข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน
  - ( ) 2. ปรับกิจกรรมการเรียนรู้
  - ( ) 3. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา
  - ( ) 4. จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่
  - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. ท่านได้จัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีลักษณะเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ได้จัดทำ
- ( ) ได้จัดทำ ดังนี้
- ( ) 1. กำหนดการสอนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน
  - ( ) 2. แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 3. จัดทำคู่มือประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน
  - ( ) 4. ใบบาง ใบความรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
  - ( ) 5. แบบฝึกหัดเสริมทักษะแก่ผู้เรียน
  - ( ) 6. หนังสือแบบเรียนที่สอดคล้องและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน
  - ( ) 7. หนังสืออ่านนอกเวลาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์
  - ( ) 8. เอกสารแนะนำการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) 9. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านมีหลักการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีหลักการ
- ( ) มีหลักการ ดังนี้
- ( ) 1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์
  - ( ) 2. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม
  - ( ) 3. ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
  - ( ) 4. ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์กระบวนการควบคู่กันไปกับผลงาน
  - ( ) 5. ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีสอนใด

- ( ) ไม่ได้ใช้เทคนิควิธีสอนใด ๆ
- ( ) ใช้เทคนิควิธีสอน ดังนี้
- ( ) 1. การถ่ายทอดเนื้อหาโดยตรง
  - ( ) 2. การแบ่งกลุ่มเพื่อเรียนรู้
  - ( ) 3. การเรียนรู้เป็นรายบุคคล
  - ( ) 4. การทดลองปฏิบัติจริง
  - ( ) 5. การให้ค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
  - ( ) 6. ใช้หลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. ร่วมวางแผนใช้อาคาร ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ
  - ( ) 2. จัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
  - ( ) 3. จัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาดและสวยงาม
  - ( ) 4. จัดมุมหรือศูนย์วิชาการในบริเวณโรงเรียนให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสถานการณ์จริง
  - ( ) 5. จัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการในห้องเรียน
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

13. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. บริการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - ( ) 2. บริการข้อมูลข่าวสาร เช่น การศึกษาหรืออาชีพ
  - ( ) 3. บริการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง
  - ( ) 4. บริการจัดวางตัวบุคคล เช่น การวางแผนการเรียน การเลือกอาชีพ
  - ( ) 5. บริการติดตามและประเมินผล
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

14. ท่านมีวิธีการใช้แหล่งการเรียนรู้ (เช่น ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา ฯลฯ) ในวิชาที่ท่านสอนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีวิธีการใดๆ
- ( ) มีวิธีการใช้ ดังนี้
- ( ) 1. ยืมหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อต่าง ๆ มาสอนที่ห้องเรียน
  - ( ) 2. ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วเขียนรายงานส่ง
  - ( ) 3. ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วนำมารายงานหรือเล่าให้ฟัง
  - ( ) 4. ให้ผู้เรียนเข้าไปค้นคว้า แล้วนำมาอภิปรายในห้องเรียน
  - ( ) 5. ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ต้องทำรายงาน
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

15. ท่านใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ใช่
- ( ) ใช้ ดังนี้
- ( ) 1. ใช้อย่างสม่ำเสมอ
  - ( ) 2. นาน ๆ ครั้ง
  - ( ) 3. ใช้ในบางบทเรียนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ
  - ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

16. ท่านทราบจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ทราบ
- ( ) ทราบ โดยวิธีการดังนี้
- ( ) 1. ผู้บริหารประชุมชี้แจง
  - ( ) 2. ผู้บริหารแจ้งโดยทำหนังสือเวียน
  - ( ) 3. ผู้บริหารจัดทำเอกสารให้ศึกษา
  - ( ) 4. ศึกษาด้วยตนเอง
  - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

17. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาแก่เพื่อนครูในโรงเรียน
  - ( ) 2. เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน
  - ( ) 3. เป็นผู้หาแหล่งความรู้มาเสนอให้คณะครู
  - ( ) 4. จัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน
  - ( ) 5. ใช้วิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

18. โรงเรียนของท่านได้จัดกิจกรรมการนิเทศที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) ได้จัด ดังนี้
- ( ) 1. การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่
  - ( ) 2. การประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้
  - ( ) 3. การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อ
  - ( ) 4. การสังเกตการสอน
  - ( ) 5. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน
  - ( ) 6. การสาธิตการสอน
  - ( ) 7. การจัดนิทรรศการ
  - ( ) 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

19. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. เป็นกรรมการในคณะกรรมการประเมินผล
- ( ) 2. เป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผล
- ( ) 3. เป็นผู้ให้ข้อมูล
- ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขั้นประเมินผล

20. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม ดังนี้
- ( ) 1. เป็นผู้ให้ข้อมูล
- ( ) 2. เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำเครื่องมือประเมิน
- ( ) 3. เป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือประเมินผลต่อคณะกรรมการประเมินผลของโรงเรียน
- ( ) 4. เป็นผู้ประเมินผล
- ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

21. ท่านใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

- ( ) ไม่ได้ใช้วิธีการใด ๆ
- ( ) ใช้วิธีการประเมินผล ดังนี้
- ( ) 1. การประเมินผลตามสภาพจริง
- ( ) 2. การประเมินภาคปฏิบัติ
- ( ) 3. การประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน
- ( ) 4. การประเมินโดยการใช้การสังเกตและวิเคราะห์
- ( ) 5. การประเมินโดยการใช้การทดสอบ
- ( ) 6. การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน
- ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

22. ท่านได้นำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้หรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้นำไปใช้
- ( ) นำไปใช้ ดังนี้
  - ( ) 1. แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา
  - ( ) 2. นำไปปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานทั้งหมด
  - ( ) 3. นำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยตรง
  - ( ) 4. นำไปแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน
  - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ (แต่ละข้ออาจตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ปัญหาในขั้นการเตรียมการ

1. ท่านประสบปัญหาในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่ประสบปัญหา
  - ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
    - ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู
    - ( ) 2. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน
    - ( ) 3. ขาดสื่อและเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล
    - ( ) 4. มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล
    - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านประสบปัญหาในการจัดทำแผนงาน โครงการภายในโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - ( ) ไม่ประสบปัญหา
  - ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
    - ( ) 1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน
    - ( ) 2. ขาดวิธีวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ
    - ( ) 3. ขาดงบประมาณสนับสนุน
    - ( ) 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านประสบปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. คณะครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- ( ) 2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- ( ) 3. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- ( ) 4. ขาดการสนับสนุน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ปัญหาในชั้นดำเนินการ

4. ท่านประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมพัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. คณะครูและผู้เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาบุคลากร
- ( ) 2. คณะครูและผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร
- ( ) 3. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร
- ( ) 4. ขาดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร
- ( ) 5. มีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร
- ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. ท่านประสบปัญหาในการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู
- ( ) 2. สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม
- ( ) 3. สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรมไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม
- ( ) 4. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น มีเสียงรบกวน อากาศไม่ถ่ายเท แสงสว่างไม่เพียงพอ
- ( ) 5. ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน
- ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านประสบปัญหาในการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู
  - ( ) 2. ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ
  - ( ) 3. ขาดข้อมูลที่เป็นเพื่อใช้ประกอบจัดทำหลักสูตร เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน สภาพแวดล้อมและความต้องการท้องถิ่น
  - ( ) 4. ขาดเอกสารตำราประกอบการค้นคว้า
  - ( ) 5. ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมในการจัดทำ
  - ( ) 6. ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู
  - ( ) 2. ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ
  - ( ) 3. ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน
  - ( ) 4. ขาดงบประมาณสนับสนุน
  - ( ) 5. มีกิจกรรมพิเศษมากทำให้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ
  - ( ) 6. ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. ท่านประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู
  - ( ) 2. ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัด
  - ( ) 3. ขาดงบประมาณสนับสนุน
  - ( ) 4. ไม่มีเวลาจัดทำเพราะมีงานรับผิดชอบมาก
  - ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ท่านประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากคณะครู
  - ( ) 2. ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเทคนิคและการจัดกิจกรรม
  - ( ) 3. ขาดสถานที่ในการจัดบริการแนะแนว
  - ( ) 4. ขาดงบประมาณสนับสนุน
  - ( ) 5. ขาดข้อมูลในการจัดบริการแนะแนว
  - ( ) 6. ไม่มีเวลาทำหน้าที่แนะแนวอย่างเต็มที่ เพราะมีงานรับผิดชอบมาก
  - ( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านประสบปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ (เช่น ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา ฯลฯ) หรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการเข้าใช้บริการ
  - ( ) 2. สถานที่คับแคบและมีบรรยากาศไม่เหมาะสม
  - ( ) 3. หนังสือส่งเสริมความรู้สำหรับครูผู้สอนมีจำนวนน้อย
  - ( ) 4. หนังสืออ่านประกอบสำหรับผู้เรียนมีจำนวนน้อย
  - ( ) 5. หนังสือหรือโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอแก่การให้บริการ
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านประสบปัญหาในการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์
  - ( ) 2. สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีสภาพชำรุดไม่เหมาะสมที่จะใช้งาน
  - ( ) 3. สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ
  - ( ) 4. ขาดระบบการจัดเก็บ การรักษา และการบริการ
  - ( ) 5. งบประมาณการจัดซื้อไม่เพียงพอ
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการ
  - ( ) 2. ขาดการส่งเสริมขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร
  - ( ) 3. ไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบไว้แน่นอน
  - ( ) 4. ขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล
  - ( ) 5. การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ ไม่ต่อเนื่อง
  - ( ) 6. ไม่ได้กำหนดแนวทางในการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ ไว้ชัดเจน
  - ( ) 7. ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศติดตามผลไม่ได้รับการยอมรับจากผู้รับการนิเทศ
  - ( ) 8. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

13. ท่านประสบปัญหาในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่ อย่างไร

- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน
  - ( ) 2. ไม่มีเวลาประเมินผลตามที่กำหนดไว้
  - ( ) 3. ผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง
  - ( ) 4. ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
  - ( ) 5. ขาดเครื่องมือในการประเมินผล
  - ( ) 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ปัญหาในชั้นประเมินผล

14. ท่านประสบปัญหาในการประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือไม่

- ( ) ไม่ประสบปัญหา
- ( ) ประสบปัญหา ดังนี้
- ( ) 1. ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล
  - ( ) 2. ผู้รับผิดชอบขาดความรู้และทักษะในการประเมินผล
  - ( ) 3. ขั้นตอนการประเมินซ้ำซ้อนเกินไป
  - ( ) 4. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินขาดความชัดเจนเหมาะสม
  - ( ) 5. กระบวนการประเมินผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
  - ( ) 6. ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง
  - ( ) 7. คณะครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำผลการประเมินไปใช้
  - ( ) 8. คณะครูไม่นำผลการประเมินไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
  - ( ) 9. ขาดการติดตามจากผู้บริหาร
  - ( ) 10. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบคุณที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามจนสมบูรณ์ครบทุกข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางพุทธชาติ ทองกร เกิดเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2510 ที่กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2532 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกคณิตศาสตร์ สาขามัธยมศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545

ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งนักวิชาการการศึกษา 5 สังกัดสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย